

LADJICA LETI V NEZNANO

35. ROŠEVI DNEVI
2022

ZBORNİK IZBRANE PROZE, POEZIJE IN DRAME

35. ROŠEVI DNEVI 2022

Ladjica leti v neznano

Zbornik izbrane proze, poezije in drame

Celje, marec 2022

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-93-82

ROŠEVI dnevi (35 ; 2022 ; Celje)

Ladjica leti v neznano : 35. Roševi dnevi 2022 : zbornik izbrane proze, poezije in drame : Celje, marec 2022 / [uredila Barbara Rigler ; besedila izbrali Ksenija Medved, Damijan Šinigoj, Barbara Rigler ; likovni prispevki učenci in učenke Osnovne šole Frana Roša, Celje ; foto Dejan Petrovič, arhiv OŠ Frana Roša, Celje]. - Celje : Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, Območna izpostava, 2022

ISBN 978-961-7152-23-4

COBISS.SI-ID 101835523

35. ROŠEVI DNEVI 2022

GREVA SKUPAJ LOVIT OBLAKE

Besedila so izbrali:

KSENIJA MEDVED (1968, Ljubljana) je univ. dipl. bibliotekarka specialistka, vodja knjižnice v Ivančni Gorici, vnašalka recenzij na portal Dobreknjige.si in aktivistka Zaveznitva za dvig bralne kulture. Je tudi članica Društva KUD Police Dubove, kjer se pridružuje bralnim akcijam, okroglim mizam, izobražuje in piše članke na temo branja. Med korono je z društvom soizobraževala sto novih mentorjev bralnih klubov. Sama vodi tri bralne klube. Deset let je delovala kot novinarka na uredništvu lokalnega časopisa, dve leti v okviru revij Delo, kot knjižničarka delala v Mestni knjižnici Grosuplje, kasneje pa prevzela povsem novo knjižnico v Ivančni Gorici. Je avtorica nekaj didaktičnih slikanic in eksperimentalne zbirke umetnih pravljič z naslovom *Park čudes*. Kot vodja je kreativna, močno zagovarja proaktivne in skupnostne pristope. Je avtorica nešteti literarnih projektov, modelov in dogodkov. Dva mandata se je kalila v Sekciji za splošne knjižnice. Obiskovala je tudi šolo za management. Uspela je s kandidaturom za mednarodni projekt »Srečava se v knjižnici«, ki ga trenutno izvaja s sodelavci.

DAMIJAN ŠINIGOJ (1964, Novo mesto) je pisatelj, prevajalec, urednik, scenarist ter jamar-ski reševalec. Je član Društva slovenskih pisateljev in Društva književnih prevajalcev Slovenije. Napisal je štiri romane (*Vojake ubijajo, mar ne?*, *Neizstreljeni naboj*, *Iskanje Eve ter Kjer veter spi*), tri zbirke kratkih zgodb (*Očkov kotiček*, *Kratek dnevnik jamarskega zasvojenca*, *Tretji otrok*), prevedel več kot deset knjig, po njegovem scenariju pa je bil posnet dokumentarni film *Ko potrka vojna* in celovečerni igrani film *1991 – Neizstreljeni naboj*. Šinigoj je Trdinov nagrajenec za literaturo in preveden v več tujih jezikov. Damijan Šinigoj je tudi eden bolj prepoznavnih slovenskih prozaistov, katerega knjige doživljajo zelo dober odziv, tako med kritiki kakor med bralci. Roman *Iskanje Eve*, njegovo prvo delo (tudi) za mladino, je bil nominiran za večernico ter desetnico, izbran pa je bil za projekt Rastem s knjigo Javne agencije za knjigo. *Kjer veter spi* pa je mladinski roman, ki je Šinigoju prinesel desetnico 2021. Damijan Šinigoj dobro ve, kje veter spi, ničkolikokrat je že bil tam. Pod zemljo, v deželi večne teme, kapnikov in mističnih zgodb. Pisatelji so najboljši, ko pišejo o tistem, kar dobro poznajo, o tistem, kar imajo najraje.

BARBARA RIGLER (1972, Ljubljana), producentka JSKD za literarno dejavnost in odgovor-na urednica revije Mentor. Rada bere, urejuje besedila, piše in komentira drame. Mlade in starejše literate spodbuja k ustvarjalnosti na natečajih JSKD: *Festival mlade literature Urška*, *V zavetju besede*, *Sosed tvojega brega* ...

Uvodnik: Damijan Šinigoj

Ocene nagrajenih besedil: Ksenija Medved

Naslov zbirke: LADJICA LETI V NEZNANO (izbrani naslov je verz pesmi *Štopar v galaksiji*; avtor Uroš Germek, OŠ Dušana Bordona Semedela - Koper)

Avtorica logotipa Roševih dni: Tina Pregelj Skrt

Avtor fotografij: Dejan Petrovič

Slika na naslovnici: Ela Uhan, 8. b

Izbrane ilustracije:

Julija Bukovec, 7. b;

Lara Čremožnik, 9. a;

Toja Lin Jeršin, 7. b;

Ana Kalkan, 8. b;

Gaja Kidrič, 9. b;

Tjan Kobale, 8. a;

Veronika Kodelja, 7. a;

Julija Kunej, 7. a;

Alja Lotrič, 6. b;

Ivona Matovič, 6. b;

Christina Pogelšek, 9. a;

Lea Ravnak, 9. b;

Tia Ržen, 8. a;

Sara Smode, 7. a;

Selmir Srebrič, 9. b;

Emanuel Škrinjar, 9. b;

Larissa Tauses, 7. b;

Ela Uhan, 8. b;

Lan Zaveršek, 9. b;

Zana Zymeri, 7. a.

Njihova mentorica je likovna pedagoginja Lijana Klančnik.

Organizacijski odbor:

Nataša Gajšek Ključarič, ravnateljica OŠ Frana Roša, Celje (do 25. 2. 2022)

Vojin Mlinarevič, v. d. ravnatelj OŠ Frana Roša, Celje (od 25. 2. 2022)

Ljudmila Conradi, soustanoviteljica srečanja

Lucija Hajnšek, knjižničarka na OŠ Frana Roša

Sebastjan Volavc, JSKD OI Celje

Barbara Rigler, JSKD

SEZNAM MLADIH LITERATOV, sprejetih v literarno delavnico 35. ROŠEVIH DNI 2022, po abecednem redu

NAGRAJENI AVTORJI:

1. (*šifra*) *Stolp*, **Uroš Germek**, mentorica Vesna Šare, OŠ Dušana Bordona Semedela - Koper (poezija)
2. *MVK22*, **Maša Valentina Krašek**, mentorica Barbara Struna, OŠ Šmarje - Sap (proza)
3. *Pravljica*, **Vita Nonkovič**, mentorica Anita Šinko, OŠ I. Murska Sobota (proza)
4. *branjejezakon*, **Jasna Premk**, mentor Stane Škarja, OŠ Vižmarje Brod (drama)
5. *Na novi poti*, **Lana Turnšek**, mentorica Mojca Cestnik, OŠ Polzela (proza)
6. Posebna omemba: *RDMS*, **Ana Sotlar**, mentorica Nataša Jakše, OŠ Vižmarje Brod (proza)

ZA LITERARNO DELAVNICO IN OBJAVO V ZBORNIKU SO IZBRANI ŠE:

7. *Novinarka*, **Nuša Bohak**, mentorica Karmen Zupanc, OŠ Polzela (poezija)
8. *Trikotnik08*, **Zoja Brglez**, mentorica Sanja Jazbinšek Sever, OŠ Šalek (proza)
9. *Didi2337*, **Dimitrije Cokojevič**, mentorica Darinka Ferenčak Agrež, OŠ Brežice (proza)
10. *Tujca*, **Ariana Černe**, mentorica Andreja Butolo, OŠ Božidarja Jakca, Ljubljana (proza)
11. *Sladkorna*, **Anja Fijavž**, mentorica Blanka Skočir, OŠ Frana Roša, Celje (proza)
12. *Mora*, **Lara Germovšek**, mentorica Andreja Butolo, OŠ Božidarja Jakca, Ljubljana (proza)
13. *Babica_Katja_17*, **Nika Husinec**, mentorica Mateja Hrastnik, OŠ Hudinja, Celje (proza)
14. *Veverica 123*, **Rachel Laura Lovšin**, mentorica Alenka Brovč, OŠ Rodica, Domžale (proza)
15. *Optimist*, **Jure Pulko**, mentorica Tanja Koželnik, OŠ Lava, Celje (poezija)
16. *Šelestenje*, **Neža Ravnak**, mentorica Valentina Toman Čremožnik, OŠ Šempeter v Savinjski dolini (poezija)
17. *Najstnik*, **Zarja Robar**, mentorica Mateja Pučko Erhatič, OŠ Antona Ingoliča Spodnja Polskava (proza)
18. *Prijateljstvo*, **Ula Robida**, mentorica Petra Debelak, OŠ Ob Rinži Kočevje (proza)
19. *Bubika*, **Ana Steblovnik**, mentorica Romana Daugul, 3. OŠ Celje (proza)
20. *Otroci koronskega časa*, **Katja Tomšič**, mentorica Olga Novak, OŠ Toneta Tomšiča Knežak (proza)

UVODNI POZDRAV RAVNATELJA

IZMENJAVA IDEJ IN OHRANJANJE IDENTITETE

Ob zaključku vseslovenskega literarnega natečaja, namenjenega učenkam in učencem 8. in 9. razredov osnovnih šol, bi rad izrekel zahvalo. Ta gre vsem izbranim, nagrajenim mladim literatom, njihovim mentorjem, komisiji, skratka vsem sodelujočim, ki tvorijo pomembne koščke mozaika pri vzorni izvedbi tega tradicionalnega dogodka.

Kljub trdoživosti prireditve, ki poteka že tri desetletja in pol, lahko po dveh letih, polnih vsakovrstnih preizkušenj in umika v virtualni svet, spet organiziramo srečanje v svojem pravem, živem pomenu. Literarne delavnice, razstave in osrednja slavnostna prireditve naj služijo v prvi vrsti izmenjavi idej, primerov dobrih praks in spodbujanja ustvarjalnosti. Slednje moramo tudi na področju proze, dramatike in poezije spodbujati, negovati, kajti le tako lahko mladi ustvarjalci na sebi lasten način prepričljivo ubesedijo svoja razmišljanja, razpoloženja.

Ob koncu bi želel spregovoriti o naši skupni nesnovni dediščini - slovenščini, ki povezuje Slovence v matični domovini in zamejstvu. Dejstvo je, da smo s Primožem Trubarjem kot utemeljiteljem slovenskega knjižnega jezika postali eden izmed vodilnih evropskih narodov, ki je imel knjige tiskane v domačem jeziku, ki je tako postal naš knjižni jezik. Sočasno sta nastala črkopis in pravopis, prvič pa smo bili imenovani tudi kot Slovenci. Vse to so pomembni mejniki pri razvoju naše skupne (pisne) kulture na katero smo lahko in moramo biti izredno ponosni.

Pričujočo prireditev kot tudi podobne prireditve je treba negovati in spodbujati, kajti zlasti s pisano in govorjeno slovensko besedo bomo v globalnem svetu ohranili svojo identiteto ter preko nje gradili prihodnost.

Hvala vsem, ki (p)ostajate del Roševih dni!
Veselimo se srečanja z vami!

Vojin Mlinarevič, v. d. ravnatelja OŠ Frana Roša, Celje

OŠ Frana Roša, Celje

UVODNA BESEDA

JUNAKI BEREJO

Sodelovanje v literarni komisiji na moji vrednostni lestvici ni postavljeno zelo visoko. Še posebej ne v komisiji za osnovnošolce, za osme in devete razrede, ki na določeno temo napišejo pesmi, zgodbe, dramatiko ...

Saj ne da bi mlade ustvarjalce podcenjeval ali celo zaničeval, daleč od tega, a branje tekstov, ki ti skoraj zagotovo ne nudijo bralnega užitka ...

Na 35. natečaj Roševih dnevov (čestitke za vztrajanje!) je prišlo preko petdeset prispevkov. Ne vem, ali je to veliko ali ne, se je pa zelo kmalu pokazalo, da bo to vsaj zame pomenilo kar veliko dela. No, dela! Saj branje ni delo, ne?!

Že pri prvih s šifro podpisanih tekstih sem ugotovil, da z levo roko ne bo šlo. Med vsemi poslanimi sva morala s Ksenijo Medved izbrati dvajset prispevkov, izmed teh pa potem še pet zmagovalnih. Moj sistem je bil enostaven – prebrati vse, sproti si pa označevati prispevke, ki so vsaj toliko zanimivi, da so name naredili vsaj približni vtis. Saj moj sistem je bil kar dobro zamišljen, tega mi nihče ne bi mogel oporekati, a na koncu se je seveda pokazala težava, na katero sploh nisem računal.

Po prvem branju sem imel označene skoraj vse!

Poiskal sem Barbarino elektronsko pošto in preveril, kdo so pišoči. Sem vmes (saj veste, leta) pozabil.

Osnovnošolci!

Kar nekaj časa sem samo sedel. To, da sem pravkar prebral celo kopico tekstov, ki so jih ustvarili osnovnošolci, mi nekako ni šlo v glavo ...

Pa da se razumemo: ni me toliko šokirala kvaliteta, saj te (še) ni, med vsemi poslanimi ni prispevka, ki bi ga samo lektorju poslal in bi šel v tisk, šokiralo me je razmišljanje današnjih osnovnošolcev. Nekako sem pričakoval opise prvih ljubezni in neznosnih krivic, ko morajo smeti iz stanovanja odnesti v zabojnik zunaj ali posesati sobo, pa tega skorajda ni bilo. Pred sabo sem imel stvaritve mladih oseb, ki o svetu okoli njih in življenju pišejo prav po odraslo! Razmišljajo o temah, za katere potrebuješ (vsaj po mojem mišljenju) življenjske izkušnje. Saj večini zadeve res niso povsem dokončno domišljene, ponekod so celo naivne, a vseeno.

Spomnim se, ko sem pred stoletji poslal svoj prvi roman na založbo. Niso ga uvrstili v svoj program, a je moje pisanje urednika vseeno toliko prepričalo, da me je povabil na pogovor. Saj v bistvu me je hvalil, a ko je na koncu ugotovil, da bi s pisanjem morda še počakal nekaj let, da si nabere življenjskih izkušenj ter mi za primer postavil Cankarja, sem se uprl. Da se lotevam enakih tem, da sem v bistvu novi Cankar, le da on tega ne vidi!

Kaj naj rečem, sram me je teh besed in takratnega (hipnega) razmišljanja!

Potem sem na srečo srečal ljudi, ki so mi pomagali, da sem na koncu postal, kar sem si najbolj želel – pisatelj.

Pri ustvarjanju osnovnošolcev imajo veliko vlogo (odrasli) mentorji. Ne vem, ali bi se lahko včasih kaj bolj potrudili, ker ne vem, kakšen je bil prispevek pred njihovim posegom, če je ta seveda bil, predvsem pri poeziji je veliko lovljenja rim (no ja, saj moramo vsi nekje začeti!), ampak material imajo dober. Veliko je nebrušenih draguljčkov, ki bi se jih z nekaj znanja, volje in truda lahko obrusilo v prave lepote!

Vesel sem, da sem lahko sodeloval v komisiji za izbor besedil, ker sem dobil prav lep uvid v ustvarjanje literarnih mladičkov. Pisatelj nam tudi v bodoče ne bo manjkalo. Prav tako ne bralcev.

Malo manj sem bil seveda vesel, ko sva morala s Ksenijo potem kljub vsemu narediti izbor, je bilo kar težavno opravilo. Ni šlo z levo roko.

In, ja, ko že ravno sprašujete, moj prvi roman, tisti cankarjanski, je končal točno tam, kjer je moral – med odpadnim papirjem.

Ni vsak začetek dober, kakšen začetek je tudi samo – začetek ...

Damijan Šinigoj

NAGRAJENA BESEDILA

po abecednem redu

ŠTOPAR V GALAKSIJI

Leti, leti, potuje,
čez praznino pot si oblikuje.
Ladjica leti v neznano
med zvezde in komete,
med planete in zamete.

Na njej restavracije, trgovine,
kino, parki prave so dobrine.
Naenkrat se plovilo ustavi,
odpre vrata in že se kapitan pojavi.

Majhen suh možic zaprosi za prevoz.

Kapitan je nejevoljen, razmišlja,
možic ga živčno gleda.
»Kam pa moraš?« ga vpraša kapitan.
Možic gladko, kot bi se naučil:
»Do piramid, gospod.«

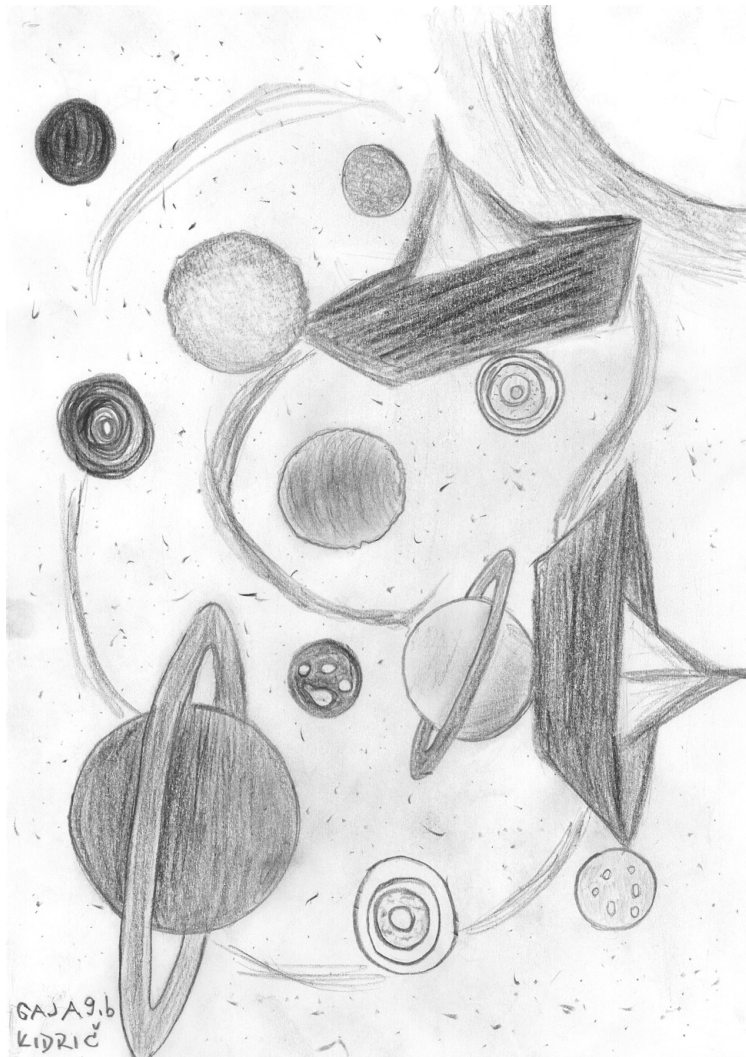
Kapitana ne moti, saj se bodo tam ustavili,
štopar dobi še zadnjo prosto sobo.
Potujejo, njihova ladja dela krivuljo med asteroidi,
traja teden dni, da končno pridejo do piramid,
velikanske vesoljske postaje, štopar se zahvali,
se v neznane ulice odpravi, kapitan gleda za njim,
si misli: »Kako se je znašel kar sredi vesolja?«

Ocena besedila:

V primeru pesmi, ki jo beremo pod naslovom »Štopar v galaksiji«, gre za avtorja, ki najprej bere, predno piše. S finalno pesmijo Uroš Grmek poustvarja kultno znanstvenofantastično delo »Štoparski vodnik po galaksiji« tako, da spretno uporabi suspenz. To pomeni, da nas, bralce, na koncu preseneti z dvomom, vprašanjem. Na videz lahko dogajanje postane kar naenkrat skrivnostno, strašljivo, a na duhovit način. Vesoljska ladjica, ki je sicer pravcato

mesto s trgovinami, parki, kinom, potuje po galaksiji in ustavi štoparju. Ta si želi priti do piramid. Prepričani smo, da gre za običajnega štoparja, a bralec se šele na koncu zave, da si tudi kapitan ladje beli glavo v vprašanem, kdo je bil ta »možic«. Zmedeni ne razumemo, kaj se je pravkar zgodilo, zato avtorju čestitam za čustvo zbeganosti, ki ga uspe ustvariti s tako kratko pesmijo. Uroš, nadaljuj pisati, upaj si p/ostati poseben, daj si prosto pot do novih norčij in galaksij. Čestitke k finalnemu izboru.

Ksenija Medved

Gaja Kidrič, 9. b

POGLED SKOZI OKNO

Dimnik.

Rdeče opeke in železna ograja. Iz dimnika se kadi. Dim se zvija v oblake in izginja v nebo. Spominja na parno lokomotivo.

Za njim so hiše. Vsaka s svojo unikatno streho.

Opazim balkon s stekleno ograjo, ob njem še enega z bakreno ograjo.

Za hišami zagledam dve visoki cipresi. Stojita kot stolpnici, trdno v tleh.

Desno od cipres se razteza travnik s potko. Po njej hodi le ena oseba. Sama. Le kaj razmišlja? Čemu je sama? Se odpravlja domov, morda v službo ali v trgovino? Se dobro počuti? Je vesela? Si želi družbe? **Je srečna?**

Za travnikom so spet hiše, ki jim ni videti konca.

Pogled se mi vrača nazaj na dimnik. Stoji na veliki rjavi strehi. Streha pripada majhnemu vaškemu vrtcu. Fasada je nežne rumene barve.

Ob vrtcu je igrišče. Na njem so gugalnica, peskovnik in majhna lesena hišica. Ob ograji stoji staro drevo in pod njim samuje vrtiljak. Njegova rdeča barva je že dodobra okrušena.

»Ha, ha, ha, kako hitro se vrti vrtiljak!« je na glas zavpila Ana, zvedava triletnica iz prve skupine v lokalnem vrtcu. Miške so jim rekli. Ker so bili najmlajši. Bil je lep dan in pred kosilom so šle miške na igrala. Anini mali prijateljčki so se gugali na gugalnicah ali izdelovali gradove v peskovniku. Ana je bila s Tejo, Špelo, Žigo in Primožem na vrtiljaku. Vrtiljak je bil postavljen pod gromozanskim drevosom. Tako velikim, da so se za njim skoraj lahko skrili pred vzgojiteljico.

Ana se je držala za ročaj na vrtiljaku. Čakala je, da ga bo kateri od fantov pognal.

»Pojdi še ti malo gor, Špela, vas bom jaz vse zavrtel,« je pogumno rekel Žiga. Počakal je, da se je Špela usedla, in začel zelo hitro teči. Vsi otroci so se na ves glas smejali. Ana je imela največji nasmešek. Njen obraz je žarel in bila je čisto brezskrbna, **preprosto srečna.**

Drevo.

Izgubilo je že vse liste. Žalostno raste globlje v mraz.

Obrnem se levo.

Na hladnem podu sta parkirana dva avtomobila.

Ob njiju so smetnjaki. Trije smetnjaki. Rdeč, rumen in bledo rdeč. Rdeč smetnjak je napolnjen do vrha. Rumenu se pokrov ne zapre več. Bledo rumen pa prazen tiči zraven.

Nekje zadaj za smetnjaki sedita dekle in fant. Dekle se naslanja na njegovo ramo in se smehlja. On pa ji nekaj šepeta v uho. Sprašujem se, kje sta se našla. Se poznata tri tedne ali mogoče tri leta? Se imata rada? **Sta srečna?**

»Žiga, ali vzameš Tinkaro za svojo ženo?« je vprašala Špela.

»Vzamem,« je resno prikimal Žiga.

To je bila že tretja poroka tisto leto v skupini Zajčkov v vrtcu. Zaenkrat so še vse potekale uspešno.

Ana jih je vse opazovala z zanimanjem. Firbcala je tudi, ko sta se Marko in Monika med kosilom držala za rokice. Čeprav je bila stara le štiri leta, si je tudi ona želela imeti fanta. In ga je dobila. Šarmantnega Aleksa. Čisto se je zagledal vanjo. Ona pa vanj. Vsak dan sta si risala slikice in nekega jutra ji je Aleks prinesel vrtnico. Bila je tako vesela. Skupaj sta se igrala in sedela drug ob drugem pri kosilu. Ana je bila presrečna.

Vsi so govorili, da sta Monika in Marko narejena drug za drugega. To so rekli tudi za Ano in Aleksa. Ana je v to trdno verjela do trenutka, ko ji Aleks neko jutro ni več prinesel risbice.

Železnica.

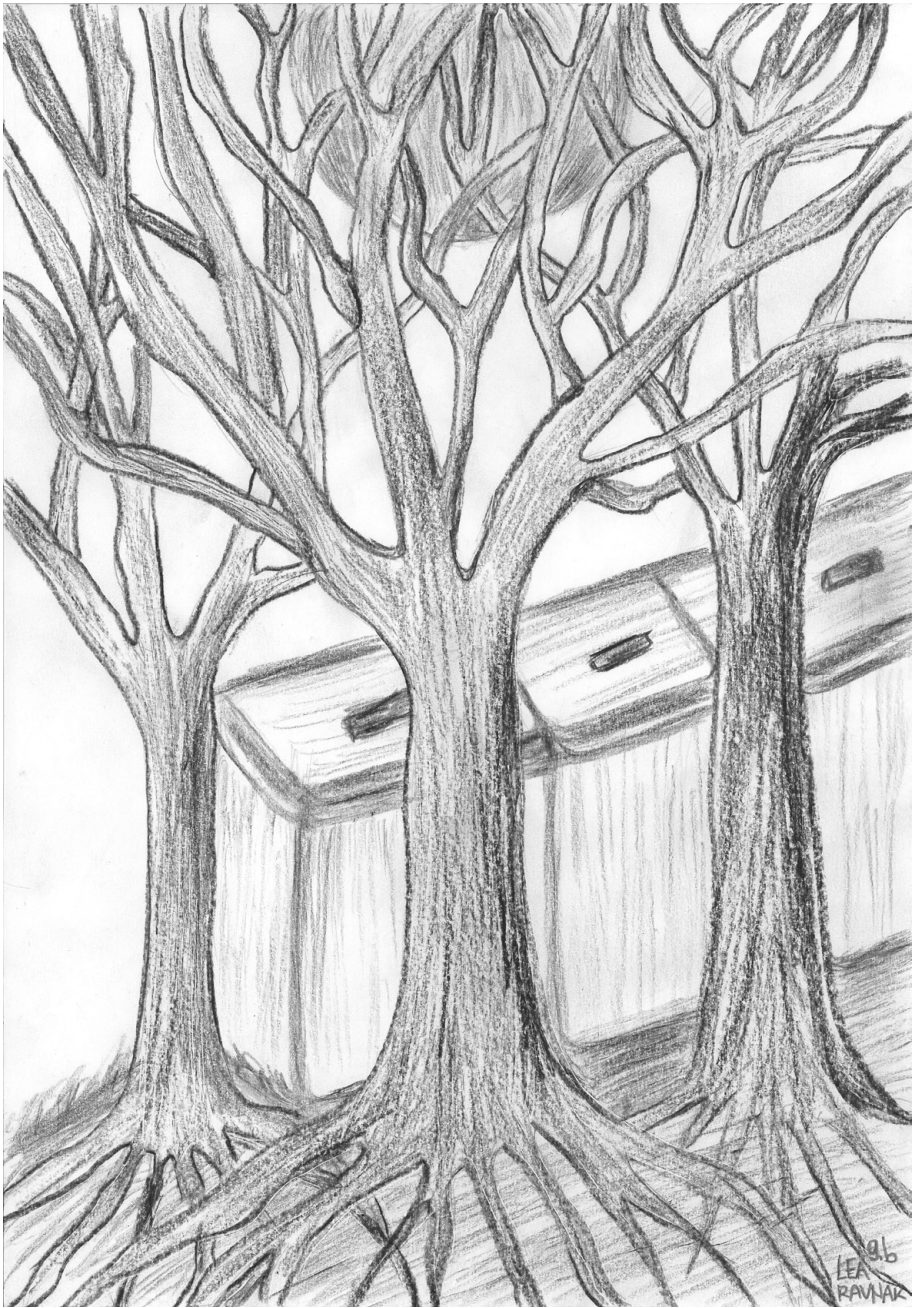
Razteza se nekaj deset metrov levo od smetnjakov. Izgleda osamljena, kot da se po njej že leta nihče ne vozi.

Tega ne morem videti, ampak dobro vem, da kakšnih dvesto metrov po železnici nazaj, desno, stoji majhna bela hišica. Že dolgo je prazna. Spodnje desno okno ima rešetke.

»Otroci, ko hodimo ob cesti, se moramo držati skupaj. Ampak to že veste, saj ste stari že pet let. A ne?« je rekla vzgojiteljica otrokom, ko so se odpravljali čez viadukt.

Vsi so pridno hodili, ko je Vid kar naenkrat zaklical: »Poglejte, podgana!« Najprej so zagнали paniko in šele potem ugotovili, da je podgana zataknjena za rešetke na okencu bele hiške in ne bo nikomur nič naredila. Vzgojiteljica je želela, da bi šli čim prej naprej, vendar se otroci niso dali. Opisovali so, kako je kosmata in kakšen dolg rep ima. Nekateri so se zgražali, drugi so jo želeli pogledati čisto od blizu.

Vzgojiteljica jih je končno pripravila, da so se premaknili, le Ana je obstala kot pribita.

Lea Ravnak, 9. a

Ostala je na koncu kolone in gledala podgano. Spraševala se je, če je mrtva, kje ima starše in zakaj je sama tavalala naokrog.
Ji bo prišel kdo pomagat?

Pogled se mi vrne nazaj k smetnjakom.

Avtocesta.

Leži vzporedno z železnico. Glasna je. Vidim vrhove mnogih tovornjakov. Kam se odpravljajo? Koliko časa so že na cesti? Imajo ljudje v njih družine? So srečni?

Za avtocesto je narava. Njive. Neskončni hribi gozdov.

Dimnik.

Vse je megleno. Ne opazi se niti enega žarka sonca.

Prav nič ni veselo.

Osamljena sem. Niti ptič ne prileti mimo.

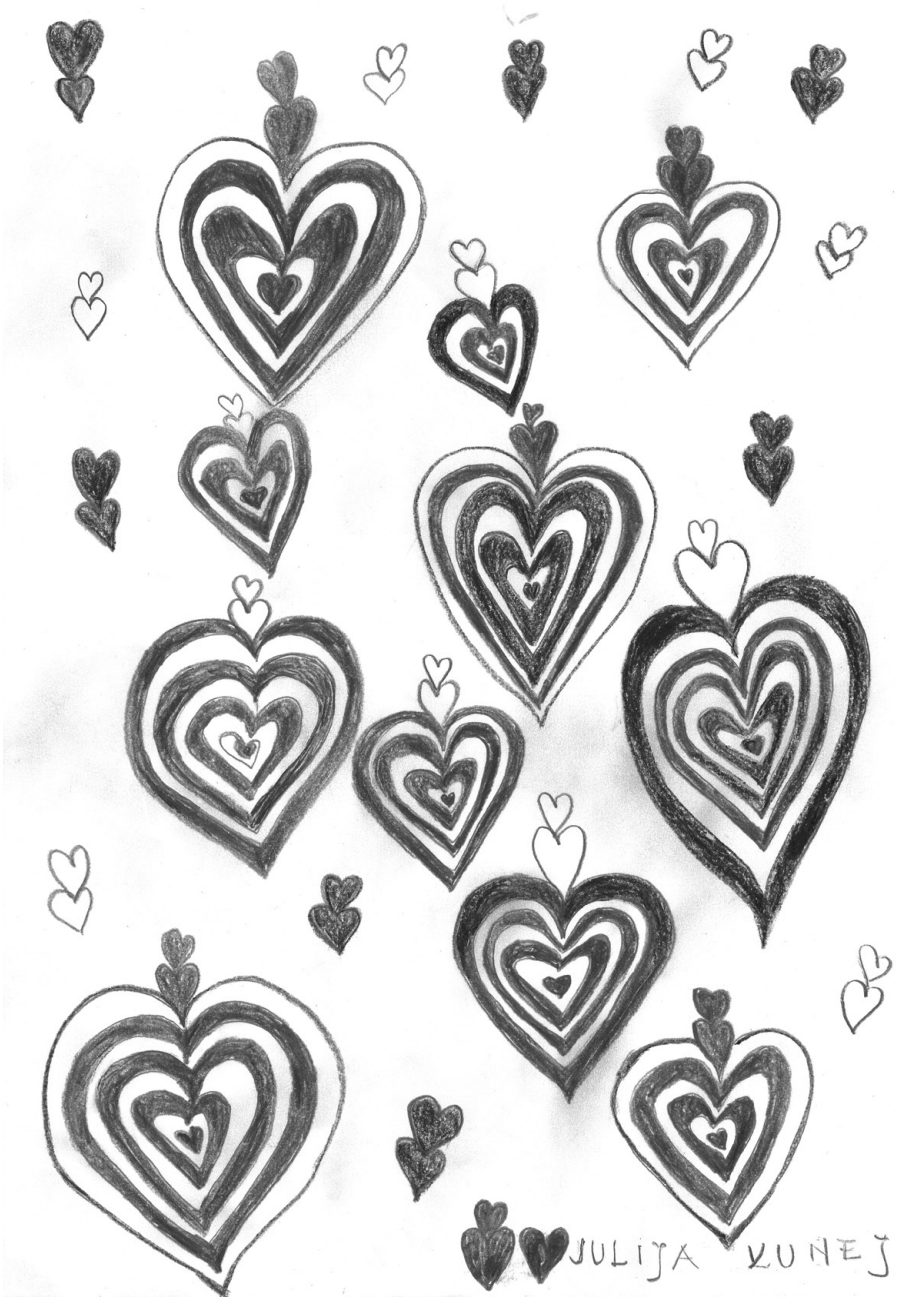
Kam so šli tisti brezskrbni trenutki. Trenutki čiste sreče.

Na okenski polici bele hiške so med rešetkami raztresene drobcene bele kosti.

Ocena besedila:

Izbrano besedilo je mojstrsko v načinu opazovanja, opisovanja in vživljanja v osebe, ki jih avtorica Maša Valentina Krašek opazuje. Gre za lirične skice z ogljem, akvarele z motivi narave in urbanega okolja, ujete z avtoričinega okna. »Riše« osamljene, oddaljene osebe na osamljenih poteh, duhovito sinhronizira vrtčevske otroke, ki se pod njenim oknom podijo po igrišču, uprizarjajo otroške poroke, se odzivajo na letne čase. Dogajanje postavi naproti osamljeni beli hiški z rešetkami, kjer se ne dogaja prav dosti, le na polici se pojavijo razstresene drobcene bele kosti. Literarni akvarelčki tvorijo razstavo pogledov, ki jih Maša naniza na način, s katerim doseže posebno vzdušje. To pa uspe, kot vemo, samo dobrim pisateljem. Čestitam ti za uvrstitev med finaliste, opazi se, da si pozorna bralka. Še naprej beri in razvijaj odlično uporabo liričnosti v svojih tekstih.

Ksenija Medved

Julija Kunej, 7. a

ERDEČA KAPICA IN HEKER VOLK

Vsi poznamo volkove iz pravljic. Po navadi nimajo ravno prijazne vloge. No, pa tudi ta volk ni bil ravno prijazen ...

Živel je sredi gozda, v neki čudni, stari hiši. Nihče ni vedel, kako je v njej, ker ni prišel nikoli ven. Že en čas pa je opazoval deklico, ki je hodila okoli gozda. Ime ji je bilo Erdeča kapica. Volk je poznal tudi njeno babico, ki je živela blizu njegove hiše. Ker so, kot vsi vemo, volki zlobni – ta pa ni bil drugačen – ji je nekega dne napisal mail. V njem je pisalo ...

Za: erdeca.kapica47@gmail.com

Od: tvoja.babica@gmail.com

Pozdravljena, vnukinja!

Tukaj tvoja preljuba babica. Veš, kako te imam rada. Si najboljša vnukinja vseh časov. A ker se že zelo dolgo nisva videli, sem že pozabila, kje živiš. Bi mi sporočila svoj naslov, da si malo obnovim spomin?

Rada te ima, tvoja babica

Hmm. Erdeči kapici se je zdelo to malo čudno, ker je vedela, da ima njena babica staro Nokio, iz katere ne moreš poslati mailov. Ampak vseeno ji je odgovorila ...

Za: tvoja.babica@gmail.com

Od: erdeca.kapica47@gmail.com

Zdravo, babica!

Ja, tudi jaz te imam rada in z veseljem ti dam svoj naslov. Doma sem na Gozdni ulici 48a, 3420 Šuma. Vabim te tudi na kak obisk.

Lp, Erdeča kapica

No, volk je bil s tem sporočilom zelo zadovoljen. Takoj ji je odpisal ...

Ja, vnukinja, z veseljem pridem. Ampak rabila bi malo denarja za potne stroške. Veš, jaz sem že stara, pot po gozdu pa je kar naporna.

Lepo te pozdravlja, babi

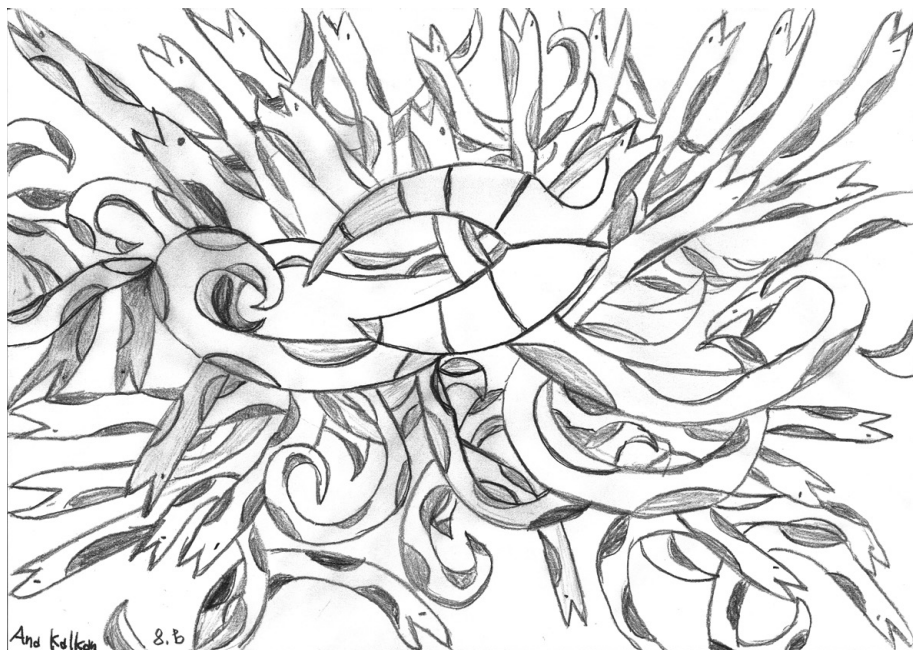
Tako ji je Erdeča kapica nakazala nekaj denarja in jo nestrpno pričakovala. Ampak babice ni bilo od nikoder. Zato ji je nakazala še malo denarja, dala ji je pa tudi svojo telefonsko številko, če se slučajno izgubi.

Volk je bil res zadovoljen in vse skupaj se mu je zdelo še kako smešno. Poklical je vnu-kinjo in ji kot babica povedal, da danes na žalost ne bo mogel priti. Oglasil se bo pa jutri, s svežimi mafini, ampak bo rabil še malo denarja, ker je vse porabil za sestavine pri peki.

Erdeča kapica je bila malo razočarana, ampak je babici vseeno poslala še več denarja. Tudi naslednji dan babice ni bilo, denarja na njenem računu pa je bilo vedno manj in manj.

Zdaj je bila že zelo žalostna in takrat se je spomnila! Njena babica živi v hiši brez wi-fija. Ima tudi telefon na tipke, ki komaj dela! Ojoj, ugotovila je, da to ni njena babica! Takoj je poklicala lovca. Skupaj sta izsledila volka in ga poslala naravnost v zapor.

Erdeča kapica je tisti dan spoznala, da nikoli ne smemo zaupati tujcem, predvsem pa ne na spletu. No vidite, pa se lahko tudi iz navadnih otroških pravljic veliko naučimo.

Ana Kalkan, 8. b

Ocena besedila:

Zgodbica o Rdeči kapici in volku v spletnem okolju je prava ideja ob pravem času, času, ko veliko govorimo o pasteh zaslonov oz. ko je splet realna nevarnost za otroke in mladino (tudi odrasle). Gre za pravljico, ki jo vsi poznamo in zato tudi zlahka razumemo, kaj želi avtor sporočiti. Akterji so isti, okolje, črni gozd, pa je tokrat splet, zato volk izvede spletno prevaro. Ob zgodbici se boste tudi iz srca nasmejali. Predlagam, da za ta tekst poiščete založnika, urednika, profesionalnega ilustratorja. Upam, da jo v obliki slikanice izda kak zavod, ki se ukvarja s spletnimi prevarami, najmanj pa šola, kjer je nastala. Vita Nonkovič, čestitam ti za domisljico in izvedbo. Krasen tekst!

Ksenija Medved

NESKONČNA REKA

Nekje v mogočnem cesarstvu trenutnega cesarja, mogočnega Godamorda IV., stoji majhna hiška, obrasla z bršljanom. Danes nanjo sije sonce v vsej svoji veličini. Bršljan se lesketa in hiška je videti prav spokojno, čeprav je na vsakem koraku mesta zaslediti smrad, umazanijo in odpadke, iz jaškov pa tekajo podgane. Vsa ta nesnaga in strup mestu dajeta prav nemaren izgled, cesarju pa pomagata zastrupljati in ubijati prebivalce. Pogled na hiško je zato kot pogled na oazo v puščavi. Naenkrat na njena stara lesena vrata v naglici potrka dekle.

MERETH: *Trka po vratih. Deda, odpri, hitro! Nekaj groznega se je zgodilo!*

DEDA: *Odpre vrata, na obrazu ima izpisano skrb. Stopi noter, mi boš vse razložila.*

MERETH: *Razlaga s hitrimi gibi rok, hkrati vstopi v hišo. Pri vodnjaku ... Skoraj tu ... Prišli ... Odpeljali so ga ... Stopi v sobo, ki jo osvetljuje soj ognja iz kamina, na policah ob stenah je lično zloženih nepreštevno veliko knjig, obloženih z debelo plastjo prahu. Zave se, da ni povedala nič razločnega, usede se na naslanjač, ki stoji na sredi sobe, in začne govoriti bolj razločno. Z Erchom sva bila namenjena k tebi. V Osrednji ulici sva zagledala, kako cesarjevi vojaki vlečejo majhnega dečka. Erch se je razburil in jih vprašal, kaj je ta ubogi deček storil, da ga tako grobo vlečejo. Eden, verjetno vodja, ga je udaril in rekel, da se ne sme vmešavati v cesarjevo voljo. Potem so pa še njega prijeli in ga odpeljali! Prosim, ne obtožuj me za moje nadaljnje ravnanje, nisem imela izbire. Če bi jim še jaz kaj nasprotovala, bi še mene odpeljali, potem pa nihče ne bi vedel, kaj se nama je zgodilo. Zato sem raje na vso moč stekla k tebi in zdaj sem tu. Globoko vdihne in izdihne.*

DEDA: *Sedi nasproti Mereth na naslanjaču, prav tako zbledelem kot je njen. Prav si naredila, punčka moja, saj ti res nič drugega ni preostalo. Toda bojim se, da ti ne morem pomagati. Kaj bodo vojaki naredili s tvojim prijateljem, je odvisno od cesarja. Ampak kot veš, so Godamordu pred kratkim ukradli najljubšo vrtnico. Zdaj je besen in veliko ljudi je že zasliševal, ker je sumil, da so krivci. Povsem mogoče je, da bi Erchu in tistemu dečku kaj naredil.*

MERETH: *Erch je pogumen, ne bo pustil, da mu kaj naredijo, predvsem pa ne bo*

pustil, da ga obesijo. *Malo pomisli, vzdihne, v njenih očeh odzvanja žalost. Naenkrat se ji zasvetijo, nadaljuje.* Če pa ga, sem gotova, da bo umrl častno, ne bo si pustil vzeti življenja kar tako. Pravzaprav me zanima, kaj je naredil tisti fant, da so ga odvedli. Moral je storiti nekaj pomembnega, če so odpeljali še Ercha, ker se je postavil zanj. *Zunaj se oglasi rog, ljudi kliče h kraju za obešanje.*

DEDA: *Mislím, da bova kmalu izvedela. Cesar je pohitel z odločitvijo. Pridi, greva. Če bova samo sedela tukaj, Erchu in dečku ne bova čisto nič koristila. Vstane, prav tako Mereth, odideta ven. Zunaj naletita na množico, ki se zgrinja k prizorišču. Njen tok ju ponese do cilja.*

Na velikem lesenem odru stoji naprava, sestavljena iz kolov. Postavljeni so v narobe obrnjeni črki U, z zgornjega kola visita dve zanki. Zraven te naprave, očitno namenjene obešanju, stojita dva fanta. Zvezana sta, od vseh strani ju obdajajo vojaki. Malo bolj na desno je postavljen prestol, veličastno okrašen in pozlačen. Na njem sedi prevzvišeni Godamord IV. Naenkrat vstane in dvigne roko v znak tišine. Množica utihne, cesar pa spregovori.

GODAMORD: *Moji preljubi podaniki! V cesarstvu se je našel tat moje vrtnice, moje opojno dišeče, prečudovite ljubice, ki jo je posadila že moja mama. Moji vojaki so ga opazili. V roki je držal vrtnico. Zdaj je spet moja. Toda nihče ga ni prijel. Nihče ga ni pripeljal k meni. Tistega, ki bi to naredil, bi bogato nagradil. Iz plašča vzame mošnjiček in ga potresa. Toda nihče ga ni prijel. In nihče ne bo dobil nagrade.*

ERCH: *Zakličé. Ni res! Kaj pa vojaki? Oni so ga ujeli. Oni morajo dobiti nagrado. Sploh pa fant ni imel vrtnice. Videl sem ga.*

GODAMORD: *Molči, paglavéc. Kar sem rekel, bo držalo. Mošnjiček spravi nazaj v žep. Za tako dejanje kazén mora biti. Fant bo visel! In ti, obrne se k Erchu, prav tako. Kdor upa ugovarjati in jezíkati cesarju ter ga ne uboga, si zasluži smrt. Obesite ju! Obrne se, da bi zopet sedel.*

ERCH: *Zakličé, vendar ne v strahu. Stojte! Pustite nama, da poveva resnico.*

GODAMORD: *Boš že dal mir, predrzneš mali! Jaz sem že povedal resnico. Iz množice se zasliši vzklikanje: »Re-sni-co, re-sni-co!« Cesar se zave, da mora fanta pustiti, da govori, sicer mu množica ne bo več naklonjena.*

ERCH: *Nadaljuje, v očeh mu odzvanja odločitev, da doseže svoj namen. Ljudje!*

Med vami ste zagotovo taki, ki ste videli Nogotha. *Tako je dečku ime. Videli ste ga hoditi po ulicah. Se ga spomnite takega, kot ga je opisal cesar? Opazi, da nekateri zmajujejo z glavami, zato nadaljuje. Boste kar pustili, da obesijo dva nedolžna fanta?! Pa tudi če bi bila kriva! Kdo je že videl, da bi nekoga obesili zaradi kraje vrtnice?! Množica začne mrmrati.*

MERETH: *Preglasi hrup. Prav ima! Spustite ju! Bila sem zraven, ko so ju prijeli. Nedolžna sta. Iz množice se oglasijo še nekateri s podobnimi vzkliki. Potem pa se oglasi nek imeniten mož.*

MOŽ: *Kako lahko oporekate cesarju?! Nikoli ne laže. Fant je res ukradel vrtnico. Drugi pa mu je pomagal. Zdaj ko je tudi sam v kaši, ga zagovarja. Nekateri se mu pridružijo, večina pa te besede pospremi z glasnimi ugovori.*

MERETH: *Spet povzdigne glas. Če je fant res ukradel vrtnico, jo mora cesar imeti. Pokažite jo!*

GODAMORD: *Je v zadregi, ne ve, kaj naj reče. Vojaki mi je še niso izročili.*

MERETH: *Lažnivec, prej ste govorili drugače. Da je zdaj spet vaša. Vas ni sram, da tako lažete svojemu ljudstvu?! Odobravanje večine, nekateri pa tem besedam nasprotujejo. Nekateri spet začnejo vzklikati: »Re-sni-co!«, drugi pa kričijo: »Cesar ne laže!«.*

GODAMORD: *Zagrmí. Je to moje cesarstvo ali ni? Sem jaz cesar ali nisem? Tišina!*

MERETH: *Nihče, kdor mora reči Cesar sem, ni pravi cesar!*

Tako cesarja »njegovo ljudstvo« ne uboga. Ker je tistih, ki podprejo Ercha, dečka in Mereth, mnogo več, odrinejo nasprotujoče in pritiskajo na oder. Ozračje se zaiskri od napetosti, izza vogalov se priklati temna megla – nepokojne duše padlih pod cesarjevo trdo roko.

GODAMORD: *Polasti se ga panika. Vojaki, umirite jih!*

Vojaki poskusijo ljudi umiriti z grožnjami, vendar jim to ne uspe. Nekaj kmetov je na obešanje prišlo kar z vilami in lopatami. Prerinejo se v ospredje in z njimi silijo vojake, da se začnejo umikati. Zdi se, da Godamord nekaj vpije, toda hkrati vpijejo vseprisotni, zato se ga ne sliši. V obupu le pomigne spremstvu, naj mu sledi in ga varuje. Živemu se mu uspe prebiti skozi gnečo, pri tem pa na umazana tla pade nekaj vojakov in ogromno

meščanov, saj cesarjevo spremstvo ubija vse pred sabo. Za cesarjem in njegovimi plačanci se odpravi večina ljudi. Vsak s svojim razlogom, marsikdo pa tudi brez. Celotna megla se premakne za njimi. Tisti, ki ostanejo, stopijo na oder k Erchu in Nogothu. Med njimi je Mereth, ki iz žepa potegne pipec in z enim zamahom najprej Nogothu, nato pa še Erchu, prereže že krvave vezi. Neka ženska pristopi k Nogothu in vzklika, tako je vesela, da ga vidi. Nato se z njim pod roko in ostalimi za petami odpravi stran. Prijatelja se na prizorišču znajdetata sama.

MERETH: *Objame prijatelja. Si v redu, Erch? Kako sem vesela, da še živiš! Kaj bi brez tebe? Vsak dan bi bil cesar bolj grob, jaz pa bi te bolj in bolj pogrešala.*

ERCH: *Tudi jaz sem vesel, da te spet vidim z očmi prijatelja in ne obtoženca. Kje je pa Deda? Mar ni bil s tabo?*

MERETH: *Šel je za cesarjem. Mislim, da zato, ker je hotel slediti razvoju naslednjih dogodkov.*

ERCH: *Ja, zdaj imamo veliko težavo. Novega cesarja je treba izbrati, tega ne bodo več pustili vladati, čudež bo že, če ga bodo pustili pri življenju. Toda ljudstvo je zmedeno in razdeljeno. Nemogoče se bo zediniti. Prej so mi prišle na misel modre besede, ki jih je izrekel neki trubadur: »Predolgo moči tla krvava reka – brat mori brata. Kako strašna slepota je človeka!« Bojim se, da nas čakajo težki časi.*

MERETH: *Če se ti bojiš, kako naj se ne bi bala jaz?*

ERCH: *Veš, bojim se že, toda pustil se pa ne bom. Življenje ni lahko. Ves čas se je treba boriti, hkrati pa se je treba bati poraza. Ampak tudi poraz te ne sme podreti. Oprosti, res te nisem hotel strašiti. Ne boj se. Človeku se hujše, kot da umre, ne more zgoditi. Pravzaprav mora vsak enkrat umreti. Celotno življenje imaš še pred sabo. Poskrbi, da boš na koncu zadovoljna z njim. Sama se odločiš, katero pot boš izbrala. Lahko se skrivaš v ozadju ali pa greš z mano ...*

MERETH: *Hvaležno pogleda Ercha. Mislim, da sem se že odločila.*

PRIPIS: *V Zlati knjigi cesarske zgodovine je posebno poglavje z naslovom Erch in Mereth. Dolgo je, tako kot je bila dolga njuna uporniška pot.*

TA RŽEN 8. a

Tia Ržen, 8. a

Ocena besedila:

Vojščaki cesarja Godamorda IV. vklenejo Merethinega prijatelja (fanta) Erca, ker hoče pomagati dečku Nogothu. Tega so po krivem uklenili, češ, da je ukradel cesarjevo vrtnico. Sedaj sta oba določena krivca na odru pred obešanjem. Mereth in deda se pridružita množici pod odrom, ki postaja besna. To je okvirno dogajanje v drami, ki jo piše mlada avtorica Jasna Premk, očitno navdahnjena s Tolkienovim pisanjem (kar govori o tem, da ima dobro bralsko kilometrino). To je tudi zgodba o cesarju, ki si mora sloves ustvarjati z argumentom moči, namesto z močjo argumenta, zgodba o uporju ljudstva. Drama vsebuje modrosti in živahne dvogovore o nemoralnem ravnanju oblasti in natančne didaskalije oziroma odrska navodila. Jasni predlagam, da igro dopolni z dodatnimi poglavji in jo postavi na šolski oder ter z branjem in pisanjem vadi za velike odre, ki jo zagotovo čakajo. Čestitam.

Ksenija Medved

AISHINA ZGODBA

Ni me. Sem, a ne vem kje. Kaj se dogaja? Zmedena sem. Zebe me. Ozrem se. Polno obupanih ljudi, ki hrepenijo po boljšem, lepšem življenju. Zakaj smo tu? Zakaj jaz? Nedorazumljivo dekletu z majhnim plamenom upanja, ki počasi ugaša.

Svet žal ni poln mavric in sončnih dni. Je zelo zlobno in kruto mesto in vseeno mu je, kdo, kaj in zakaj si, premagal te bo, spravil na kolena in te tam obdržal, če boš dovolil. Tako mi je moj prvi film Rocky odprl oči v svet. Vedela sem, da ne živimo v pravljici, zato sem ta citat za vedno zapečatila v svojem srcu. Živela sem v vasi v Iraku. Nismo imeli veliko, a nam kljub temu ni bilo nikoli dolgčas. Zjutraj me je zbudil bratov ropot pred odhodom v šolo. Medtem ko so se dečki učili, smo deklice pomagale mamam pri hišnih opravilih in kuhanju kosila. Popoldne, če sem bila pridna, sem se lahko igrala z drugimi deklicami. Mamam smo izmaknile lonce in kuhalnice ter se igrale, da kuhamo. Telefonov in drugih elektronskih naprav nismo poznali. Sploh jih nismo potrebovali. Imela sem zelo bujno življenje. Nisem poznala drugega. Vedela sem le, da je zunaj zelo, zelo drugače.

Zjutraj me je kot po navadi zbudil ropot. A ne ropot, ki sem ga poslušala leta in leta. Prestrašeno sem pohitela k oknu. Videla sem ljudi, oblečene v uniforme. Vdirali so v domove domačinov, jih vlekli na plano. Preden sem se dobro zavedala, so vdrli tudi v naš dom. Mene in brata ter mamo in očeta so ločili. Otroke so pometali v malo manjši, starše v malo večji tovornjak. Histerično sem jokala in se poskusila izmuzniti ter steči k mami. Zadnje, kar sem videla, so bile mamine obupane, svetlo modre oči, ki so na soncu oddajale barvo lesketajočega se morja. Nato sem na desnem licu začutila močno, peklensko bolečino in naenkrat se je pred mano pojavila strašno, smolnato črna tema. V tej temi sem bila sama. Tresoča sem se obračala in iskala svetlobo, ko sem na rami začutila močno, grobo dlan. Zbudila sem se. Skozi svoje otekle oči sem zagledala prestrašenega dečka. Pogledal me je ter me močno objel. Vrnila sem mu objem. Naenkrat smo se ustavili. Močno sem zatisnila oči ter stisnila brata, ko so se velikanska vrata tovornjaka odprla, in kot bi mignil, so nas veliki močni moške v zelenem zmetali ven kot vreče sena in ločili deklice in dečke. Zdaj sem ostala popolnoma sama. Imela sem komaj sedem let. Nisem vedela, kaj se dogaja, kje sem in zakaj. Mislim, da ni vedel nihče. S sklonjeno glavo sem hodila z drugimi. Peljali so nas na veliko ozemlje, kjer so bile stare, lesene hiše. Ko smo vstopile, so

nas najprej obrili. Vedno sem imela dolge temne lase, spletene v kito. Med britjem sem zaprla oči ter v glavi zaslišala nežen, topel glas moje mame: »Aisha! Aisha!« Po licu mi je pritekla solza, odprla sem oči in ugotovila, da to ni domišljija. Proti meni je tekla mama ter v joku klicala: »Aisha! Tu si! Živa! Saj ne morem verjeti!« Izdihnila sem ter se rahlo nasmehnila: »Mama!« Začela sem teči. Skočila sem ji v objem in obe sva jokali od sreče. Mama je šepnila: »Oh, Aisha! Še veš ne, kako me je skrbelo! Kje je brat!?« Hlipava sem ji odgovorila: »Ne vem. Ločili so naju, ko so nas pripeljali sem. Kje je oče?« »Tudi naju so ločili,« je v objemu jokala. Proti nama je tekel stražar. »Kaj pa delata! Takoj narazen!« je jezno rekel vojak ter močno udaril mamo. Zagnala sem se proti njej, a me je stražar odnesel daleč stran. Jokala sem: »Zakaj! Prosim, izpustite me!« Vrgel me je pred eno od lesenih hišk. Pogledala sem vanjo. Notri je ležalo veliko obrtith, osuplih deklic. Pogoltnila sem slino in se obrnila nazaj k moškemu. Pogledal me je s hudičevim pogledom, me brcnil v hiško in zakričal: »Še eno tako pa boš vedela, zakaj se jočeš!« Zasmejal se je in odšel. Prestrašeno sem se obrnila k deklicam. S sklonjeno glavo sem počasi hodila naravnost v prostor, kjer so bile deklice. S prestrašenimi očmi so strmele vame. Prišla sem do konca hiške. Pogledala sem levo in desno ter videla, da je v kotu še majhen prostor zraven dekleta, ki je prav tako strmelo vame in objemalo dojenčico. Obrnila sem glavo proti dekletu in zahlipala. »V tem smo skupaj,« mi je dejala s toplim glasom. »Jaz sem Nisba in to je Alama,« se je predstavilo dekle. »Aisha,« sem se nasmehnila. »Koliko si stara, Aisha?« je vprašala Nisba. »Sedem,« sem ji tiho odvrnila. »In koliko sta stari vidve?« sem vprašala Nisbo. Z mehkim glasom je odvrnila: »Jaz sem trinajst, Alama pa leto in pol.« Malce potrto sem ji odvrnila: »Oh, torej si leto mlajša od mojega brata Alija.« »Vem, kaj razmišljaš. Tudi naju so ločili od staršev. Če te kaj tolaži, je brat zagotovo takoj za tisto ograjo,« je prijazno odvrnila. »Res! To pomeni, da se bomo še videli. Oh, še dobro, sem mislila, da bomo tu za vedno!« sem se že razveselila. »Nee, ššššttt, tišje, lahko nas slišijo. To ni tako preprosto. Videla jih boš šele, ko bomo odšli na pot,« je hitro in tiho rekla Nisba. »Pot?« sem vprašujoče odvrnila. »Mama je že bila v takšnem taborišču, kot otrok. Žal ji ni uspelo priti daleč, a ima načrt, vem, da ga starši imajo,« je z zaupanjem rekla Nisba.

Ponoči so nas prišli buditi starši. Še danes ne vem, kako jim je uspelo priti mimo vojakov, a jim je. Nisba je imela prav. Bilo je zelo temno, videla sem le sence in zelo tiho šepetanje drugih. Nisba je v naročju držala Alamo. »Ko ti rečem, začni teči. Ne oziraj se.« Ob meni je bilo polno drugih ljudi. Bila sem izgubljena, tako mi ni preostalo drugega kot samo tek. Čez nekaj časa smo se ustavili. Odrasli so zakurili ogenj, da otrok ne bi zeblo, in šli po hrano. Začelo se je že daniti. Nisbe ni bilo nikjer. Takoj ko je postalo svetlo, sem začela iskati mamo. Vsa zmedena sem divje gledala naokoli in klicala: »Mama, mama, mama, prosim!« Za sabo sem zaslišala močan, možat, a

kljub temu topel glas: »Aisha.« Obrnila, sem se in za mano so stali mama, oče in Ali. »Mami, tata, Ali? Saj komaj verjamem,« sem v joku planila v objem družini. Nekaj časa smo se objemali, ko sem mami potožila: »Nikjer ne vidim deklice, s katero sva bili skupaj v taborišču. Brez nje me ne bi bilo tu ...« Preplaval me je občutek krivde. Mama me je potolažila, da je morda v drugi skupini. Brat me je objel in poljubil na čelo: »Vse se zgodi z razlogom.«

Hodili smo ves čas, začeli smo tako zgodaj, da je bila še tema, in po temi tudi končali. Spali smo bolj malo. Tudi jedli smo bolj malo. Pogosto tudi nisem spala. Raje sem sedela ob ognju in se ozirala nad obupujočimi obrazi. Včasih se mi je ob ognju pridružil Ali. Pogovarjala sva se o resnejših in tudi zabavnejših stvareh. Ko sem bila žalostna, mi je rekel: »Poglej na pozitivno plat, Aisha. Še vedno bi lahko bili v taborišču in po vsej verjetnosti bi zdaj že mrtvi ležali v tistih lesenih hiškah. Nisi raje tukaj ob ognju pod zvezdami?« Pogledala sem proti nebu. Nekaj me je stisnilo v trebuhu. Čutila sem, kot bi nekdo stal za mano in govoril: »Aisha. Zmoreš. Vem, da. Ves čas sem ob tebi.« Ozrla sem se. Nikogar ni bilo. Zopet sem pogledala nebo. Opazila sem zvezdo. Zdelo se je, kot bi pomežiknila in strašno hitro oddrvela stran. Ali je zašepetal: »Aisha, hitro si nekaj zaželi!« Zaprla sem oči, roki prislonila k srcu in si zaželela: »Želim si, da bi vsi živi in zdravi našli svoj novi dom, v lepši naravi kot zdaj. Želim si, da bi bilo konec teh vojn, taborišč in vsega negativnega. Želim si mir, ljubezen in veselje.« Odprla sem oči in utrnula se mi je solza. A ne solza žalosti, solza upanja, ki še vedno kot ta plamen ognja neustavljivo gori.

Naslednji dan smo nadaljevali pot. Bila sem zelo izčrpana. Hodili smo po kamniti potki ob gozdu. Pot in gozd je ločeval približno petdeset metrov širok travnik. Gledala sem drevesa in ptice na njih. Že dolgo nisem videla gozda in toliko živega. Mamina topla, mehka dlan se je dotaknila moje mrzle. Pogledala sem jo. Nasmehnila se je in rekla: »Ne bodo nas več ločili. Nikoli.« Spet sem se počutila varno. Neustavljivo. Počutila sem se kot prava borka.

Od utrujenosti sem zaprla sem oči. Pred mano se je pojavila družina. Družina s streho nad glavo, odlično hrano, otroka sta imela igrače, ki jih jaz še nikoli nisem videla. A nekaj ni bilo prav. Vsi so bili žalostni. Zakaj? Imajo vse. Hrano, pijačo, toplo zavetje. Zakaj so žalostni? Opazila sem, da se ne pogovarjajo. So se skregali? Pa zakaj vendar? Zaradi stvari, o katerih lahko jaz samo sanjam? Odprla sem oči. Posvetilo se mi je. Dom ni stavba za štirimi stenami in streho nad glavo. Dom je tam, kjer je ljubezen.

Ocena besedila:

Lana Turnšek pred nami izrisuje naporno begunsko pot, pot iz Irana. Postavi se v kožo deklice Aishe, ki naj bi tam preživljala svoje otroštvo z bratom, prijateljicami in starši. Vojne razmere družino razdvojijo, otroke spravijo v travmo ločenosti, a počasi se zgodi pobeg do Slovenije. Kar navdušuje pri branju te zgodbe, je natančno, zrelo in literarno popisovanje stisk, čustev, otroških spominov, so pazljivo izbrani izpostavljeni prizori, kot so denimo »britje glave«, dejanja tolažbe med otroki na kamionih, v begunskih centrih, objemi tujcev, glas staršev med spanjem. Začutimo toplino Aishine družine in odraslo modrost, ki si jo je pridobila v času preizkušenj. Posebna pohvala velja natančni, kultivirani, literarni slovenščini in prepričljivi gradnji lika, ki dejansko oživi pred nami. Čestitam Lani, piši, piši, kot da gre za življenje, že sedaj si namreč glasnica šibkih preko literature.

Ksenija Medved

Ivona Matović, 6. b

SKRIVNOSTNI RDMS (RIMSKO DRUŠTVO MRAČNIH SKRIVNOSTI)

Danes sem pri slovenščini dobil razburljivo nalogo, da moram napisati spis o svojih najljubših počitnicah. Priznati moram, da imam vse počitnice enako rad, saj so prava pustolovščina. Zato sem dolgo premišljeval, da sem se naposled odločil, katere bom predstavil.

Tisti dan je bilo bleščeče sonce visoko na nebu. Goreče mi je sijalo v oči, saj smo bili sredi julija. Sedel sem na stolu in gledal v tla. Nisem pogledal žarkov sonca, saj sem vedel, da nimam sončnih očal, s prostim očesom pa ne smem pogledati v sonce. To lahko namreč škoduje mojemu ostremu vidu. Spomnil sem se, kako sem se še pred dnevi kopal v morju, ki so ga sončevi žarki naredili kristalno bleščečega. Bilo je čarobno. Popoldne, ko sem se igral z očetom, je navihani morski veter z nama skrivaj igral nogomet.

»Pripravi si vodo in se primerno obleci. Odšli bomo kolesarit,« me je pri sanjarjenju zmotila moja mama.

Vedno, ko mi reče, da gremo kolesarit, me je rahlo strah. Nikoli ne kolesarimo samo kilometer ali dva, ampak gremo po dolgih poteh, ki sem se jih že malce naveličal.

»Mama! Pa saj sem ravno kolesaril skozi svoje krasne spomine!« sem rekel in močno upal, da mi zaradi tega ne bo potrebno kolesariti.

»Super bo! Ogleдали si bomo prekrasen grad!« me je prepričevala mama.

Bili smo namreč v Franciji, kjer je obilo čudovitih gradov. Sam bi raje ostal v hotelu in se zabaval s svojimi prijatelji. Vem namreč, da bosta mama in moja mlajša sestra Zala zagotovo hoteli poleg gradov obiskati še vse francoske trgovine z oblekami, z očetom pa ju bova dolgo čakala s kolesi na ulici. Velikokrat se je že zgodilo, da sta bili celo uro v trgovini, kupili pa nista ničesar. Očetu je bilo tako še ljubše, saj je njegova denarnica ostala polna.

Prav nič se nisem zmotil. Vedel sem, da bomo odšli na dolgo kolesarsko pot. Prekolesarili smo že dosti kilometrov in na začetku poti je bilo prav prijetno. Nežen veter mi je pihal v lase, oblaki pa so preganjali žareče sonce. Pot je bila ravna, nekoliko pusta, vendar mi je bila precej všeč, saj sem se že naveličal strmin. Kaj hitro sem se utrudil in pogledal svojo sestro. Tudi ona se je izmučila. S pogledom sem prešinel še mamo in očeta in zdelo se je, kakor bi šele zdaj začela kolesariti. Videti sta bila polna energije in moči. Sam pa sem ob pogledu na visok hrib skoraj obupal. Sonce mi je sijalo v oči in bilo mi je peklensko vroče. Ponovno sem uzrl svojo mamo in očeta.

Tudi tedaj sta kolesarila s polno močjo. Zavzdihnil sem. »Saj mi bo uspelo,« je tiho prigovarjal glas v meni. Bilo je težko brez moči prikolesariti na vrh hriba. A vseeno sem vedel, da bom zmogel. Na vrhu sem se odžejal in ozrl naokrog. Videl sem nepopisno lepo naravo, kjer so ptički peli tako nežno, da si jim moral dobro prisluhniti. Ko sem pogledal še dlje, sem videl grad, ki je bil grajen na zelo visokem hribu. Bil je velik in izgledal je kot iz pravljice. Poimenoval sem ga *Pravljični grad*.

»To je grad Haut-Konigsberg. Neverjetno. Vedno sem vedel, da je čaroben, vendar si nikoli nisem predstavljal, da je tako skrivnostno magičen,« je navdušeno rekel oče. Prispeli smo pod vznožje gradu, priklenili kolesa ter se do glavnih vrat odpravili peš. Do tja je vodila lepo urejena pot.

Pred vhodom smo nestrpno čakali, da nas spustijo v grad.

»Oče, kdaj bomo lahko vstopili? Zakaj tako dolgo čakamo?« sem nestrpno vprašal.

»Vodiči pravijo, da je prišlo v gradu do kraje. Sicer pa saj veš, kaj pravi francoski pregovor. Tistemu, ki zna čakati, s časom pride vse,« mi je dejal oče.

Zagledal sem se v nebo in prisluhnil pticam. Bil sem začuden, kdo bi lahko tukaj pri belem dnevu kradel.

Tisti trenutek sem zaslišal nekaj nenavadnega, precej oddaljeno škripanje, najverjetneje vrat. S sestro sva se začudeno spogledala. Starši zaradi hrupnih turistov tega niso slišali, mene pa je postajalo vedno bolj strah. Tega nikomur nisem hotel priznati, želel sem si le hitro oditi stran. Tisti trenutek se mi grad ni zdel več pravljichen, ampak srhljiv. Zaslišal sem, da je nekaj padlo in nekdo je zavriskal. V strahu sem prijel mamičino dlan in upal, da mi bo uspelo pozabiti nenavadne zvoke.

»Si v redu?« me je mama začudeno pogledala.

»Ja, seveda!« sem zajecljal, a v tem trenutku bi najraje zbežal proč.

»Pojdimo!« je rekel oče, ko so nas spustili na grajsko dvorišče.

»Veliko ljudi je vrsto let trdilo, da v tem gradu straši. Legenda pravi, da so pod njim skrivni prehodi,« je nekoliko kasneje z drugačnim glasom rekel oče. On je zares nepogrešljiv pripovedovalec! Ko nam pripoveduje o strašljivih trenutkih, vedno nekoliko zniža svoj glas in začne govoriti bolj počasi in tiho.

»Haha! Pa saj vendar ne verjamete, da so pod gradom prehodi!« se je v naš pogovor cinično obregnil majhen turist.

Oče se mu je hudomušno nasmehnil: »Mogoče pa jih bomo mi odkrili danes!« »Mnogo ljudi je že obiskalo grad, pa ni nihče odkril kaj takega!« je vztrajal turist z modro čepico na glavi.

»Pridite že!« je zaklicala mama, ko je plačala vstopnino.

Kasneje smo stopili skozi ogromna lesena vrata. Pred nami je stalo veliko ljudi, zato sem komaj kaj opazil. Mama in oče sta se odločila za vodeni ogled gradu, nama pa sta dovolila, da greva po svoje.

Čez čas sva se znašla v temnem prostoru, ki so ga osvetljevale bakle. Prostori na poti

do tu so bili osvetljeni z lestenci. Na steni, ne prav visoko, je visela zelo stara slika. Spraševal sem se, kaj prikazuje, vendar si nisem znal razložiti. V tistem hipu je slika padla na tla. Z Zalo sva se začudeno spogledala, vendar ne zaradi slike, ki je ostala nepoškodovana. Za debelim platnom se je skrivala nenavadna skrinja s ključavnico.

»Preveriva, ali je zaklenjena,« sem rekel s prestrašenim glasom.

»Ne! Jaka, ne dotikaj se je! Kaj če je to kakšna past?« me je opozorila sestra.

»Ah, daj no! Kdo bi nastavljal pasti v grad?« sem jo začudeno pogledal.

»Kaj pa tisti prehodi, ki jih je prej omenjal oče? Se ti ne zdi malce sumljivo, da sva tukaj le midva in da se ta prostor precej razlikuje od drugih?« je od strahu zajecjajala Zala.

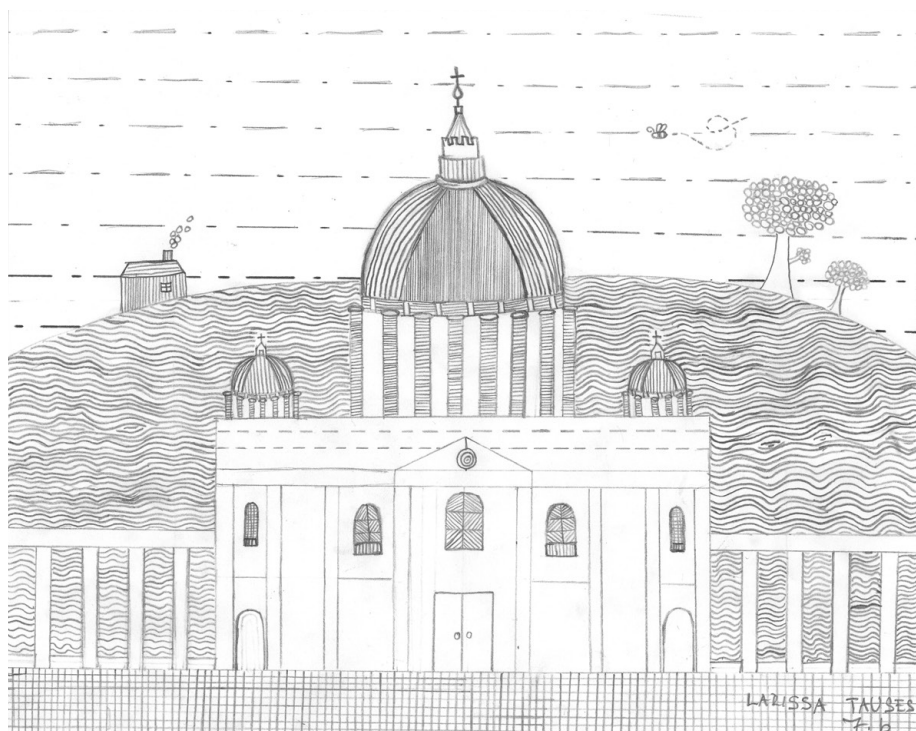
»Res verjameš v prehode? Vzemiva skrinjo in pojdiva,« sem odločno rekel.

»Zakaj potrebuješ skrinjo?« me je vprašala.

»Zanima me, kaj je notri,« sem ji odgovoril.

»Velja, le pohitiva,« je dejala Zala.

Ko sva skrinjo s težavo odmaknila od stene, je Zala na tleh zagledala narisan krog.

Larissa Tauses, 7. b

»Tega prej nisva opazila, kajne?« se je začudila.

Naenkrat so se tla pod nama začela tresti. Zdelo se mi je, kot da se bo grad vsak hip porušil. Začel sem izgubljeni občutek varnosti. Spet me je bilo strah in roke so se mi začele tresti. Kaj se bo zgodilo? Sem se spraševal. Nato je pod najinimi nogami nastala luknja in začela sva padati v globino.

»Aaa! Na pomoč!« je kričala Zala v upanju, da se nekdo odzove.

Med padanjem jaz nisem nič govoril. In tudi kričal ne. Vendar ne zaradi tega, ker nisem hotel, preprosto nisem mogel. Odpiral sem usta, vendar glasu ni bilo slišati. Še vedno sem držal skrinjo.

Po trdem pristanku sva hitro vstala.

»Kje sva?« me je vprašala sestra in se ozirala naokrog.

»Ne vem,« sem prestrašeno rekel.

Bilo je zelo temno, pravzaprav nisem videl Zale, pa tudi svoje dlani ne! Čedalje bolj me je postajalo strah.

»Počakaj!« je potihoma rekla Zala in prisluhnila. Od nekdaj odlično sliši, sam pa imam sokolji vid.

»Očitno nisva sama tu,« je prišepnila.

Bil sem presenečen. Za trenutek me je potolažilo dejstvo, da z Zalo tu nisva sama, a morda to sploh ni tako dobro ...

»Slediva glasovom. Primi me za roko in vodila te bom!« mi je rekla Zala.

Vedno bolj sem tudi sam slišal glasove. Razložil sem, da je nekdo klical *Na pomoč! Prosim, pomagajte nama!* Slišalo se je prav strašno! Saj je tudi bilo!

»Je kdo tukaj?« je rekla Zala.

»Ja, tukaj sva! Pomagajte nama!« je zaklical neznani glas.

Nato pa sem končno lahko videl dečka, ki je posvetil s svetilko, in ob njem deklico, ki je strmela v naju. Zasmilila sta se mi! Bila sta zaprta v ječi in spraševal sem se, koliko časa sta že tam. Brez besed sva ju rešila, saj je bil na mizi ključ, ki je odpiral ječo.

»Hvaležna sva vama, da sta naju rešila!« se je zahvalila rjavolasa deklica.

»Jaz sem Harry in to je moja starejša sestra Sophie,« je rekel droben deček.

»Veseli naju, da smo se spoznali! Jaz sem Zala, to pa je moj starejši brat Jaka,« naju je predstavila Zala.

»Kdo vaju je zaprl?« sem radovedno vprašal.

»Med ogledom gradu sva se izgubila. Prestrašena sva hotela poiskati pomoč in zatavala sva do knjižne omare, ki se je škripaje odprla. Bila sva začudena in presenečena, vendar sva zaradi radovednosti nadaljevala pot v prehod. Po stopnicah sva počasi in previdno stopala, dokler nisva zagledala moškega. Pogovarjal se je po telefonu in govoril o nekem predmetu, ki je na varnem. Od strahu sva tako glasno zakričala, da naju je neznanec zagledal. Preden pa sva ugotovila, da je nevaren, naju je že zaprl in odšel,« je pripovedovala Sophie.

»To so bili torej zvoki, ki sem jih slišal, preden smo prišli v grad! Čudno ... V tem času se je zgodila tudi kraja,« sem razmišljal.

»Ali je sumljiva oseba še vedno nekje tu?« je zanimalo Zala.

»Odšla je iz prehoda. Tukaj smo sami,« je trdil Harry. »Kaj pa je v tej skrinji?« je še z zanimanjem vprašal.

Povedal sem jima najino zgodbo. Ugotovil sem, da je očitno v gradu več skrivnostnih prehodov! Zakaj bi jih nekdo potreboval?

Čez nekaj časa smo odšli in začeli iskati pot iz predorov. Pregarjal nas je čas, morali pa smo najti izhod in ključ od skrinje, razkrinkati tatu, vzeti ukradeno stvar ter poiskati naše starše. Ker smo bili skupaj, sem bil bolj miren in ni me bilo več tako strah.

Želeli smo si najti ključ, ki bi odklepal skrinjo, zato smo odšli naprej. Nismo bili prepričani, da hodimo v pravo smer. Pot nas je vodila po dolgem, ozkem hodniku.

Nenadoma smo zagledali skoraj prazen prostor, v katerem so bile skale. Šli smo naprej, ko se je pred mojimi očmi nekaj zasvetilo. Bil je zlat ključ!

»Mogoče sem našel ključ od skrinje!« sem veselo vzkliknil.

»Odklenimo jo!« je neučakano dejal Harry in vzel ključ v svoje roke.

Prostor je preplavila smrtna tišina. Ključ se je ujema s ključavnico. Ko jo je Harry odprl, je ta rahlo zaškripala. V njej smo zagledali samo star in nekoliko strgan zvitek. Zala je počasi iztegnila roko in ga previdno vzela iz skrinje. Črke na njem so bile zelo blede, zato smo jih komaj videli. Zdelo se mi je, da gre za latinščino, kar je potrdila tudi Zala, ki se jo uči že nekaj let.

Nato je začela brati: *»Dragi pustolovec! Ta zvitek ni povsem navaden, saj te lahko pripelje do čudežne naprave, ki ... Zato ne želim, da bi zvitek prišel v napačne roke ... Pojdi naprej, trikrat levo in enkrat desno in zagledal ... boš! ... pripeljalo ven,«* takrat se je ustavila. »Nekatere besede so tako blede, da jih sploh ne morem prebrati in ponekod je zvitek tudi strgan.«

»Kaj pa, če je zvitek strgala oseba, ki vaju je zaklenila?« sem zamišljeno pogledal Sophie in Harryja.

»Lahko bi bila. Zakaj bi se sicer skrivala in na samem govorila o ukradenem predmetu?« je rekel Harry.

»Kako bomo prišli od tu in izsledili tatu? Kam bi lahko odšel?« je razmišljala Sophie.

»Poskusimo priti do čudežne naprave, ki je omenjena v zvitku!« je predlagala Zala.

Odšli smo naprej in upali, da gremo v pravo smer. Navodila na zvitku so bila nejasna, zato smo tavalj po različnih smereh, dokler nismo zagledali nenavadne naprave, ki je stala sredi kamnitega prostora, poleg nje pa še veliko manjšo.

»Je to čudežna naprava?« se je spraševal Harry.

»Ujema se z besedilom in bi nas lahko pripeljala ven,« je trdila Zala.

»Kako nenavadni napravi. Prva izgleda kot kakšen trampolin, druga pa kot mobilni telefon,« je opazovala Sophie in se jima počasi približevala.

Počasi sem korakal za Sophie in že od daleč zagledal stopinje. Tla so bila narahlo posuta s peskom, zato se jih ni tako dobro videlo.

»Sophie! Nariši na papir to stopinjo. Verjetno je bila pred kratkim tukaj oseba, morda ravno ta, ki vaju je zaklenila,« sem menil.

»Seveda!« je dejala in vzela svinčnik in papir, ki ju ima vedno s seboj.

»Bi mi morda lahko opisal tatu?« sem se počutil kot slavni detektiv Scherlock.

»Bil je vitek, oblečen je bil v nenavadno črno opravo, imel je črne lase in rjave oči, ki so se mu v temi zlovešče svetile. Bil je srednje visok, zelo hiter ter spreten. Okoli njegovega zapestja sem videl delček modrega traku, ki ga je skrival pod svojo opravo,« je odgovoril Harry.

»Zelo zanimivo!« sem dodal.

»Zakaj bi imel zavezan moder trak okrog zapestja?« se je začudila Zala.

»Ne vem. A občutek mi pravi, da bomo kaj hitro izvedeli,« sem resno rekel ob pogledu na napravi.

»Hitro pridite sem!« je zaklical Harry.

»Kaj si videl?« sem prihitel.

»Se spomnita, ko sva vama s Sophie pripovedovala, kako se je tat pogovarjal po telefonu?«

»Ja,« je pritrdila Zala.

»Se je morda pogovarjal po tem telefonu?«

Previdno sem vzel telefon v svoje roke. Bil je navaden pametni telefon. Razmišljal sem, zakaj bi bil zraven trampolina? Hotel sem poklicati starše.

V trenutku, ko sem pritisnil na tipko, se je zasvetila modra svetloba in obstali smo kot vkopani. Bili smo na toboganu in pred nami so se vrteli pomembni dogodki naših življenj. Bilo je čarobno. Takrat sem ugledal sebe, kako sem odšel prvič v šolo. Sophie se je prepoznala, ko je prvič osvojila zlato medaljo na teku. Zala se je videla, ko je bila še v vrtcu in je prebrala svojo prvo knjigo. Harry se je zagledal, ko je prvič shodil. Nato nas je močno streslo in trdno smo pristali. Od strahu so se mi tresle roke. Sophie in Harry sta le začudeno opazovala mesto, ki je bilo precej hrupno. Pogledal sem Zalo, ki je skakala okrog in na obrazu se ji je razširil širok nasmeh. Izgledala je tako srečno in brezskrbno, da si človek ob pogledu nanjo ne bi mislil, da smo prišli kdo ve kam in da ne vemo, če nam bo uspelo priti nazaj.

»Neverjetno! Potovali smo iz sedanjosti v preteklost in sedaj smo v starem Rimu!« je vsa navdušena komaj govorila Zala.

»Kako si lahko prepričana, da smo prispeli v stari Rim?« jo je nejeverno vprašala Sophie.

»Poglejte naokrog! Vsi možje nosijo togo. Otroci nosijo tunike, nekatere ženske pa stolo (to je dekliška in ženska obleka).«

»Kaj sta toga in tunika?« je vprašal Harry.

»Toga je zunanje oblačilo, podobno odeji, ki so ga nosili možje, včasih tudi dečki. Tunika pa je oblačilo, podobno veliki majici,« nas je vse poučila Zala.

»Kaj bomo počeli tukaj?« me je zanimalo.

»Najprej bomo odšli v trgovino in si kupili oblačila, ki bodo ustrezala temu času,« je rekla Zala.

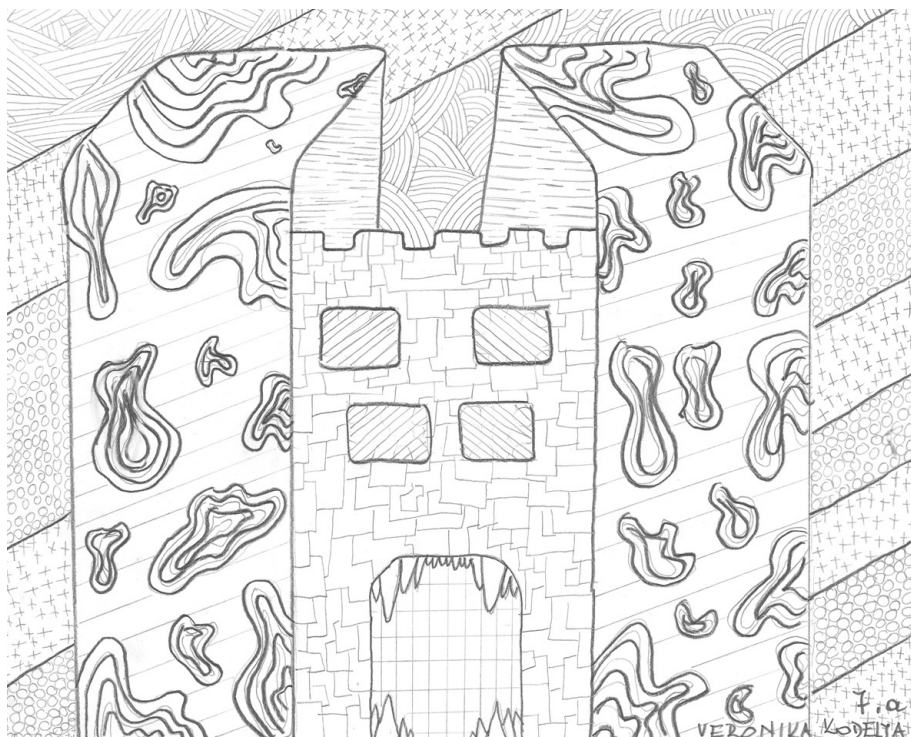
Nato je k nam prišla svetlolasa deklica, ki je imela na sebi modro tuniko: »Živjo!«

»Živjo!« ji je odgovorila Zala v latinščini, mi pa smo se ji nasmehnili.

»Moje ime je Sousanna. Bi se igrali trigon?« Opazil sem, da je deklica nosila sandale.

»Z veseljem! Ime pa mi je Zala.«

Kasneje je tudi nas predstavila in Sousanna je stekla po žogo. Imel sem ravno toliko časa, da sem sestro lahko vprašal, kaj je trigon. Zdelo se ji je, da je to igra z žogo, pri kateri se igralci postavijo v obliko trikotnika in si jo čim hitreje podajajo.

Veronika Kodelja, 7. a

S Sousanno smo hitro spletli trde vezi prijateljstva. Bila je zelo prijazna deklica. Imela je malo starejšega brata, mlajšo sestrico, psa, sužnje ter mamo in očeta. Proti večeru smo ji zaupali našo zgodbo. »Prav res! Potovali smo iz sedanjosti v preteklost. Mar nisi opazila, da imamo drugačna imena in oblačila?« sem rekel, zdaj ko sem bolj znal latinščino. Vendar pa me je Zala vedno malo popravila, da je Sousanne vedela, kaj imam v mislih.

Za trenutek nas je začudeno pogledala in obmolčala. Naposled je le dejala: »Prav imaš. Najbolje bi bilo, da gremo jutri skupaj k stojnicam, da vam kupimo sandale, dobili boste tudi moja in bratova oblačila.«

»Hvala, zares prijazno od tebe,« smo se zahvalili.

Sousanna nam je dovolila, da prenočimo kar pri njej. Ko sem zagledal hišo, sem imel za trenutek občutek, da sem v filmu. Imela je dve nadstropji, majhna zamrežena okna na ulično stran in atrij. Odšli smo dalje in zagledal sem kuhinjo. V njej je stala sužnja in kuhala hrano. Nato sem zagledal peristil. Skozi stebre smo odšli na zelen notranji vrt. Stene in streha so bili cinoblasto rdeči. Usedel sem se na marmorno klop na vrtu v senci figovca in za trenutek zaprl oči. Slišal sem šumenje listov in brbotanje vode v marmornem vodnjaku. Kasneje sem odprl oči in se malce razgledal. Zraven peristila je stal pokrit stebriščni hodnik. Tla je krasil črnobeli mozaik.

Nato smo odšli na triklinij in vljudno počakali na hrano. Zatem so prišli še ostali člani družine. Ob srečanju se je majhen mož v beli togi priklonil in rekel: »Mir z vami!«

Takrat smo se še mi priklonili, pozdravili in predstavili. Sužnja nam je prinesla v srebrni skodeli zelo dobro fižolovo juho in žlico. Hitro sem jo pojedel in se jim srčno zahvalil za večerjo.

Kasneje smo odšli v zgornje nadstropje. Najprej smo vstopili v Sousannino sobo, ki je bila precej majhna. V njej sta bili le postelja in omara. Iz nje je Sousanna vzela dve stoli in dala Zali rumeno, ki so jo krasile rdeče rože, Sophie pa je dala rožnato. Ko sva si s Harryjem končno le izbrala Marcusovi tuniki, smo odšli v sobo za goste. Ta je imela dve, nekoliko večji postelji in zopet malo večjo omaro.

»Vaš namen tukaj je razkriti tatu. Imam prav?«

»Ja,« sem odvrnil.

»Zelo bi bili veseli, če nam bi lahko pomagala,« je rekla Sophie.

»Z veseljem! Obožujem pustolovščine! Jutri gremo na tržnico, kjer vam bomo kupili sandale. Potem pa imam šolo. Če želite se mi lahko pridružite.«

»Seveda!« sem se strinjal.

Kasneje sem se ulegel na posteljo. Ni bila tako udobna kot moja domača. Čeprav sem bil popolnoma izmučen, saj se nam je danes zgodilo toliko nenavadnih reči, sem bil dolgo buden. Pogledal sem prijatelje, ki so že zdavnaj zaspali in sanjali čarobne sanje. Nenadoma sem postal žejen, zato sem čisto potihoma stekel h kuhinji. Vsi so že trdno spali. Pogledal sem skozi majhno okno. Zagledal sem osebo, ki je stala približno deset

metrov pred hišo proti desni strani. Kaj sploh počne ob polnoči zunaj? Nato se ji je pridružil še nekdo. Nekaj sta se pogovarjala, a bila sta predaletč, da bi ju lahko slišal. Nenadoma mi je zastalo srce. Začela sta se približevati in prešinilo me je, da sta me opazila! Tako hitro sem stekel proti postelji, da sem prepričan, da še nikoli tako. Pozabil sem na vodo in na neudobno posteljo. V mislih sem imel le še nekaj: Sta me opazila? Kaj sta počela tako pozno zunaj? Čez nekaj časa sem končno uspel zaspati. A bilo je grozno, saj sem imel celo noč nočne more.

Zjutraj, ko je zora že obarvala nebo, je zraven moje postelje sedelo dekle. Komaj sem razložil mlado boginjo, lepo s svetlimi lasmi, kot jih imata Venera ali Diana. Potem pa sem se spomnil, da je gotovo Venera, saj ima Diana temne lase. Ponujala mi je vodo.»Najlepša hvala Venera!« sem se zahvalil.»Kaj? Jaka, si v redu?«

Pomel sem si oči in se pretegnil. Kasneje sem šele opazil. Pred mano je sedela Sousanne! Bilo mi je zelo nerodno. Takrat sem se čudaško nasmehnil in se opravičil. »Ste dobro spali?« je vprašala Sousanna.

»Ja. Končno sem se spočila!« je dejala Zala.

Ni se mi zdel pravi čas, da jim povem, kaj sem ugledal ponoči, zato sem molčal.

Odšel sem v spodnje nadstropje, naredil nekaj korakov in že sem bil pri vodnjaku. Zajel sem vodo in si drgnil obraz in umil roke. Nato sem odšel v jedilnico, pripravljen na zajtrk.

(Odlomek)

Ocena besedila:

Ano Sotlar želimo pohvaliti za njeno pustolovsko zgodbo s primesmi detektivke, fantastike. Njena čudežna povest o rimskem društvu mračnih skrivnosti je daljši tekst, pred komisijo je prišel le odlomek, iz njega pa se da razbrati, da je avtorica redna bralka, da v pisanju še posnema uspešne pisatelje, je pa zato večča pri ustvarjanju dramaturške napetosti in loka ter da se pisanja loteva s pravo mero ambicije. Predlagamo pozorno mentoriranje, vpis v delavnico kreativnega pisanja, še naprej veliko branja in pisanja, seveda pa ji za zgodbo, polno preobratov in skrivnosti, čestitamo.

Ksenija Medved

DRUGA IZBRANA BESEDILA

po abecednem redu

BISTVO

Zakaj zakaj zakaj
se predajamo obkrožajočim iluzijam
ter ne sledimo sebi, svojim vizijam
tukaj in zdaj

Zakaj zakaj zakaj
samoumevno ugajamo zahtevam drugih okoli nas
ko hitimo, teče mimo čas
ne vemo kam in kdaj

Zakaj zakaj zakaj
življenja dirjati ne pustimo
ampak ga večno oblikovati želimo
pika vprašaj klicaj

*

Zato zato zato
ker se drugačnosti bojimo
in za svoj popolni ugled skrbimo
s tem žal samoumevno živimo – ni pomislekov kako

Zato zato zato
ker prepozno spoznamo, kdo nas zares ceni
ko nas realnost ujame, postanemo podobni steni
takrat morda se vprašamo, kako je res bilo

Zato zato zato
ker družbi dovolimo vplivati na postavljanje naših lastnih mej
si brez empatije do sočloveka upamo oblikovati naša življenja še naprej
saj vedno je tako bilo, da za lastno rit skrbeti je lahko

Emanuel Škrinjar, 9. b

TISOČ ŽIVLJENJ S KNJIGO

Predstavila vam bom svojo zgodbo, zgodbo o prvih branih besedah, zgodbo o svoji upornosti. Moja mami pa je kljub vsemu vztrajala. Takrat še nisem vedela, kako pomembna je lahko beseda, kako pomembno je biti dober bralec. Bila je borba, bile so solze in nič ni imelo smisla. Dokler ...

Danes sem stara trinajst let in obiskujem osmi razred. Vse je drugače, a besede moje mame so ostale iste. Ko sem se naučila brati in razumevati prebrane besede, je zame knjiga dobila nov pomen. Slike so postale zanimivejše in knjiga je postala moja prijateljica. Moje branje na glas se je spreminjalo in zlogovanje je počasi postajalo razumevajoče. Seveda sem se na začetku bala glasnega branja. Tako smo se učili v šoli in vadila sem tudi doma. Raje sem brala po tiho (le zakaj). Tiho branje je mama sprejela z blagim nezaupanjem, jaz pa sem brala, dokler ni moj glas popolnoma utihnil. Sčasoma so knjige postale moje tihe sogovornice.

In tako me knjige spremljajo skozi življenje. Z branjem knjig si dokazano izboljšujemo besedni zaklad in s tem sposobnost boljšega razmišljanja. Če določene besede ne poznamo, to pomeni, da je naše razmišljanje omejeno in hkrati tudi življenje. Vse se začne z ljubeznijo do besede in vse se začne v naši glavi. Večji kot je besedni zaklad, lažje se izražamo, bolj smo lahko prepričljivi. Naša širina je tista, ki lahko vpliva na večjo prilagodljivost. Pri pogovoru je ključno ravno prilagajanje, da lahko govorimo v jeziku sogovornika.

Znanje je naša moč in kdor je močan, z znanjem bogat, je resnično bogat. V knjigah je veliko, ogromno, morda celo vse znanje tega sveta. Pomanjkanje znanja je slabost. Če ne beremo, pomeni, da postajamo šibkejši in žal slabši.

Po besedah moje mame, in sedaj tudi mojih, si vsi ljudje želimo biti dobri na svojih področjih, vsi si želimo uspeti. In znanje za katerokoli področje je dostopno prav v knjigah. Včasih iščemo bližnjice v različnih posnetkih, pri različnih skritih formulah, rešitve poskušamo najti drugje. Verjamemo v bližnjice, branje se nam zdi prezahtevno, časovno potratno in zagotovo ne nekaj, kar bi hitro prineslo zeleni rezultat. Morda nam to ni vedno prijetno slišati, a dejstva to ne spremeni – znanje za katerokoli področje je dosegljivo samo v knjigah.

S pomočjo branja lahko pridobimo znanje, ki nam bo pomagalo v življenju. V našem življenju se dogajajo hitre spremembe in le besedila, knjige ostajajo iste, napisane že stoletja. Ko beremo strokovno literaturo, učbenike, si ustvarjamo svoje mnenje in svoj pogled na določeno situacijo. Knjige nam omogočajo, da sprejemamo boljše odločitve. Če želimo preprečiti določene napake, je potrebno brati besedila ljudi, ki so strokovnjaki na področjih, ki so za nas pomembna. Ne iščemo svojih poti tam, kjer že obstaja shojena in preverjena bližnjica do našega cilja. Zelo pomembno je znati brati knjige. To je lahko magija, to je lahko najlepša čarovnija. Knjige lahko spremenijo naše življenje.

Po besedah naših učiteljev nam knjige lahko preprečujejo osamljenost. S knjigo nisi nikoli sam. So čudovite prijateljice, ki nam govorijo najrazličnejše stvari. Vedno so nam pri roki in se nikoli ne prepirajo z nami.

Selmir Srebrić, 9. b

V knjigah najdemo modrosti strokovnjakov, ki so uspešni na določenih področjih. Zagotovo nam pokažejo, kako biti uspešni in boljši. V njih najdemo rešitve za svoje neznanje. Pridobivanje znanja ni nova umetnost. Vsi si želimo pridobiti nekaj novega in velika verjetnost je, da je nekdo pred nami že imel določeno željo po znanem in neraziskanem. Z leti in novimi izkušnjami spoznavam, da gre vedno za iste in podobne izzive, s katerimi se vsi srečujemo od našega začetka. Knjige nam lahko odgovorijo na mnoga vprašanja. Po besedah naših učiteljev je vsaka knjiga napisana z razlogom. V knjigah lahko poiščemo modrosti, ki bodo vplivale na to, kako bomo delovali v prihodnje. S knjigo pridemo do novih znanj.

Spet smo v začaranem svetu. Knjige nam vedno odpirajo nova obzorja. Ne samo da nam dajejo odgovore in nasvete. Dobra knjiga nam lahko ob branju porodi vrsto novih vprašanj. In vprašanja imajo posebno moč. Ko se pojavijo, sprožijo nov proces razmišljanja. Tako pridemo do novih spoznanj in idej. Knjiga ima moč, ki lahko preteklost pripelje v sedanost. Če ne poznamo zgodovine, smo obsojeni na njeno ponavljanje in če ne poznamo modrosti ljudi, ki so zapisali svoje znanje in izkušnje v knjigah, smo v krogu, kjer bomo svoje probleme vedno znova in znova reševali na svoj način. Zato branje povečuje verjetnost našega uspeha na različnih področjih. Z branjem dobimo dejansko znanje in tako se lahko učimo iz napak drugih.

Če želimo napredovati v življenju, če želimo biti dobri, boljši, potem se moramo neprestano učiti in nadgrajevati svoje znanje. Rezultati našega znanja povedo veliko o nas. Branje vedno vzpodbudi naše možgane in le-ti poskrbijo za povečanje naših izzivov. Ko beremo, tudi razmišljamo. Branje spodbuja željo po novem znanju.

V življenju lahko napredujemo le z branjem in s pridobivanjem novih znanj. Branje o nečem, kar nas zanima ali v čemer lahko uživamo, je lahko odlična sprostitev. Takrat lahko odmislimo vse male skrbi in naš um se sprostí, naši možgani dobijo nove ideje. Lahko se celo prestavimo na nove poti, v nova mesta, med ljudi in živimo nove izzive. Postanemo lahko nova oseba. Knjiga nam daje možnost, da živimo tisoč življenj.

Mama je vztrajala pri branju in sedaj zelo rada berem.

JUNAKI BEREJO

Branje predstavlja velik del mojega življenja, nasploh velik del življenja mnogih ljudi na Zemlji. Od branja ne moremo pobegniti, saj nanj trčimo na vsakem koraku. Vsak dan beremo – kjerkoli, plakate ob cestah, v šoli, na televiziji, razna sporočila, na spletu ... Enostavno – branje je vedno tu.

A meni branje pomeni mnogo več. To ni le vsakodnevna dejavnost, od katere ne morem zbežati. Branje mi predstavlja nek nov svet, svet, kjer lahko odpotuješ, kamor ti srce zaželi, kjer lahko pobegneš drugam, kjer se mogoče ne srečuješ z enakimi vsakodnevnimi problemi. Branje mi je tudi neke vrste ščit pred najbolj stresnimi situacijami in me umiri. Ponuja mi priložnost spoznati skoraj vse na tem svetu. V knjigah je veliko informacij in imam občutek, da to postaja zapostavljeno, saj ljudje mislijo, da lahko, če jih nekaj zanima, pogledajo na internet in da so knjige brez kakršnekoli večje koristi. A pri meni so ključne knjige. Ko imam željo spoznati nekaj novega, se vedno raje odločim za strokovno napisano knjigo kot za spletno stran. Nekatere najboljših, najzanimivejših strokovnih knjig, ki sem jih prebral, so recimo *Fizika elementarnih delcev* z Oxforda, *Kvantana fizika in svet noro majhnega* z Nase ali recimo *Veliki atlas človeškega telesa*. Vse te knjige so mi na nek način odprle oči in me uvedle v nekatere teme, ki me sedaj zasledujejo.

Seveda pa imam rad tudi prozo, ob kateri se lahko sprostim in malo odpočijem svoje možgane od zgoraj navedenih del. Takšne knjige mogoče niso strokovne, a me lahko naučijo nekaterih stvari, ki me jih znanost ne more. Nekatere knjige ti enostavno odprejo oči in srce, ti spremenijo pogled na svet. Redki pisatelji pa imajo dovolj poguma, da bi izpostavili nekatere kontroverzne teme, ki obstajajo, a mogoče premalo govorimo njih. V tem šolskem letu sem prebral kar nekaj takšnih knjig. Takšni sta bili recimo knjigi *Gremo mi v tri krasne* (Nataša Konc Lorenzutti) in *Elvis Škorc, genialni stor* (Janja Vidmar). Knjigi govorita o nekaterih navadah najstnikov. Izpostavili sta zasvojenost s tehnologijo ter kako zaradi nje izgublamo tiste prave socialne stike. Izpostavili sta tudi slabo in pomanjkljivo izražanje najstnikov in bežanje od problemov. Toda knjiga, ki je name naredila največji vtis in je njen glavni književni junaki postal tudi moj junak, čigar slika visi na mojem zidu, je *Tesla, izumitelj modernega*. Od nekdanj sem imel rad velike ume, od katerih sem se lahko naučil kaj, naj bo to strokovno, še večkrat pa tudi življenjsko. V biografiji je Richard Manson zbral vse biografije in poiskal podatke ter napisal, vsaj po mojem mnenju, »remek delo«. Knjiga mi je pokazala neke vrednote življenja in kako ni vedno vse »fer«. Pokazala je

tragično zgodbo velikega izumitelja, ki je bil kljub svoji genialnosti prvi v laboratoriju in ga zapustil zadnji. Knjiga mi je tudi dala neke vrste moč, da nikoli ne odneham (Razmišljam: Ti si ti, nisi Tesla, lahko pa imaš delovne navade kot Tesla). V njej sem kratka užival in se naučil veliko o vrednotah.

Včasih ne morem z besedami opisati, kako lahko »ena knjiga« tako močno vpliva na nekoga. Mogoče lahko komu spremeni celoten potek življenja. Vendar pa so se moje bralne pobude šele začele in načrtujem prebrati še veliko knjig, na strokovnem pa tudi na umetnostnem področju. V prihodnosti želim prebrati nekatere klasike, kot so *Ana Karenina*, *Oče Goriot*, *Skozi oddaljene svetove in čase*, *Zločin in kazen*, *Čakajoč Godota* ... Vsekakor je branje moj hobi, ki ga želim ohraniti do konca življenja, je dejavnost, ki me sprošča in ob dobri knjigi izvleče iz mene najboljše.

Mislím, da je branje nujno za nadaljnji razvoj človeštva in da ga moramo prakticirati. Vsekakor bom v prihodnosti poskušal prebrati čim več knjig. Mogoče pa se bom odločil tudi sam napisati kakšno.

Alja Lotrič, 6. b

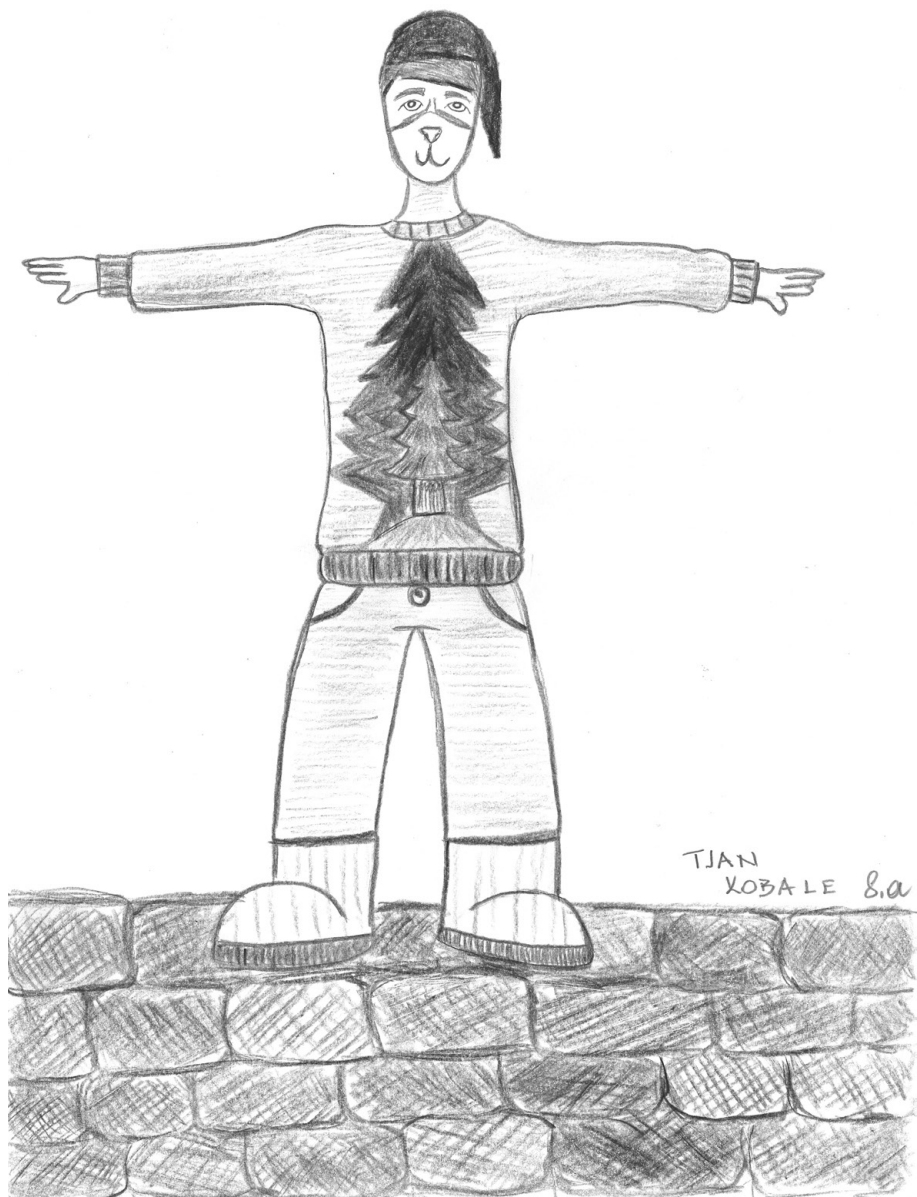
TUJCA

Maj se je bližal koncu, listi dreves so brezskrbno zeleneli in nebo je bilo čisto. Stopala sem po naselju v skoraj poletni opravi, medtem ko so mi misli plavale daleč stran od šole in vsakodnevne rutine. Zmenjena sem bila z najboljšo prijateljico Nežo, v parku, kot vedno. Danes nisva imeli v načrtu nič posebnega. Sedenje na travi in poslušanje glasbe. Beg pred domom in resničnostjo. Bili sva odlični učenki, zato nama je bilo tako druženje konec maja omogočeno, saj sva z ocenami zaključili.

Dan ne bi bil nič posebnega, če ne bi do naju pristopil sošolec Adnan. Mudilo se mu je v trgovino. Ni vedel, kje naj pusti kolo, bil je raztresen zaradi šole. Ni vedel, če bo sploh naredil letnik. Bilo mi je dovolj lenobnega poležavanja in sem mu ponudila pomoč. Kolo je pustil pri naju in stekel v trgovino, da sva se mu smejala. Od nekod je naenkrat prišel nek njegov prijatelj, me pogledal v oči in gledal vanje, kot bi bilo to zadnje, kar bo naredil. Vzel je kolo in z globokim glasom rekel: »To je moje in to bom vzel.« Kdo je to? Sploh se nisem upirala ali ga kaj vprašala, le pustila sem, da vzame, kar je njegovo.

Pred blokom sem čakala na Adnana, ki je seveda zamujal. Na neznančevem kolesu mi je pridrvel naproti. Ustavil je manj kot pol metra pred mano. Fant od včeraj mu je sledil na električnem skiroju. Adnan je zadihano spregovoril: »Pridem čez pol ure, domov grem jest.« Pustil me je samo z neznancem. Opazovala sem postavo, ki se oddaljuje, in se začudena obrnila proti neznancu. »Eva,« sem rekla s težavo in mu ponudila roko. »Hamza,« mi je odvrnil, sprejel roko in izgovoril ime, ki ga nisem slišala nikoli prej. Sedla sva na mrzle stopnice. Izmenično sem pogledovala v telefon in nekam v daljavo ter se izogibala njegovemu intenzivnemu pogledu, uperjenemu vame. Končno sem ga pogledala in ga vprašala, če ima kakšen problem. Z nizkim glasom in zapeljivim nasmehom je rekel: »Gledanje v ljudi, ki so mi všeč, ni prepovedano, ne?« Nasmehnila sem se in malce zardela. Sarkastično sem se opravičila in začel je pogovor o zavrtosti, sploh v tem naselju.

Oboževala sem pogovore, ki so se zdeli resnični in nepozabni. Popolno nasprotje vsakdanjih tem. Izražal se je slovensko, a mu je kakšna beseda nezavedno ušla tudi v bosanščini. Njegova drugačnost me je privlačila. O njem nisem vedela ničesar, razen imena. Deloval je, kot bi prehitro odrasel zaradi svoje prehojene življenjske poti. Bil je tako drugačen od vseh, ki sem jih kadarkoli spoznala. Sploh ne vem, kdaj se je Adnan vrnil in zaključil pogovor s Hamzo. Hamza je odšel in me prikupno objel.

Tjan Kobale, 8. a

Naslednji dan je Adnan imel pomembno ocenjevanje. Bila sem bolj na trnih, kot on sam. Učiteljica ga ni pretirano marala, eno in isto snov je zakoličil že dvakrat. Poklicala ga je pred tablo, mu dajala vprašanja za minimalne standarde in ga poskušala zмести, a mu je uspelo. Priznala mu je slabo dvojko, čeprav si je zaslužil več, a bili smo vseeno srečni. »Dve je dve,« je rekel olajšano.

Pred šolo je čakal Hamza. Skupaj smo šli v park lenobno posedat. Adnan se je kmalu odpravil domov. Hamza pa je govoril naprej. Njegovo navdušenje za pripovedovanje zgodb iz svojega življenja je bilo tako prikupno, da je postalo smešno. Izvedela sem, da je tri leta starejši, da je bil pravkar devetnajst. Naslednje dni sva se dobivala ob poznih popoldnevih. Ko sva se srečala, sva poiskala samotno klopco. Objel me je čez ramo, imela sva nek čisto nepomemben pogovor, polno teh mini trenutkov, ko sva si brez besed zrla v oči, se nasmihala in se z obrazom približevala drug drugemu ...

Junij se je s svetlobno hitrostjo približeval koncu. Adnan je naredil letnik, vse je bilo odlično. Zadnji teden sva se sprla zaradi Hamze. Bil je jezen, ker sva postala več kot prijatelj. Rekel je, da me bo prizadel. Po eni strani sem začela dvomiti in mu verjeti, a bila sem tako obsedena s Hamzo, da je bilo njegovo prigovarjanje zaman.

Dan pred koncem šole sem šla polna upanja ven s Hamzo in mu povedala vse o prepiru z Adnanom. Bil je tih, nenavaden. Zrl je predse in na vprašanje, kaj je narobe, ni odgovarjal. Po nekaj sekundah tišine je začel. Govoril je, da sem res čudovita in da me ima rad. Da sva se lepo zabavala in da je resna zveza odveč. Rekel je, da za naju ni prihodnosti. Namreč jaz grem na Sicilijo k teti in se vrnem septembra, on pa bo ždel v Bosni. Skušala sem ostati zbrana, čeprav mi je postajalo težko.

Počutila sem se izkoriščeno. Nisem ga objela, le stekla sem domov. Bila sem jezna, blokirala sem kontakte, poskušala uničiti spomine in si nenormalno želela, da ga ne bi spoznala. Naslednji dan sem se opravičila Adnanu, mu povedala, da je imel prav in da se ne bi smela tako obnašati.

Prvi dan počitnic sem vstala prezgodaj in spakirala. Ob osmih sem odšla od doma. Nalagala sem kovčke v prtljažnik maminega avta, ga zaprla in se zadnjič obrnila. Zagledala sem ga, kako stoji nekaj metrov stran in kadi. Pogledala sem ga v oči in v glavi se mi je prikazal prizor, ko sem ga prvič spoznala. Nisem zdržala, da ne bi zajokala, zato sem sedla v avto in mami ukazala, naj pelje, spomin nanj pa zakopala globoko v sebi.

Bila sva si tujca. In sedaj sva spet. A tokrat sva tujca s spomini.

ZAKAJ JAZ?

Najstniška leto so pred menoj. Ja, rada pišem, moj dnevnik se lepo polni s spomini, lepimi spomini, vragolijami in vsemi mogočimi stvarmi ... toda, nekega dne ...

Poletje, počitnice in brezskrbni najstniški dnevi so bili pred nami. Veselila sem se vsakega dne, ker sem vedela, da ni šolskih in obšolskih obveznosti. Skupaj s starši in prijatelji smo dopust preživel na Gorenjskem. Čudovito je bilo raziskovati našo lepo domovino.

Po tem pa se je vse skupaj začelo ...

Velika utrujenost, žeja, nerazpoloženje, hujšanje. Nekaj v meni se je začelo dogajati, toda kaj? Počutila sem se zelo slabo. Spila sem ogromno tekočine in veliko hodila urinirat. Starši so videli, da je nekaj narobe in tako sem odšla k zdravniku. Naredili so mi analizo krvi in urina. Parameter za sladkor je bil zelo povišan. Takoj, tisti trenutek sem odšla na urgenco in nato z rešilcem v Ljubljano na Pediatrično kliniko. Prvič sem se peljala z rešilcem, ampak zakaj jaz, zakaj sem bila tisti trenutek prav jaz tam, v drvečem vozilu proti Ljubljani?!? Pravijo, da se vse zgodi z namenom. Ampak jaz ne razumem, kakšen je bil tu namen in takrat je bilo samo vprašanje, zakaj jaz.

Na vroč avgustovski dan sem bila sprejeta na Pediatrično kliniko v Ljubljani z diagnozo sladkorna bolezen tipa 1. Sladkorna, za katero zbolijo tudi že zelo majhni otroci in je avtoimunska bolezen, s katero se tako rekoč že rodiš in ne moreš najti krivca ... K sreči nisem bila sama, z menoj je bila na kliniko sprejeta tudi moja mami. Deset dolgih dni sva preživel na kliniki. Najprej so umirili moj sladkor in ga spravili v mejo normalnosti, zato sem bila dva dni brez prave hrane. Po dveh dneh sem se že bolje počutila. Začela se je tako imenovana šola učenja, kako živeti s sladkorno boleznijo. Na začetku sem se morala naučiti, kako si izmeriti sladkor iz prsta in kako si injicirati inzulin s pomočjo injekcije v obliki svinčnika. Ni mi bilo všeč zbadanje večkrat dnevno. Po nekaj dneh so bile moj blazinice na prstih rok vse pomodrele in boleče. Med bivanjem na kliniki sem obiskala psihologa, okulista in dietetika. Bilo mi je zelo dolgčas, saj sva z mami morali biti večino časa v sobi zaradi ukrepov covid-19, ki so takrat veljali. Brala sem knjigo, risala, gledala televizijo, klepetala z mami in s prijateljicami preko telefona. Na kliniki so nas naučili, kako živeti s sladkorno boleznijo, vendar me je bilo vseeno strah, kako bo doma ... ali bom zmogla sama, kako bo v šoli. Po opravljenem izobraževanju na kliniki sem končno odšla v domače okolje.

Teden dni sem ostala še doma, da sem spoznala, kako bo sedaj potekal moj vsakdan. Pikanje zjutraj pred zajtrkom, pred kosilom in pred večerjo in še vmesno preverjanje krvnega sladkorja. Pet rednih in uravnoveženih obrokov na dan, piti zadosti tekočine in redno gibanje, to je bil takrat moj vsakdan. »Ali bom zmogla?« sem se spraševala. Vsak dan sem postajala bolj močna in samozavestna, saj so mi vedno stali ob strani starši in sestra, ki so me spodbujali, mi svetovali in mi pomagali. Tako je še danes. Življenje se nam je spremenilo, a vsi smo to sprejeli in uživamo ga naprej.

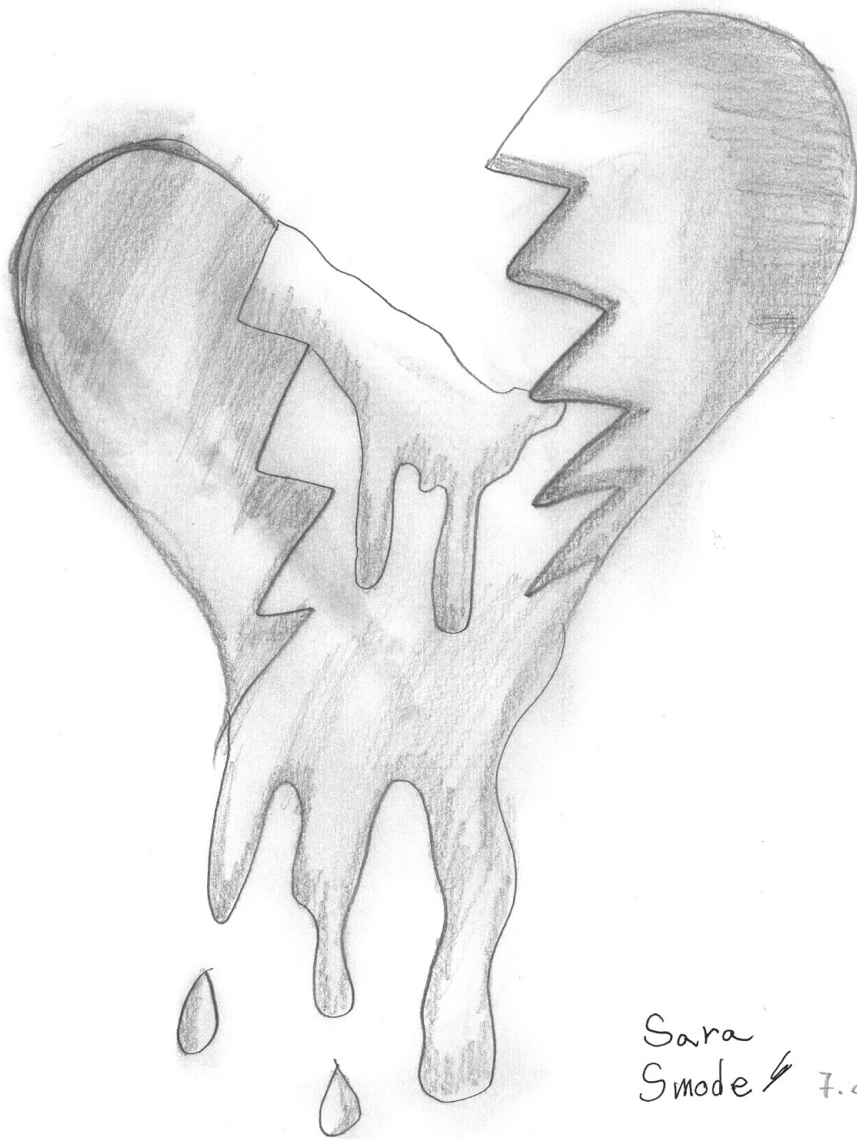
Sledilo je ponovno srečanje s sošolci in učitelji. V šolo oz. novo šolsko leto sem začela hoditi sredi septembra. Strah me je bilo. Zmogla sem. Sprejeli so me in mi postavljali neskončno vprašanj, a jaz sem jim pojasnila, da sem Anja še naprej in da se ni nič spremenilo. Pripravila sem predstavitev sladkorne bolezni. Sošolci so me celo šolsko uro poslušali in mi zastavljali vprašanja. Na koncu pa smo vsi jokali. Hvaležna sem jim, da so me sprejeli, takšno kot sem, in da me razumejo ter mi pomagajo. Rada hodim v šolo.

Šolsko leto je minevalo in začele so se poletne počitnice. Moja sladkorna bolezen je mirovala, kar pomeni, da sem bila leto dni v remisiji. V tem času sem potrebovala zelo malo enot inzulina, saj ga je moja trebušna slinavka še sama proizvajala. Tudi na morje smo odšli, kjer sem neizmerno uživala. Zelo rada sem v vodi, plavam in se sproščam. Najlepša so pa jutra, ko se začne vse prebujati. Naučila sem se peči zdrave sladice, saj sem zelo sladkosneda. Mislila sem, da bom bolj pogrešala čokolado, a je ne, si pa enkrat na teden privoščim kakšen košček.

Na začetku novega šolskega leta, ko me je remisija zapuščala, sem dobila povabilo s klinike, da lahko dobim inzulinsko črpalko, ki sama dovaja inzulin v telo, ko ga le-to potrebuje. Novi pojmi, novo učenje, kako bo vse to in še in še mi je rojilo po glavi. Kako se odločiti? Naposled sem se odločila, da sprejemem črpalko za svojo. Sledilo je šolanje na kliniki. Dobila sem nov senzor, ki ga vstavim v roko in meri krvni sladkor vsakih pet minut in nato vrednost pošlje v črpalko, ki le-tega zazna, in sama preračuna ter odmeri, koliko inzulina potrebujem tisti trenutek. Dobila sem novo prijateljico – črpalko, vesela sem, da jo imam, in zelo dobro se razumeva. Od dne, ko mi je bila omogočena, se mi zdi, da sem drug človek, nasmejana in sproščena sem. Hvaležna sem vsem, ki mi stojijo ob strani, ki mi pomagajo in me vsakodnevno podpirajo, da je moje življenje en sam smeh in veselje in v mojem srčku vedno sije sonce.

Leto in pol mojega življenja sem strnila, ampak res zelo strnila, kajti lahko bi popisala še veliko belih listov. Pred mano je še zelo debela knjiga nepopisanega, ki jo bom počasi in skrbno polnila.

Uživajmo življenje, ker nikoli ne vemo, kaj nam bo prinesel nov list. In sedaj ni več pomembo, zakaj jaz.

Sara
Smode ✨ 7.a

Sara Smode, 7. a

NOČNA MORA

Odprem oči. Tema. V daljavi slišim zvok, ki ga ne prepoznam. Nekaj trenutkov potrebujem, da se mi oči navadijo teme, in kmalu ugotovim, da sem v prtljažniku avta. Ne vem, kako sem prišla tja, a sem prepričana, da so zato krivi ljudje v sprednjem delu avta. Slišim, kako se pogovarjajo, a ne razločim besed. Čutim, da mi v glavi odmeva, in prav kmalu ugotovim, da krvavim. Nekaj časa se še vozimo, avto se je začel tresti. Verjetno se vozimo po gozdni poti. Vse, o čemer lahko razmišljam, je, kako sem prišla sem in kaj bi si lahko želeli od mene. Peljemo se čez nekaj ovinkov, čutim, da smo zapeljali iz gozdne poti, kar naenkrat pa se avto ustavi. Takrat me res postane strah. Slišim, kako se vrata odprejo in nekaj trenutkov kasneje s sunkom zaprejo. Nekdo hodi do prtljažnika. Pomislim, da je to konec mojega življenja. Od strahu zaprem oči, a čutim, kako svetloba prodre v avto. Vrata prtljažnika so odprta. Nekaj trenutkov premišljujem, kaj naj naredim, nato pa počasi odprem oči. Nekajkrat pomežiknem, saj sonce sije naravnost vame, nato razločim obraz, ki gleda vame ... O, ne.

Odprem oči. Tema. V daljavi slišim zvok, ki ga ne prepoznam. Nekaj trenutkov potrebujem, da se mi oči navadijo teme, in kmalu ugotovim, da sem v postelji. Nekaj časa še sedim, prepotena od strahu, zmedena, kaj zvoni v daljavi. Budilka. V hipu se obrnem in jo ugasnem. Doma sem. Bila je samo nočna mora. Nekajkrat globoko vdihnem, nato vstanem iz postelje in se odpravim v kopalnico. Z mrzlo vodo si umijem obraz, da samo sebe prepričam, da je vse v redu, nato odidem v kuhinjo. Pripravim si čaj, preberem časopis, ki je na mizi, in preverim obvestila na telefonu. Prav hitro ugotovim, da bom danes imela veliko dela. Odpravim se v domačo pisarno in pogledam na kupe in kupe papirjev, ki že mesece čakajo, da jih pregledam. Prvi dan nazaj v službi.

Odprem oči. Tema. V daljavi slišim zvok, ki ga ne prepoznam. Nekaj trenutkov potrebujem, da se mi oči navadijo teme, in kmalu ugotovim, da sem v kopalnici. Sedim v kopalni kadi, vse luči so ugasnjene, le iz kota sobe prihaja nežen rumenkast sij sveče, ki je že skoraj popolnoma zgorela. Ugotovim, da zvok ne prihaja iz daljave, temveč z majhne mizice poleg kopalne kadi, na kateri sta moj telefon in knjiga, ki se je nisem dotaknila že več mesecev. Pogledam na telefon, a ko vidim, da na njem piše neznana številka, ga izklopim in uživam v zadnjih brezskrbnih trenutkih tega dneva.

Zaprem oči. Tema. V daljavi slišim zvok, ki ga še predobro poznam. Nekaj trenutkov še ležim v postelji in poslušam zvok avtomobilov, ki se vozijo mimo. Ne morem si preprečiti razmišljanja o tem, kako drugačno bi bilo moje življenje, če tisti dan v službo ne bi odšla peš. Nekaj časa premišljuje, kako močno je napaka iz preteklosti zaznamovala moje življenje, nato se usedem. Iz nočne omarice vzamem kozarec, ki ga že predolgo nisem umila, in iz njega popijem malo vode. Uležem se nazaj v posteljo, tokrat na drugo stran. Še zadnjič ta dan zaprem oči v zavedanju, da tudi to noč ne bom dobro spala, saj vem, kaj me čaka. Nočna mora.

KATJA

Stala sem na robu mostu in razmišljala, zakaj me je morala babica zapustiti ravno zdaj. Starša se ločujeta, sprla sem se z Amelio, ocene v šoli niso bile še nikoli tako slabe, fant me je prevaral. Kako je lahko življenje sedemnajstletnice tako težko? Nihče me ne razume. Zakaj nihče ne opazi, kako zelo na tleh sem? Zakaj samo ne nehajo vsi pritiskati name? Babica, prosim, pridi nazaj. Edina si bila, ki je vedela za vse to. Kaj naj storim sedaj, ko te več ni? Najbolje bo, da vse to končam. Samo spustim ograjo in vse moje skrbi bodo odplavale v to našo Dravo. Bi me kdo sploh pogrešal? Sebastijan zagotovo ne, če bi me, me ne bi prevaral. Mama, oči? Preveč imata dela s svojo ločitvijo in denarjem, povezanim z njo. Učiteljem v šoli je tako ali tako vseeno za dijake. Amelia? Mogoče, mogoče pa tudi ne. Zakaj je tako vrtala vame in hotela izvedeti, kaj je narobe? Sem ravnala narobe, ker ji nisem povedala? Vendar ... Kako naj njej ali komurkoli drugemu pojasnim, kaj trenutno čutim in preživljam? Sploh ne vem, če znam to pojasniti. Vem le, da ne vidim več smisla na tem svetu. Še pred nekaj meseci je bilo moje življenje pravljíčno, potem pa se mi je vse podrlo kot hišica iz kart.

Že dalj časa razmišljam o samomoru, vendar me je še do prejšnjega tedna od tega odvrčala babica. Kaj pa sedaj, ko je ni več? Zakaj mi ni povedala za raka? Morda pa ni znala izražati svojih čustev, tako kot jih ne znam jaz. Vendar ona je bila starejša. A starejši vse to znajo? Nima se več smisla ukvarjati s tem, nazaj ne bo nikoli prišla.

Vsi me sprašujejo, kam je izginil moj nasmeh, kam je odšla tista Katja, ki je bila vedno dobre volje in polna energije. Nihče pa ne ve, da te Katje več ni. Kam je odšla, še sama ne vem, sigurno pa nekam daleč, daleč proč. Iskrica v mojih očeh je ugasnila, volja do življenja prav tako. Kar naprej poslušam iste besede: »Katja, a je vse v redu? Ali si bolna? Te kaj boli? Katja, ne izgledaš najbolje, domov pojdi.« V moji glavi pa se pojavijo vedno isti odgovori: »Ne, nisem v redu. Vem, da izgledam grozno ...« Fizično sem zdrava kot riba, psihično pa ... O tem bi se dalo razpravljati.

Moram priznati, da včasih nisem verjela, da je lahko nekdo v 'slabem duševnem stanju', dokler nisem tega doživela sama. Teh občutkov ne želim nikomur. Zmanjka ti volje za stvari in ljudi, ki si jih imel prej tako rad. Ješ preveč ali pa sploh ne. Zapreš se vase in se z nikomer več ne pogovarjaš. Ko ti nekdo skuša pomagati, pa se razjeziš, kot da ti je izrekel najgršo žaljivko. Ponoči ne spiš, saj razmišljaš, kako je lahko šlo

tvoje življenje nenadoma tako po zlu. Odtujiš ali skregaš se z vsemi ljudmi, za katere ti je mar. Vse to pa vodi v depresijo. In ta v samomor. Vendar iz tega se sam ne moreš spraviti, pa če se še tako trudiš. Ko zapadeš v tako globoko depresijo kot sem jaz, tvoj svet preprosto postane črno-bel, temačen, brez smisla, hladen, strašljiv.

Velikokrat se sprašujem, kje in kdaj se je vse skupaj začelo, ampak nikoli ne pridem do rešitve. Počutim se kot lutka, ki ji nekdo drug kroji življenje in trenutno nastopam v tragediji. Želim spregovoriti in dati vse to iz sebe, vendar ne morem. Kot da so moja usta zalepljena, zapečateni za zmeraj. Po pravici povedano pa niti ne vem, komu bi se zaupala, sedaj, ko moje ljube babice ni več. Kdo bi me sploh poslušal, ko bi mu jokala, ne jokala, tulila v naročju? Kdo bi me sploh razumel? To je znala samo ona, moja preljuba babica. Raje bom ostala tiho kot lutka z zalepljenimi usti. Zdaj pa je čas, skočila bom. Drava moja draga, vzemi me za svojo ... Pogledam na uro, ki kaže petnajst minut čez drugo zjutraj. Planem v jok. Ura babičine smrti. To bom vzela kot znak. In se odrinem ...

V isti sekundi pa me nekdo močno prime za roko in mi prepreči padec v Dravo. Noč je, most pa ni osvetljen, zato nisem videla, kdo je bil. »Katja, zakaj?« reče miren, otožen glas. Prepoznala sem ga. Amelia. Kako me je vendar našla? Nič ji nisem odgovorila. Sunkovito in močno me je potegnila na notranjo stran mostu za ograjo. To je bil moj trenutek zloma. Niti stati nisem mogla, sesedla sem se na tla in jokala. Tulila. Amelia ni rekla ničesar, samo objela me je močno in me ni izpustila. Sedeli sva tam, na mrzlem betonu dravskega mosta sredi noči in jokali. Amelia ni vedela, da sem slišala, da tudi ona joče. To je trajalo kar nekaj časa. Pol ure, vsaj.

V tistem trenutku sem spoznala, da me Amelia ni zapustila in da ni bila jezna name. Bila je le zaskrbljena, zelo zaskrbljena. Nikoli je še nisem videla tako resne, a hkrati nežne. Ugotovila sem, da bi se ji morala izpovedati že zdavnaj. Najslabše je, če svoje težave skrivaš pred drugimi ali celo pred samim seboj. Resnično upam, da ima vsak v življenju vsaj eno osebo, ki ji lahko tako zaupa, kot sem jaz spoznala, da lahko Amelii. In tako kot sem prej babici. Osebo, ki te bo vedno razumela ali te vsaj skušala razumeti, ki te bo vedno poslušala in bila pripravljena na pogovor. Seveda pa ji moraš ti to vračati. Tako ne boš imel nikoli občutka osamljenosti in tako je prav, saj na svetu nisi sam. Vedno je nekje nekdo, ki te bo poslušal. Pa naj bo to brat, teta, soseda, socialna delavka, prijateljica. Nekdo te zagotovo bo.

Zdaj, po dobrem letu dni, sem se dokončno otrsela depresije. Poiskala sem strokovno pomoč, ki sem se je, moram priznati, na začetku sramovala. Pomembno pa je, da se je sedaj več ne. Ponosno povem, da obiskujem psihologa. Da, še vedno. Na glas povem tudi svojo zgodbo in se vsak dan zahvalim Amelii. Ohranjam tudi spomin na

babico. In še nekaj ... sedaj tudi sama ozaveščam ljudi o duševnem zdravju, samomoru, prijateljskih odnosih in iskanju pomoči. Končno, po zelo dolgem času, lahko rečem, da sem spet srečna.

Ela Uhan, 8. b

DUHOVI ...

Za ljudi so duhovi nekaj nenavadnega, strašnega. Saj veste, česar človek ne pozna, tega največkrat ne razume in se zato boji. In strah prinese tudi predsodke. Predsodki pa nam otežujejo življenje. Tiho ali naglas, odvisno kje in kako široko so srca odprta, se govori, da nekateri otroci lahko vidijo duhove. Zagotovo se spomnite, kako ste se kot otroci bali teme, čeprav vam zdaj skoraj ni več jasno zakaj. Kot otroci pa ste imeli zelo bujno domišljijo in nekateri jo še zmeraj imate in nekatere stvari zaradi tega razumete ... Zato tudi veste, da so predsodki nepotrebni in so kot strah, ki je znotraj votel, okoli ga pa nič ni.

Matej je desetletnik, ki mu je bil svet duhov blizu. V svoji glavi je verjel, da so to pravi ljudje. No, saj pravzaprav so. Ampak kako pa je to mogoče? Matej je svoje dni preživel z mnogimi duhovi, ki jim je govoril prijatelji.

Nekega jutra se je iz Matejeve sobe zaslišalo smejanje. Mamo Mojco je zanimalo, kaj njenega sina tako zabava. Šla je proti sobi. Ko je vstopila, je videla Mateja, ki je sedel na svoji postelji. Bil je sam in se je glasno smejal. Mojci je bilo čudno pri srcu. Je z njenim Matejem vse v redu? V sobi se sam smeje na ves glas? Čutila je, da se dogaja nekaj čudnega.

»Kaj pa počneš?« ga je vprašala.

Obrnil se je k njej in se nasmehnil: »Poglej, mami, stric Beno nas je prišel obiskat.«

Mojci so se oči razširile in srčni utrip ji je podivjal. Beno je bilo ime njenemu mlajšemu bratu, ki je zaradi prometne nesreče umrl, preden se je Matej rodil, zato se o njem nikoli niso pogovarjali. O čem govori Beno? Začudena in prestrašena je sedla k sinu in mu nežno umaknila lase z obraza. »Matej ..., strica ni več.«

Zresnil se je: »Ja, je, saj je tukaj.« Z roko je pokazal na neko točko na svoji desni. Mojca je sicer pogledala tja, a je le zatisnila svoje solzne oči in odkimala: »Ni ga tukaj, Matej, že nekaj časa ne.« Nato je vstala in zapustila sobo. Bilo je preprosto nemogoče in nedoumljivo.

Matej je zbegano pogledal za mamo, nato pa v točko, kamor je malo prej pokazal. Pomel si je oči. Ne domišlja si. Tam stoji fant z rahlo kodrastimi lasmi, nič starejši od šestnajst let. Res stoji. Vidi ga. Še nasmehnil se mu je. Matej je bil zmeden, a mu je nasmeh vrnil. Nato se je zresnil in zavzdihnil: »Zakaj te mami ni mogla videti?«

»Morda je preveč boleče zanjo,« je žalostno skomignil Beno in povetil glavo.

»Kaj pa se je zgodilo?« je radovedno vprašal Matej.

Beno mu je hotel že odgovoriti, ampak si je očitno zadnji trenutek premislil in zaprl usta.

»Stric Beno?«

»Hm?«

»Se ti zdim čuden?«

»Seveda ne, mali.«

»Drugi pravijo, da sem. Včasih imam občutek, da se me izogibajo.«

»Koga zanima, kaj drugi mislijo. Kdor te ima rad, te sprejema takega, kot si. Vsak je poseben, Matej. Tudi ti. Vsak človek je zase svet, čuden, svetel in lep, je napisal Tone Pavček.«

Matej se je nasmehnil: »OK. Hvala, stric Beno. Sem čuden, svetel in lep! Super. In tak moram zdaj k mami. Se vidiva.«

»Prav imaš, mali. Le pojdi in lepo bodi. Se vidiva.«

Matej je mamo našel sedeti v kuhinji, a ni rekla nič. Tudi Matej je molčal. Kaj naj ji pa reče, če mu ne verjame. Tudi kasneje je še poskušal načeti pogovor. Res se je hotel z mamo pogovarjati o Benu, a je vedno preusmerila pogovor. Čez čas je obupal. Mame ni mogel prepričati, da res vidi Bena. Beno je Mateja večkrat obiskal, a mama tega ni vedela. Ni hotela vedeti. Z Benom in ostalimi duhovi se je videval že od petega leta. Verjetno so mislili, da je poseben. Tudi prav. To ni nujno slabo. On je bil srečen, mama malo manj, ampak, kaj pa lahko stori, če ga noče poslušati in razumeti.

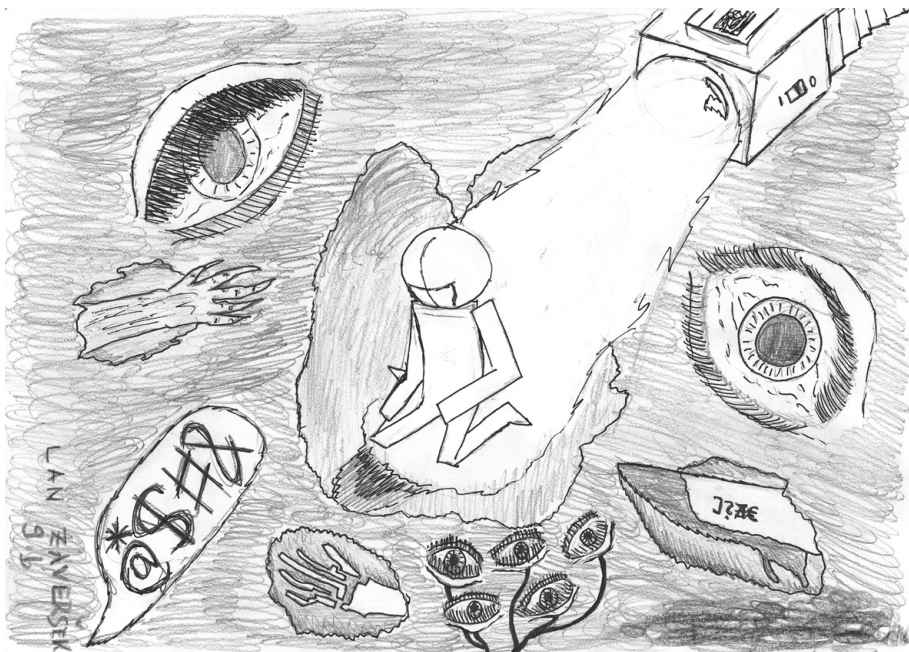
In tedni ter dnevi so minevali.

Večer pred Matejevim 12. rojstnim dnevom ni bil nič posebnega. Matej je ležal na postelji in reševal še zadnjo stran domače naloge. Okoli njega so se začeli zbirati prijatelji duhovi, ki so se v teh letih z njim zbližali. Med njimi je bil tudi Beno. A Matej se tokrat ni dal preveč motiti. Moral je končati nalogo.

Potem pa je opazil, da v sobi vlada otožno vzdušje. Pogledal je Bena, ki ga je prosil: »Počakaj malce s tem.« Matej je pokimal. Duhovi so se malce spustili, tako da so sedli okoli njega. »Poslušaj, mali,« je začel Beno, »jutri imaš rojstni dan, dvanajsti.« Deček se je široko nasmejal in zopet pokimal. »Matej, jutri ...« Beno je žalostno pogledal druge, ki so žalostno prikimali. Nadaljeval je: »... moramo iti ... jutri in ... na žalost se nekaj časa ne bomo videli ... tvoja otroška duša ...«

»Kam pa greste?« je radovedno vprašal Matej.

»Na daljše potovanje,« mu je odgovoril.

»Vas, vas bom še kdaj videl?« se je s solzo na licu obrnil proti Benu.

»Morda. Ampak prišel je čas ločitve. Zdaj moraš poiskati svojo pot. Verjemi pa, da se bomo nekoč ponovno videli.«

»Kdaj bo to? Pogrešal vas bom,« je s solznimi očmi rekel Matej.

»In mi tebe, mali. Mami pa povej, da jo imam rad in naj me ne pogreša. Meni je lepo. Tolikokrat ji povej, da ti bo verjela.« Beno se je sklonil in prislonil čelo na Matejevega: »Zbogom, moj ljubi nečak.«

Pes je zalajal in ko je ura v zvoniku odbila polnoč, so vsi duhovi izginili in Matej je ostal sam v sobi. Nič mu ni bilo jasno. Kaj pa zdaj? Beno je rekel, naj poišče svojo pot. To bo zdaj njegov projekt. Poiskati svojo pot. Dobro, da ima sošolce in nekaj prijateljev na igrišču. Ne bo sam. Mama ga ima rada, čeprav je čuden. Zdaj, ko bo imel več časa, ji bo lahko povedal celotno zgodbo. Zagotovo jo bo prepričal, da je Benu tudi na onem svetu lepo. Biti bo moral vztrajen, ampak bo uspel.

Zavedel se je, da postaja starejši in da so se duhovi od njega poslovili, ker jih najbrž ne bi mogel več videti. Z ljubeznijo v srcu je pomislil na strica in si obljubil, da bo poiskal pot, ki mu je namenjena, in poskusil potolažiti svojo mamo.

BRANJE

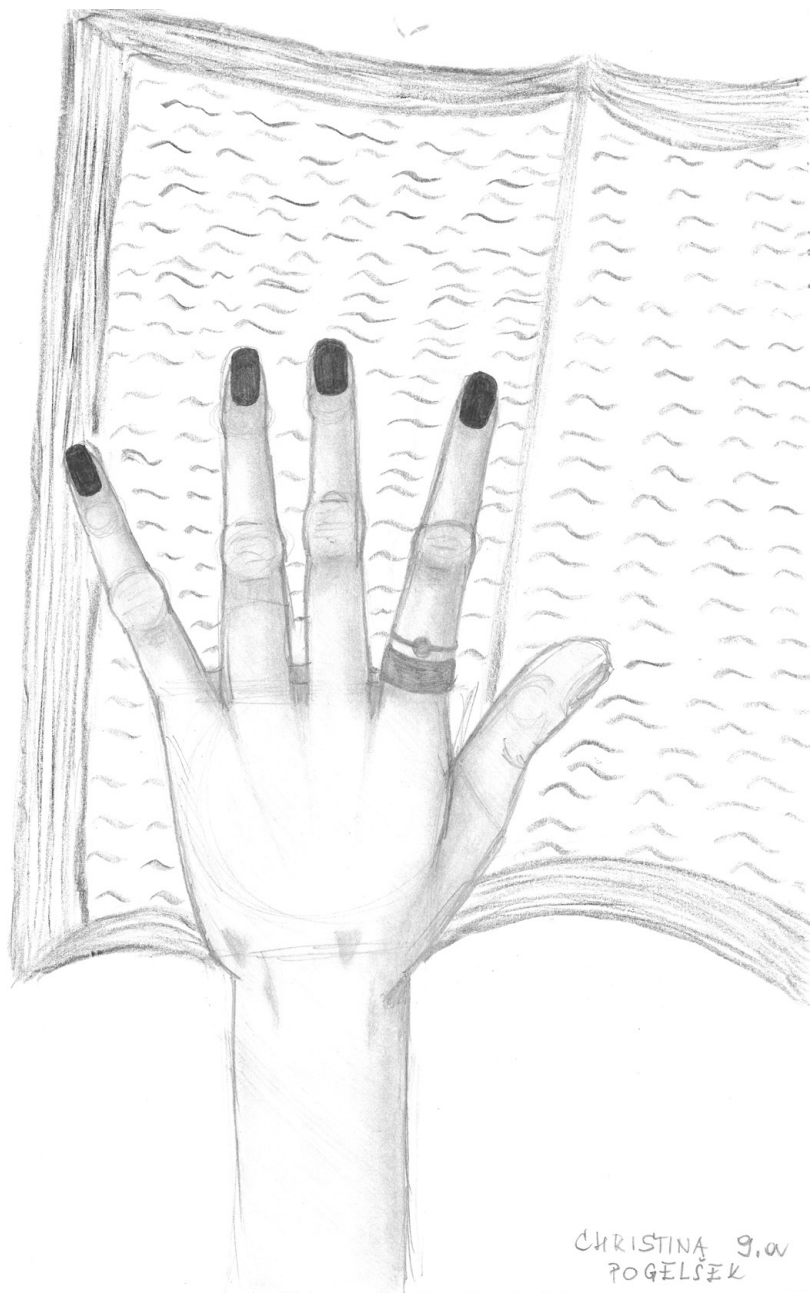
Z branjem se učimo
in nova znanja pridobimo.
Širimo besedni zaklad,
s katerim se danes
ne more pohvaliti vsak.

Proza, poezija,
pesem, roman,
lirika, epika,
tragedija, komedija.

Zvrsti branja so različne.
Tako kot ljudje.
Nekateri se ob knjigi rajši smejiijo,
drugi se v kriminalke vživijo,
nekaterim strokovne ležijo,
eni pa ob otroških spomine obudijo.

Eni že zjutraj ob kavi z njo posedijo,
drugi popoldanski počitek si z njo delijo,
tretji pa po napornem dnevu z njo v posteljo odhitijo.

Vsem pa skupno je to,
da ob knjigi nam je vsem lepo.
Knjiga nas sprosti in pomiri,
v nov dan pa nas z optimizmom napoti.

CHRISTINA 9. a
POGELŠEK

Christina Pogelšek, 9. a

OPTIMIZEM

Kadar je tvoje življenje težko,
se smej do konca,
ker le nasmeh je tvoja enosmerna karta,
ki polepšala bo tvoj (vsak)dan.

Vem, da včasih je težko živeti,
a verjemi, da *svet te potrebuje*,
ne glede na tvoje napake –
samo poglej na svetlo stran,
tegobe in probleme z dobro voljo vrzi stran.

Imaš mene,
zato ne skrbi,
imaš *mojo pomoč!*

Pri boju za svobodo le v dvoje
narediva plan!

PRIJATELJSKA KEMIJA

S Klaro sva že dolgo prijateljca. V prvem razredu sva si bila všeč. Otroška ljubezen. Kasneje sva se bolj našla v prijateljskih vodah. Do tretje triade sem po ocenah bil boljši. Vedno sem jo za to špikal, kar ji ni bilo všeč. Vendar je v tretji triadi začela delati s polno paro. Vedno boljše sva se razumela. Bila sva kot brat in sestra. V zadnjih letih osnovne šole je Klara začela igrati odbojko. Vedno je mislila, da ima preveč kilogramov. Hrepenela je po lepši postavi in zdaj jo je dobila. Res se je našla v odbojki in kmalu je postala kapetanka šolske ekipe. Naenkrat sem se začel zavedati, da ni več 8-letna deklica, ampak 14-letno dekle.

Oba hodiva na isto srednjo šolo. Ko sem to zvedel, sem bil vesel, da se mi ne bo treba posloviti od nje. Zdaj sva zaključila že tretji letnik. Oba sva, po mojem mnenju, zaključila odlično, če ne gledava samo na ocene. Klara me je že od osmega razreda naprej začela zbadati, da ji gre bolje, še zdaj me. Vrača mi, kar sem počel sam, ko sem bil mlajši. Čeprav sva po ocenah izenačena, ji pustim veselje, da naj bi bila boljša.

Po vsem trdem delu pa zasluženoma gremo na maturantski izlet. Klara si ga je že od prvega letnika izjemno želela.

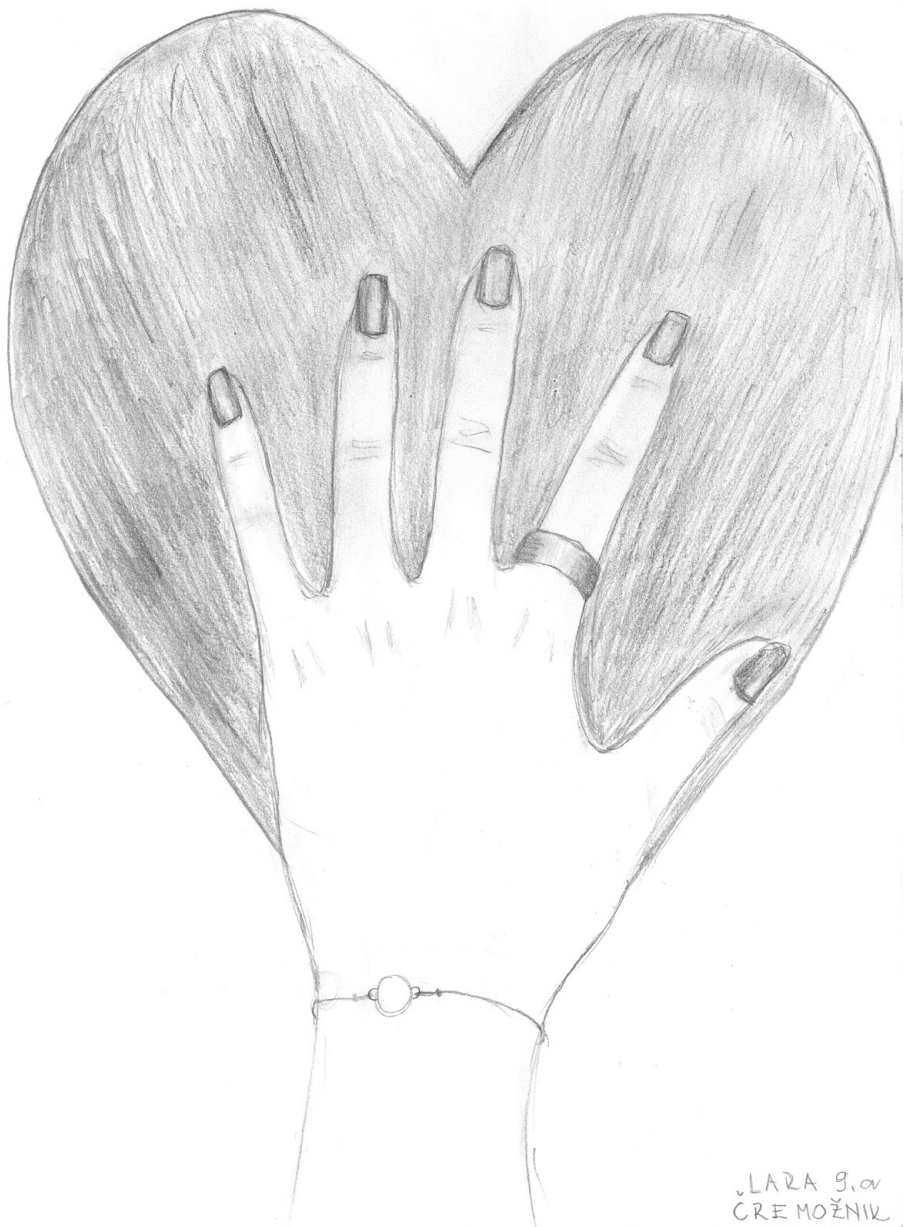
Na avtobusno postajo je Klara prišla zadnja. Prišla me je samo pozdravit, potem je takoj šla k prijateljicam. Že dlje časa je bolj zadržana.

Fantje smo sedeli na zadnjih sedežih avtobusa. Nekaj časa sem še opazoval Klaro, nakar je prišla steklenica alkohola do mojih rok.

»Naj se zabava začne!« reče Aleks zraven mene.

Nasmejem se mu in nagnem steklenico k ustom. Ne naredim požirka, tekočina se ustavi na mojih ustnicah. Steklenico podam naprej. Niti do hotela ne bomo prišli, pa bodo vsi pijani kot žolne.

Po prihodu smo bili prosti. V našo sobo so prišla dekleta.

LARA 9. a
ČREMOŽNIK

Lara Čremožnik, 9. a

»Prideš kartat z nami?« zraven mene sede Ula. Odkimam ji. »Klara je v sobi, mogoče ji lahko greš delat družbo,« reče.

Ni mi bilo treba dvakrat reči. Dekleta imajo sobo v najvišjem nadstropju. Že na stopnicah sem zaslišal govorjenje. Besede so zvenele prestrašeno, zdelo se mi je, da sem slišal *na pomoč*. Pospešim korak. Ko stopim v sobo, vidim Klaro. Aleks na njenem vratu drži roko, njegove ustnice so na njenih. Stečem do njiju in Aleksa zgrabim za majico. Zanese ga. S pestjo ga udarim v obraz. Takoj pade na tla. Pijan je. Primažem mu še dva udarca. V meni vlada bes in ljubosumje. Sta par?

»V redu je,« reče Klara in se dotakne moje rame.

Njene oči me rotijo, naj neham. Ne bi nehal, če me ne bi prosila. Aleks me začudeno gleda in se po štirih spravi iz sobe.

Želim oditi iz sobe. Klara me ustavi in zapre vrata.

»Lahko ostaneš,« bolj veli kot vpraša. »Nočem, da bi narobe razumel. Aleks mi ni všeč,« takoj pove.

Sama se usede na posteljo, zato prisedem. Začne hlipati. Nikoli je nisem videl jokati, solze je vedno skrivala. Glavo mi odloži na ramo, zato jo objamem. Skrbi me zanjo.

»Če ne bi prišel, bi me verjetno posilil,« reče tiho. »Že prej me je zasledoval. Nikoli mi ni dal miru. Ne vem, zakaj nisem upala nikomur povedati.«

Čeprav sem fant, sem Klaro skušal razumeti. Govorilo se je, da so Klaro nadlegovali že v osnovni. O tem se ni želela pogovarjati. Aleksa sem udaril predvsem, da bi zaščitil Klaro. Vendar je bilo v meni ljubosumje, ki se ga ni dalo ustaviti.

Klarino ihtenje je vedno tišje.

»Val, hvala ti,« se počasi odmakne in se skuša nasmehnuti.

Nasmehnem se nazaj in vstanem. Pri vratih stopi do mene. Poljubi me na ustnice in me objame.

»Moj rešitelj si,« mi reče v ramo.

PRIJATELJE BEREMO V KNJIGAH IN ŽIVLJENJU

Začela bom z razmišljanjem Jakovega očeta iz zgodbe *Skrivnost stare vile* Mojce Rudolf. Oče pravi svojemu sinu: »Drugače je bilo kot zdaj, mnogo tega, kar imate otroci zdaj, mi nismo imeli. Toda zdi se mi, da smo bili bolj srečni. Kar pogledaj, kaj počnete danes. Sedite pred televizijo, računalniki, hodite v kino ... Ni pa vam jasno, kaj bi sami s seboj. Tega v naših časih ni bilo. Cele dneve smo se igrali zunaj, si izmišljevali nove in nove igrice, česar vi sploh ne znate. Vse, kar vas zanima, je samo to, kako bi imeli čim več novih stvari, ko pa jih dobite, se jih v trenutku naveličate.« Žal pa to niso le besede Jakovega očeta. To je dejstvo današnjega časa.

Živimo v času nenehnega tehnološkega napredka, tekmovanja, hitrega tempa in pomanjkanja časa. Večkrat lahko slišimo, da je svet razvrednoten, da mladi danes ne poznamo več vrednot, da ne znamo ceniti medsebojnih odnosov, tolerance, solidarnosti, socialne pravičnosti in medsebojne komunikacije.

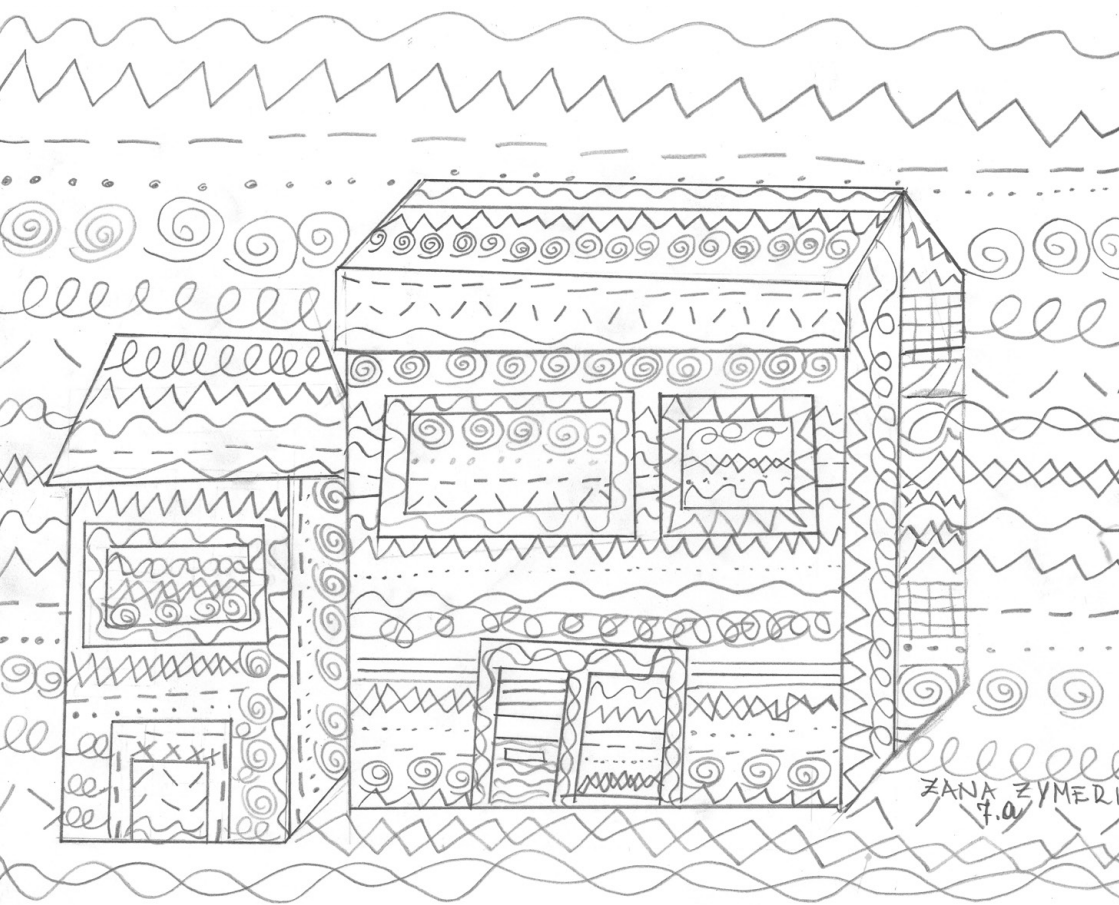
Motiv prijateljstva pogosto najdemo tudi v književnosti, tako slovenski kot svetovni. Lahko rečemo, da prijateljstvo, ne glede na vse, še vedno predstavlja eno največjih dimenzij človeških odnosov. Že Aristotel se je ukvarjal s prijateljstvom. Opredelil ga je kot nekakšno vrlino, ki je za življenje izrednega pomena. Nihče na svetu si ne želi živeti brez prijateljev, pa četudi bi mu bile na voljo vse druge dobrine tega sveta. V pomanjkanju, težavah, stiskah, nam prijatelji predstavljajo pomembno pribežališče.

Ker pa živimo v času neosebni odnosov, hitrega tempa življenja, nepotrpežljivosti, nasilnih filmov, računalniških igric, nepopolnih družin in vedno večjih družbenih zahtev, se počasi izgublja prava vrednost prijateljev. Večini postajajo vedno pomembnejši tako imenovani virtualni prijatelji. Teh imamo predvsem mladi vedno več, a bi se lahko vprašali, ali gre za dejanske prijatelje. Ne glede na čas, v katerem živimo, in leta, ki jih imamo, ljudje vedno potrebujemo nekoga, ki mu lahko zaupamo, s katerim lahko delimo pozitivne ali negativne izkušnje. Torej potrebujemo prijatelja. A kaj ko se tako imenovani generacijski prepad še kako navezuje tudi na posameznikove vrednote.

Tudi v literaturi lahko preko zgodovine zaznamo spreminjanje vrednot glavnih junakov in skupin le-teh. Če se dotaknem slovenske avanturistične mladinske proze, lahko opazim razliko med Seliškarjevim kolektivismom, ki sem ga zelo dobro zaznala v *Bratovščini Sinjega galeba*, pa vse do sodobnih literarnih junakov, ki so postali individuumi. Tako so se skozi čas spreminjale tudi moralne vrednote književnih oseb,

ki se gibljejo od spodbujanja h kolektivizmu do sodobnosti, ki je nagnjena k uspehu in bogastvu posameznika. V *Bratovščini Sinjega galeba* je lepo prikazana vodilna ideja, da je do uspeha in napredka mogoče priti samo v skupnosti, z združenimi močmi in združenim znanjem in poštenim delom, pogumom in nesebičnostjo ter prijateljstvom, kar so tudi glavne vrednote Seliškarjevega kolektiva. Pa danes to še prepoznamo? V literaturi prijatelje pogosto spoznavamo tudi preko različnih dogodivščin med poletnimi počitnicami, na taborih ali preko reševanja različnih osebnih stisk. Prijatelji v literarnih delih drug drugega podpirajo, se spoznavajo in odkrivajo pomen prijateljstva. Tako je *Trnovska mafija* Dima Zupana v nekem trenutku odkrila, da se spreminja. Na eni strani so se odločali o bogastvu, na drugi strani je bilo na tehtnici prijateljstvo. Odločili so se za prijateljstvo, kar lepo dokazuje citat: »Naša mafija ni več tisto, kot je bila prej. Bogastvo ne naredi človeka srečnega. Mislim, da je cela dogodivščina zašla na zelo nevarno pot ... Poglejte, ali nam je kaj manjkalo, preden smo našli te nesrečne naropane devize? Nič. Ta najdba nam je naredila samo škodo. Razbila je našo enotnost. Do tedaj smo bili vedno složni. Jaz mislim, da ničesar ne potrebujemo. Ne denarja, ne časopisov, ne televizije. V nevarnosti je naše druženje, naša sloga, naša enotnost, kaj res ne razumete.« To so besede mladostnikov. Danes takih vrednot nimajo niti odrasli, kaj šele mladi.

Torej kakšno je pravo prijateljstvo v današnjem svetu? Pravo vprašanje. Vredno razmisleka. Težko, a hkrati tako preprosto. V življenju srečamo veliko ljudi. In veliko ljudi nam je simpatičnih, prijetnih. Nekateri hitro navežejo stike, imajo mogoče prehitro zmoten občutek, da imajo ogromno prijateljev. Pa je to res? Najbrž ne. Prijateljstvo se gradi počasi, a vztrajno, z veliko potrpežljivosti, simpatije in zaupanja. Ni dobro prehitovati, ker lahko pride do razočaranja. Šele čas in različne življenjske situacije pokažejo, ali je prijatelj res pravi. Potrebno je vztrajati. In kot pravijo Junaki petega razreda Janje Vidmar: »Če si pravi friend, te čaka happy-end!« Srečni konec pa ni reka diamantov, saj nam avtor *Risove bratovščine* Žiga X Gombač preko junaka Lina nedvomno razkrije, da tudi reka diamantov ne more nadomestiti prijatelja, povezanosti in pripadnosti. Noben kamen s še tako močnim sijajem ne sije močneje od prijateljstva. Diamantu lahko izmeriš vrednost, medtem ko so prijateljstvo, povezanost in pripadnost neprecenljivi. Zato sem prepričana, da je prijateljstvo v preteklosti sijalo z enako močjo, kot sveti – bi moralo svetiti – danes. Le ozreti se moramo in ga opaziti, sprejeti ter ceniti.

Zana Zymeri, 7. a

JUNAKI BEREJO

»Ne bom brala!« sem zakričala. Pogosto, branje sem res sovražila. Bilo je težko, nenaravno, tako urejeno. Po vrsticah, te pa sem še vedno izpuščala. Vsi moji sošolci so že brali. Ko so oni brali, se je zdelo tako lahko, kot bi govorili, brez napora. Meni se ni zdelo tako. Ne glede na to, kako sem se pri branju trudila, skoraj vedno sem zamešala d in b ali pa r in v. Sram me je bilo. Kaj, če se bodo norčevali iz mene! Kaj, če bom dobila slabo oceno!

Potem se je zgodilo najhujše. Dih mi je zastal, ko je učiteljica rekla, da potrebuje prostovoljca. In za kaj le? Za branje, naglas. Pred celim razredom. »Če me pokliče, sem oplela,« je zarezalo v mojih mislih. Takrat se je v zrak dvignila prva roka. Pa druga in tretja. Kar naenkrat je bilo v zraku cel kup rok. Malo sem si oddahnila, mogoče pa me učiteljica le ne bo poklicala. Če bi pred vsemi naglas preskočila kakšno besedo ali pa celo vrstico, bi bilo grozno. Kaj šele, če bi kakšno besedo narobe prebrala. To se mi še vedno dogaja, vsem drugim pa gre tako dobro. Naenkrat zaslišim svoje ime. «Kaj se dogaja? Sem v težavah? Da, mene je poklicala. Brati moram!» Groza. Paničarim. V obupu izjavim, da ne bom brala. Sledilo je nekaj trenutkov mučne tišine, ki so se zdeli kot večnost. Skušala sem ostati na videz mirna. Videti je bilo, da mi je uspelo. Učiteljica je nadaljevala s poukom, kot da se ni nič zgodilo. »Sem se izmazala?« Kamen se mi je odvalil od srca. Do konca pouka me je pustila pri miru.

Ko sem prišla domov, sem se prevalila na posteljo in zaihtela v blazino. Šola je tako naporna. Kaj, ko bom enkrat dejansko morala brati? Takrat je v sobo privihrala mami. Takoj sem vedela, kaj je narobe. Obrisala sem si solze, ni opazila. Jezila se je. Učiteljica jo je vsa pretresena poklicala, da se ji kaj takšnega v razredu še ni zgodilo. Sledila je mamina pridiga o mojem neprimernem obnašanju. Da bi morala vedeti, kaj je prav in kaj ne. Žal mi je bilo. Najraje bi ji vse povedala, a me je bilo sram in sem z molkom vse le še poslabšala. Zvečer sem se počasi privlekla v dnevno sobo in se opravičila mami. Tisti dan ni več drezala vame.

Prišel je dan šolskega tekmovanja iz matematike. Veselila sem se ga. Matematiko sem imela rada, saj z njo nikoli nisem imela težav. Pričakovala sem dober rezultat. Nadzorni učitelj, ki je učil mojega starejšega brata, mi je na mizo dal polo. Počasi ter previdno sem napisala svoje ime in priimek, nato pa še razred. Začela sem reševati

prvo nalogo. Ko sem reševala, sem opazila, da mi gre dosti počasneje kot ostalim. S sklonjeno glavo sem oddala tekmovalno polo, saj se je čas iztekel. Ni mi uspelo rešiti vseh nalog.

Ves naslednji teden sem misel na tekmovanje potiskala na stran. Uspevalo mi je. Dokler ni vstopila v mojo sobo mami. Že njen pogled mi je razkril, da ne prinaša dobrih novic. Na tekmovanju kljub pričakovanjem nisem bila uspešna. Skupaj sva pregledali naloge in mami mi je brala navodila. Bila so drugačna, kot sem se jih spomnila. »Kako je to mogoče?« sem se spraševala. Tisti dan v svoji sobi sem pravilno rešila vse naloge z matematičnega tekmovanja. O dogodku doma nismo več govorili, je pa tisti in vsak naslednji dan mami prišla k meni, da sva skupaj brali z bralnim ravnilcem. Ni mi bilo všeč, upirala sem se, vendar mami je vztrajala. Počasi, počasi sem se z branjem sprijaznila in mogoče kdaj pa kdaj v njem tudi uživala. Vedno bolj in bolj. Nekega dne me ni bilo treba več siliti k branju.

Ko sem čez nekaj let brala knjigo Percy Jackson, sem se srečala s pojmom, za katerega nisem vedela, kaj pomeni. Disleksija. Zdelo se mi je, da je to nekakšna motnja. V spletni brskalniki sem radovedno vtipkala *d i s l e k s i j a*. Brala sem vso noč: *Težave z branjem in s pisanjem, Kako prepoznati disleksijo, Kako pomagati otrokom z disleksijo ...* Proti jutru sem z gotovostjo vedela, da se spopadam z disleksijo. O tem sem povprašala mami in domnevo mi je potrdila.

Odkar sem spoznala, da imam disleksijo, se imam za srečno, saj z branjem nimam tako velikih težav, kot jih imajo mnogi drugi, ki se prav tako spopadajo s to motnjo. Tako moj znanec Aljaž pri ustnem ocenjevanju blesti, pri testih pa dela veliko napak, kar mu znižuje ocene. Izpušča besede, včasih žal tiste, ki jih ne bi smel. Igra košarko ter ima velike težave z ločevanjem leve in desne strani. Zato uporablja trik. Na levi nogi ima trak, da vedno ve, katera stran je leva in katera desna ter kam mora podati.

Moj veliki brat – moj vzornik – v štirinajstih dneh z levo roko prebere šest tisoč strani. V mojih očeh je to velik dosežek, a vztrajnost pri branju tistih, ki se spopadajo z disleksijo, je nepredstavljiva. Kar je za tiste srečnejše med nami mala malica, je zanje največkrat pravi podvig. Zato so oni zame pravi junaki. Junaki, ki berejo.

Katja Tomšič, 8. razred

mentorica Olga Novak, OŠ Toneta Tomšiča, Knežak

NIHČE NI VEČNO ...

Nihče ni večno med nami,
se vsako jutro ne predrami
in nam, ko je treba, ne stoji ob strani.

Nihče rož večno ne zaliva,
tal ne pomiva
ter z rdečo in zeleno zastavico ne miga.

Nihče ni večno sam
ali pa sploh ne tam,
sam proti zvezdam.

Hkrati pa vsakdo ima svojo moč,
da osvetli še tako temno noč
ter nudi sebi in drugim pomoč.

OTROCI KORONSKEGA ČASA

Mi smo otroci koronskega časa,
v trenutku bilo je kot zategovanje pasa.
Vsak priklenjen v svojo sobo,
ves čas si ogleduje le svojo podobo.

Tu pa tam malo boljše postane,
vendar po tem še slabše nastane.
Samoto preživljam z junaki iz knjig,
skozi okno gledam drevo polno fig.

Toja Lin Jeršin, 7. b

Mi smo otroci koronskega časa,
po internetu naročam čevlje z Masa.
Ležim na postelji in poslušam pesmi,
starši so zopet besni.
Nikamor ven se mi več ne da iti,
saj se nimam česa veseliti.

A globoko v sebi verjamem,
zaradi tega tudi boljše volje postanem,
enkrat vse to končalo se bo,
izginilo bo vse, kar je slabo.

Julija Bukovec, 7. b

JULIJA
BUKOVEC
7.b

SEZNAM SODELUJOČIH AVTORJEV, MENTORJEV IN ŠOL

Veronika Batagelj, 9. razred
mentorica Sabina Ozmec
OŠ Rače

Allina Bek, 8. razred
mentorica Nataša Čupeljič
OŠ Frana Roša, Celje

Zala Benedik, 9. razred
mentorica Sabina Leben
OŠ Ivana Groharja, Škofja Loka

Nuša Bohak, 8. razred
mentorica Karmen Županc
OŠ Polzela

Ana Bradeško, 9. razred
mentorica Ljudmila Treven
OŠ Rovte

Zoja Brglez, 8. razred
mentorica Sanja Jazbinšek Sever
OŠ Šalek

Manja Cafuta, 9. razred
mentorica Nina Čeh
OŠ Destrnik-Trnovska vas

Lucija Cajnko, 9. razred
mentorica Nina Čeh
OŠ Destrnik-Trnovska vas

Dimitrije Cocojević, 8. razred
mentorica Darinka Ferenčak Agrež
OŠ Brežice

Ariana Černe, 9. razred
mentorica Andreja Butolo
OŠ Božidarja Jakca, Ljubljana

Ajla Dervišević, 9. razred
mentorica Biserka Hrnčič
OŠ Gustava Šiliha, Velenje

Anja Fijavž, 9. razred
mentorica Blanka Skočir
OŠ Frana Roša, Celje

Emma Freitag, 8. razred
mentorica Petra Zidar
OŠ Hudinja, Celje

Neja Gajzer, 9. razred
mentorica dr. Renata Debeljak
OŠ Olge Meglič Ptuj

Uroš Germek, 8. razred
mentorica Vesna Šare
OŠ Dušana Bordona, Semedela -
Koper

Lara Germovšek, 9. razred
mentorica Andreja Butolo
OŠ Božidarja Jakca, Ljubljana

Neža Gračner, 8. razred
mentorica dr. Ana Koritnik
OŠ Miklavž na Dravskem polju

Neža Grajfoner, 8. razred
mentorica Mojca Andrej
OŠ Prežihovega Voranca Maribor

Miha Grasselli, 9. razred
mentorica Kristina Radoš Janežič
3. OŠ Celje

Zala Gril, 9. razred
mentorica Biserka Hrnčič
OŠ Gustava Šiliha Velenje

Veronika Horvat, 9. razred
mentorica Anita Šinko
OŠ I Murska Sobota

Nika Husinec, 9. razred
mentorica Mateja Hrastnik
OŠ Hudinja, Celje

Noeli Knafelc, 9. razred
mentorica Maja Verhovšek
OŠ Frana Roša, Celje

Ema Kranjc, 9. razred
mentorica Ljudmila Treven
OŠ Rovte

Maša Valentina Krašek,
9. razred
mentorica Barbara Struna
OŠ Šmarje-Sap

Tobija Lakić, 8. razred
mentorica Sonja Lenarčič
OŠ Kidričevo

Rachel Laura Lovšin, 9. razred
mentorica Alenka Brovč
OŠ Rodica, Domžale

Ana Molan, 9. razred
mentorica Mateja Jankovič Čurič
OŠ Artiče

Elizabeta Liza Muršec, 8. razred
mentorica Sonja Lenarčič
OŠ Kidričevo

Filip Nodilo, 9. razred
mentorica Darinka Ferenčak Agrež
OŠ Brežice

Vita Nonkovič, 8. razred
mentorica Anita Šinko
OŠ I Murska Sobota

Tia Oblak, 9. razred
mentorica Olga Novak
OŠ Toneta Tomšiča Knežak

Ela Okretič, 9. razred
mentorica Mihaela Dorner
OŠ Franca Rozmana-Staneta Maribor

Eva Ostrež, 9. razred
mentorica Bernarda Imperl
OŠ Gradec, Litija

Mateja Petek, 8. razred
mentorica dr. Ana Koritnik
OŠ Miklavž na Dravskem polju

Jedrt Poles, 8. razred
mentorica Sanja Jazbinšek Sever
OŠ Šalek

Zaja Postružnik, 8. razred
mentorica dr. Renata Debeljak
OŠ Olge Meglič Ptuj

Jasna Premk, 8. razred
Mentor Stane Škarja
OŠ Vižmarje Brod

Jure Pulko, 9. razred
mentorica Tanja Koželnik
OŠ Lava, Celje

Žiga Pulko, 9. razred
mentorica Tanja Koželnik
OŠ Lava, Celje

Neža Ravnak, 9. razred
mentorica Valentina Toman Čremožnik
OŠ Šempeter v Savinjski dolini

Gašper Ravnik, 8. razred
mentorica Mojca Andrej
OŠ Prežihovega Vrance Maribor

Zarja Robar, 9. razred
mentorica Mateja Pučko Erhatic
OŠ Antona Ingoliča Spodnja Polskava

Ula Robida, 9. razred
mentorica Petra Debelak
OŠ Ob Rinži Kočevje

Neli Robnik, 9. razred
mentorica Mateja Žerjav
OŠ Lovrenc na Pohorju

Ana Sotlar, 7. razred
mentorica Nataša Jakše
OŠ Vižmarje Brod

Ana Steblovnik, 8. razred
mentorica Romana Daugul
3. OŠ Celje

Neža Šetina, 9. razred
mentorica Barbara Struna
OŠ Šmarje-Sap

Aljaž Šolar, 9. razred
mentorica Andreja Molan
OŠ Janeza Puharja Kranj - Center

Ana Štular, 9. razred
mentorica Andreja Molan
OŠ Janeza Puharja Kranj - Center

Katja Tomšič, 8. razred
mentorica Olga Novak
OŠ Toneta Tomšiča Knežak

Lana Turnšek, 9. razred
mentorica Mojca Cestnik
OŠ Polzela

Veno Žumer, 8. razred
mentorica Vesna Šare
OŠ Dušana Bordona Smedela -
Koper

O FRANU ROŠU

Na hiši v Jenkovi ulici številka 30 v Celju spominska plošča opozarja mimoidoče, da je tu živel in pisal pisatelj Fran Roš (1898–1976). Bil je ne samo pisatelj, ampak tudi pesnik, dramatik, publicist, satirik in pedagoški delavec, ki je svoje življenje posvetil vzgoji in izobraževanju mladih ter pisanju. Za njegove zasluge, namenjene Celju in Celjanom, ter literarno delo, ga je leta 1955 tedanja občinska komisija za odlikovanja odlikovala z nazivom »častni meščan«. Iz rodnega Kranja se je štiri leta star s starši in bratom preselil v Celje, kjer je oče dobil službo tajnika na okrajnem glavarstvu.

Kot osnovnošolec je obiskoval okoliško šolo v Celju in bil med najboljšimi učenci zapisan v »zlato knjigo«, nato pa slovensko nižjo gimnazijo. Preden je končal višjo gimnazijo, ki je bila samo nemška, je moral v vojsko, saj je v tistem času divjala prva svetovna vojna. Na fronto ga zaradi bolezni niso poslali. Po vojni se je pod poveljstvom Rudolfa Maistra skupaj s Franjem Malgajem in Srečkom Puncerjem, ki sta v tej borbi padla, boril za Koroško. Nato je študiral pravo v Zagrebu, a je študij opustil in se posvetil učiteljskemu poklicu. Najprej je služboval v Preboldu, kjer je spoznal ženo, nato pa v Celju, kamor se je leta 1930 z družino preselil v svojo novo hišo.

V začetku druge svetovne vojne so ga Nemci kot zavednega Slovenca z ženo, sinom Franom in hčerko Sonjo izgnali v Srbijo. Ko se je po vojni vrnil iz izgnanstva, je opravljal delo šolskega nadzornika in nazadnje poučeval zgodovino na celjskem učiteljskišči, kjer je vzgojil več generacij mladih učiteljev. Leta 1953 se je upokojil in se še bolj posvetil pisanju.

Njegovi pisateljski začetki segajo v gimnazijska leta, ko je bil Rudolf Maister, s pesniškim imenom Vojanov, mentor mladim literatom. Roš je pisal leposlovna dela in publicistične članke za periodiko od dijaških let do svoje smrti, ki ga je še polnega načrtov odtrgala delu, življenju in družini. Pokopan je na celjskem pokopališču.

Kot pedagog in oče je poznal otroški svet in za otroke napisal *Juretovo potovanje in še kaj*, *Medvedek Rjavček*, *Medvedek Dija*, *Letalec Nejček*, *Vid Nikdarsit*, *Tinca brez mezinca*. Tri njegove celovečerne otroške igre: *Čarobna piščalka*, *Desetnica Alenčica* in *Ušesa carja Kozmijana* so igrali v poklicnih gledališčih in na odrih kulturnih društev, prav tako komedijo *Mokrodolci*. Napisal je številna dramska besedila za različne šolske prireditve, ki so večinoma ostala v rokopisu in tipkopisu. Sad obdobja izgnanstva v Srbiji sta knjigi: zbirka dokumentarnih pesmi *Pesmi iz ječe in pregnanstva* in njegovo najbolj obsežno delo *Slovenski izgnanci v Srbiji 1941–1945*.

Pisatelj Fran Roš je v svojem času predstavljal osrednjo kulturno osebnost Celja. S svojimi literarnimi in publicističnimi prispevki je sodeloval v številnih otroških revijah in drugih publikacijah, predvsem pa je polnil kulturne strani *Celjskega tednika*, zdaj *Novega tednika*.

Njegova bibliografija, v kateri niso upoštevana številna humoristična dela in travestije, namenjene za Pavliho, šteje okrog 1500 gesel. Napisala jo je prof. Antonija Fras. Učenci Osnovne šole Frana Roša v Celju so enajst let, od 1986 do 1997, raziskovali njegovo delo in življenje ter napisali sedemnajst raziskovalnih nalog. Šola je kot rezultat raziskovalnega dela izdala in založila pesniški zbirki *Ljubil sem te*, življenje in otroške pesmi Čarovnije. Učenci pa so leta 1997 uprizorili Roševo *Čarobno piščalko*, otroško igro v treh dejanjih, ki je doživela sedemnajst ponovitev. Z njo so se istega leta predstavili tudi na Linhartovem gledališkem srečanju izbranih gledaliških skupin na Vrhniki.

Kdor je pisatelja Frana Roša poznal, ga pomni kot izjemnega človeka, ki je imel rad ljudi in se je znal vsakomur posvetiti. Gledališka igralka Nada Božič, sošolka Roševe hčerke Sonje Roš Smrekar, se ga je takole spominjala: »Kadar sva se srečala, je pozdravil tako, da je snel svoj črni klobuk in v nekakšnem loku po molierovsko zamahnil z njim in pozdravil. Ljudi, kot je bil Fran Roš, ni več. Takšni ljudje so izumrli.«

Za zasluge, ki so jih Celjani Franu Rošu priznali, so štiri leta po njegovi smrti, bilo je leta 1980, v Celju po njem poimenovali novo osnovno šolo v Novi vasi. Leta 2006 so si učenci Osnovne šole Frana Roša, člani turističnega krožka, za predstavitev osebnosti svojega kraja izbrali pisatelja Frana Roša.

Od leta 1986 na Osnovni šoli Frana Roša v Celju potekajo Roševi dnevi – literarno srečanje osnovnošolcev, ki se je iz krajevnega srečanja razširilo na območno, nato pa na državno prireditev, letos že štiriintrideseto.

Ljudmila Conradi

Fran Roš

SEJA V GOZDU

Zdaj tu je čas, ko sejo sam s seboj
ima lahko. Ležim na mahovini
pod staro bukvijo v gozdni strmini,
kjer prede se med vejami pokoj.

**Spet vem za sebe, gledam sebi spet
v obraz, ki z njega vso meglo odstiram,
kar najdem v sebi, tehtam in prebiram,
razgrinjam soncu kot bolehen cvet.**

Na seji tej si predsedujem sam
in sam s seboj v diskusiji razpravljam,
zaključke iščem in jih ugotavljam,
v soglasni sklepčnosti se jim smehljam.

Po hribu rahel veter zašumi,
pritrjevaje mi se veja zgane,
v uho mi šepetanje vira kane,
vse sklepe žuboreč mi potrdi.

Tam s smreke veverica mi ljubo
z glavico prikimava, prav nič plaha,
nazadnje z repkom mi celo pomaha
in lešnika se loti spet nato.

Nekje v skupini tihih borov, hoj
zabija žolna v deblo kljun neutrudno,
kakor da tipka vestno, nezamudno
o moji seji si zapisnik svoj.

**Svoboden, zdrav sem krenil skozi gozd,
tedaj začutil po ljudeh sem žejo.
O, zdaj bi vse jih sklical rad na sejo,
na njej razkril jim svojo vso radost.**

NAJBOLJŠA LITERARNA ŠOLSKA GLASILA

Preteklo šolsko leto je bilo prav gotovo zelo posebno, zaznamovano s časom, ki nam ga je krojil majhen, po drugi strani pa zelo močan in vpliven virus ...

Kot so tudi besede, ujete v glasila, poslana na letošnji natečaj, majhne, otroške, skromne in mlade, take torej, ki šele prav »kukajo« v svet, a po drugi strani prinašajo nove, sveže in presenetljive rešitve.

Je pa ta poseben čas nekoliko vplival tudi na šolsko literarno produkcijo, saj je bilo med srednješolskimi glasili zaznati precej manj poslanih glasil, ki so kandidirala na letošnjem natečaju, prispela so le tri iz te kategorije; medtem ko je bilo letos celo nekaj več prispelih osnovnošolskih glasil kot lani, in sicer kar petnajst.

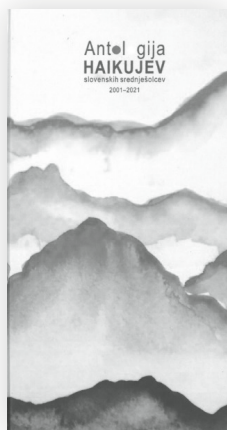
Je pa tudi letos potrebno že na samem začetku poudariti, da vsa glasila, ki so prispela na natečaj, niso literarna, temveč je med njimi vrsta splošnih in informativnih šolskih glasil, v katerih je sicer ujetega tudi nekaj literarnega ustvarjanja učencev oz. dijakov, a žal tako ni izpolnjen osnovni kriterij za nadaljnje odločanje o morebitnih nagradah; zato je morala komisija take primere že v prvem krogu izločiti.

Komisija je zatem v nadaljnjih krogih in razpravah o prispelih glasilih upoštevala več kriterijev, po katerih se je odločala. Zanimalo jo je, kako poteka delo mentorja v odnosu do učencev, ki sodelujejo v uredniškem odboru. Pomembno je, da je mentor srčen in zavzet, a mora biti zgolj »tih in usmerjevalec«, poglaviti delež pa morajo prevzeti učenci oz. dijaki. Pri tem je tudi pomembno, kako je glasilo zasnovano – katere žanre zajema, katere starostne skupine učencev oz. dijakov objavljajo v njem. Zelo je zaželeno, da so zastopani pisci vseh razredov, kar pa mora biti na koncu spet prepleteno in zajeto v smiselno celoto. Kajti tudi celostna podoba, oblikovanje, likovna plat so bili pomembni elementi pri končnem odločanju o morebitnih nagradah.

Osrednji kriterij pa je bila seveda kvaliteta objavljenih literarnih besedil, njihova izrazna moč, morebitni presežki, nadgradnje, izvirnost in inovativnost. Pri tem gre pohvaliti, da je v glasilih veliko odličnih besedil, vseeno pa bi se bilo pri poeziji mestoma dobro otrestiti prisiljenih rim, klišejskih izpeljav in prepesnitev, ki bi bilo boljše, če bi ostale v zvezku – zgolj za vajo. Potrebna je torej strožja končna selekcija, strožji kriteriji, »zračnost« nekaterih delov glasil in poudarek na tistih besedilih, ki res izstopajo. Pri pripovednih besedilih je večkrat slabo zastavljen prvotni načrt, preveč je pisanja »po navdihu«. Premalo je tudi premisleka o dogajalnem prostoru, času in psihosocialni dinamiki književnih oseb.

Pohvalno je gotovo tudi to, da je bilo zaznati pogosto žanrsko širjenje v kontekstu poezije in proze; tako so učenci in dijaki ustvarjali veliko raznovrstnih pesniških oblik, posegali tudi po modernejših in drznejših oblikah, podoben pojav pa je komisija zaznala tudi v primeru pripovednih besedil. Komisijo je gotovo razveselilo še, da učenci svoje izrazno polje širijo s prvimi poskusi dramatike ter z vključevanjem stripa, ki pa presega zgolj primarni zapis in posega v sfero višje estetike.

NAJBOLJŠA GIMNAZIJSKA GLASILA

ANTOLOGIJA HAIKUJEV SLOVENSkih SREDNJEŠOLCEV 2001-2021

Gimnazija Vič

urednik Edin Saračević

Med srednješolskimi glasili je komisija izbrala vsa tri poslana, pri čemer gre v enem primeru za literarno glasilo v pravem pomenu besede, v drugem za literarni zbornik in v tretjem za izjemno zajetno delo, tako rekoč »življenjsko delo« mentorja Edina Saračevića, ki je kar dvajset let bdel nad haikuji slovenskih srednješolcev. Te je zbral in uredil v zajetno in lepo oblikovano izdajo **Antologija haikujev slovenskih srednješolcev 2001–2021**, v kateri je ta pesniška vrsta organizirana po tematskih sklopih, vsak haiku pa je tudi opremljen s kratkim interpretacijskim zapisom. Sicer umanjajo podatki o avtorjih, v smislu, kdaj so obiskovali dano šolo in kdaj je določen haiku nastal, manjkajo pa tudi podatki o preostalih mentorjih. Tema spodrseljajema navkljub pa gre za izjemno delo, ki prinaša bogato bero, polno raznolikosti in presežkov,

haiku pa predstavi v vsej svoji žlahtnosti. Kot je žlahtna tudi idejna zasnova, ki tako prestopa meje ene same šole ter regije in zmore povezovati in združevati, s čimer je lahko vzor tudi drugim mentorjem literarnega ustvarjanja.

SKOZI PARKET BODO ZRASLE CVETLICE

II. gimnazija Maribor

urednica Nina Medved

Vzoren je gotovo tudi literarni zbornik **Skozi parket bodo zrasle cvetlice**, ki nadaljuje izjemno tradicijo literarnega ustvarjanja II. gimnazije Maribor. Tudi letos gre za žlahtno izdajo, ki je oblikovalsko privlačna, notranje preiščeno strukturirana, prinaša pa tudi mnoge presežne literarne glasove, ki so se s svojim ustvarjanjem že uveljavili tudi izven šolskih prostorov. Med objavljenimi so tako avtorice, ki so se potrdile na mnogih natečajih, objavljale v reviji Mentor, nase pa so opozorile tudi na številnih tekmovanjih, npr. zmagovalka Pesniške olimpijade Mila Kodrič Cizerl, nagrajenka Župančičeve frulice Brina Podgajski Kampuš, Alja Pušič, ki je bila nominirana na Veroniki leta 2021, nase pa je istega leta opozorila tudi s pesmijo v sklopu natečaja za Najpesem, ki ga razpisuje založba Beltrina. To je zbornik, ki tako nikakor ni zgolj mrtva črka na papirju, ampak lepo prikaže preiščeno in mentorsko občutljivo delovanje mentorice Nine Medved, ki iz mladih avtorjev izvabi odlične domislice.

FLEGMA

ŠC Ravne na Koroškem, Gimnazija Ravne

mentorica Lucija Mirkac

Slednjih ne manjka tudi v tretjem od nagrajenih glasil, ki sicer nekoliko zavaja s flegmatično zastavljenim naslovom: **Flegma**. V resnici pa gre za odgovorno in z veliko vztrajnosti zasnovano glasilo, v katerem se vse prepleta, zliva in diha. Mladi ustvarjalci so tako prepleteni, povezani in idejno složni, da so se celo poimenovali Flegmatiki – še en primer, kako se lahko glasilo utelesi, preseže in potem zares (za)živi. Ko ne gre več zgolj za zapise, temveč za vrednoto povezovanja in spodbujanja mladih, da iščejo nove poti in svoj izviren glas. Izvirnosti v glasilu pa gotovo ne manjka. Drzen koncept, prepleti besedil, eksperimentiranje z barvami, izhodiščno zasnovano glasilo, postavitvijo, oblikovanjem, predvsem pa z veliko različnimi žanri navdušujejo. Kot navduši tudi ugotovitev, da so med svoje objave zajeli v tovrstnih izdajah zelo redko videno kritiko in razmišljanja o prebranih knjigah. Gotovo glasilo, vredno branja, in skupina mladih avtorjev, ki zelo obetajo tudi na daljši rok.

NAJBOLJŠA OSNOVNOŠOLSKA GLASILA

Med osnovnošolskimi glasili pa je potrebno najprej izpostaviti dve, ki si gotovo zaslužita nagrado, saj sta vzoren primer, kako lahko učenci ustvarjajo in ustvarijo tudi v izjemnih okoliščinah, kakršne nam je narekoval čas karanten in dela (pouka) na daljavo.

#RADIPİŞEMOPESMI

OŠ Col

mentorica Svetlana Bušen

Prvo med njimi je preprosto glasilo #Radipišemopesmi, ki je nastalo kot »odmev« časa, ki so ga učenci 6. razreda preživeli za monitorji. Po vrnitvi v šolo so tako strnili svoja razmišljanja, izpovedali svoje zadrege, stiske in tudi nova spoznanja in to oblikovali v skromno, a lično glasilo. Poudariti je potrebno, da je glasilo ostalo zgolj na spletni ravni izdaje, s čimer je poudarjenih več komponent: modernizacija in morebitni širši nabor bralcev, ki lahko pridejo v stik s temi besedili, ter ekološki vidik, saj se pri tem ni uporabljal noben papir. Glasilo pa ima ob vsebinski gotovo tudi veliko pedagoško vrednost, saj je učence povezal in jih naučil timskega razmišljanja ter medsebojnega sodelovanja, predvsem pa jim je pokazal, da so lahko tudi tako skrajni časi odlično ustvarjalno izhodišče.

PIŞEMO IZ MEHURČKOV

OŠ dr. Ivana Prijatelja Sodražica

mentorica mag. Ana Porenta

*Za podoben koncept gre tudi pri glasilu **Pišemo iz mehurčkov**, pri čemer nas*

analogija z Župančičevimi Mehurčki pač usmeri v prostor otroškega, radoživega, iskriivega in ustvarjalno neobremenjenega. Četudi gre v tem primeru za drugačne, tiste druge mehurčke, ki so nas v času najhujših faz epidemije v resnici omejevali, zapirali in »dušili«. Prav zato je še toliko pomembneje, da se torej učencem pokaže možnost, da se lahko izrazijo skozi literarno ali kako drugo obliko umetnosti – in da morebiti tudi tako premestijo določene stiske. To je vzor(č)en primer glasila, ki pa navdušuje tudi s svojo barvitostjo in otroško toplino, doseženo skozi raznolike literarne izpeljave, žanrske pestrosti, preproste likovne dodatke in besedila, napisana na roko.

PORTOROŠKE RIBICE

Center za komunikacijo, sluh in govor Portorož

mentorja in urednika: Marko Strle in Vesna Lešnik Baruca

Skrbno urejeno, tako oblikovalsko kot vsebinsko, je tudi glasilo **Portoroške ribice**, ki je zelo sistematično organizirano; je pregledno in vsakemu avtorju nameni veliko pozornosti in zanj odmerjenega prostora. Bogat literarni preplet raznolikih žanrskih prijemov in oblik požlahtnijo še mnoge izvirne likovne rešitve; navduši pa tudi razvoj tematskega korpusa, ki se pričinja pri preprostih zapisih, povezanih s šolo, domom in prostori, ki so učencem blizu in jih dobro poznajo, nadaljuje pa se v prostor poglobljenega razmišljanja, jezikovno-slogovnega eksperimentiranja in uresničevanja najrazličnejših domišljjskih izpeljav. Ob vsem zapisanem pa se zazna še velik trud in mentorski angažma, ki prinaša veliko presežnih besedil, ki navdihujejo ter bogatijo našo slovensko šolsko literarno produkcijo.

STEZICE, literarno glasilo učencev OŠ II Murska Sobota

mentorji in uredniki: Matjaž Geder, Miran Flegar, Sabina Oletič, Polona Bohar, Marko Wolf

Takšno obogatitev pa nedvomno predstavlja tudi literarno glasilo **Stezice – literarno glasilo OŠ II Murska Sobota**, ki je še en dokaz, da so najuspešnejša tista glasila, ki zmorejo povedi in verze tudi nadgraditi, jih poslati v življenje in iz življenja tudi črpati. Celotno glasilo, ki kar vrvi in žubori od izvirnih literarnih, likovnih in glasbenih domislic, je namreč nastalo po ogledu razstave slik prekmurskih slikarjev, ki so se spoprijeli z motivom osamljenosti. Tako so mentorji učence učili o tem, kako se prenašajo ideje, kako poiščemo navdih, kako lahko ena umetnost navdihnje drugo, predvsem pa so glasilo povezali z življenjem širše lokalne skupnosti. Hvale vredno je, da se je zatem v ustvarjanje vključila praktično vsa šola in da so v glasilo zajeti številni učenci, od

najmlajših do najstarejših, kar naj bi bil tudi prvoten cilj vsakega dobrega šolskega literarnega glasila. »Spopad« s tako zahtevno temo, kot je samota, pa je rosnim letom navkljub obrodil odlične sadove, ki se tako na koncu povežejo v celovito in bogato urejeno glasilo.

Komisija: mag. Barbara Rigler, dr. David Bedrač, Miha Mohor

KRATKA ZGODOVINA ROŠEVIH DNEVOV

1. Roševi dnevi (1986)

Kratka predstavitev: srečanje mladih ustvarjalcev literarnih del, v spomin na prijatelja otrok, učitelja in literata Frana Roša (Roševi dnevi), ob praznovanju krajevnega praznika; vabita Krajevna konferenca SZDL Nova vas in COŠ Frana Roša, sodelujoče šole COŠ Frana Roša, OŠ Ivana Kovačiča Efenke in l. osnovna šola, do 5 učencev OŠ, prisotna prof. Božena Orožen, vodja oddelka za raziskovalno delo in posebne zbirke KEK Celje. Število sodelujočih: 14 učencev, 3 osnovne šole

2. Roševi dnevi (1987)

Kratka predstavitev: organizirata KS Nova vas in COŠ Frana Roša, vabljene vse osnovne šole, učenci celjskih osnovnih šol so brali svoja literarna dela; uvodoma se je predstavila pesnica Jana Kvas iz Celja (samozaložba pesniške zbirke *Pripotovanje*); prof. Ljudmila Kajtner je v publikaciji napisala spremno besedo; raziskovalno nalogo o delu in življenju Frana Roša je predstavila mentorica Ljudmila Conradi. Število sodelujočih: 18 učencev, 8 osnovnih šol

3. Roševi dnevi (1988)

Kratka predstavitev: vabita KS Nova

vas in COŠ Frana Roša ob pomoči Zveze kulturnih organizacij Celje (ZKO Celje); pri organizaciji sodelujejo Milena Smisl, Ljudmila Conradi, Vika Nendl, Nevenka Matelič-Nunčič (OŠ IKE), Aleksander Beccari (I. OŠ); vabljeni mladi literarni ustvarjalci iz celjskih osnovnih šol; predstavitev raziskovalne naloge o dramskih tekstih Frana Roša; sodelujoči so brali svoja dela in prejeli priznanja ZKO Celje. Število sodelujočih: 21 učencev, 11 osnovnih šol

4. Roševi dnevi (1989)

Kratka predstavitev: učenci vseh celjskih in okoliških šol; izvedba na COŠ Frana Roša; v organizaciji Zveza kulturnih organizacij (ZKO), KS Nova vas, COŠ Frana Roša, OŠ Ivana Kovačiča-Efenke; celodnevno srečanje z literarno delavnico, pogovorom z znanim literarnim ustvarjalcem, oblikovanjem zbornika literarnih prispevkov sodelujočih, druženje od 10^h do 17^h zaključek; srečanja z branjem besedil. Število sodelujočih: 14 učencev, 3 osnovne šole. Mentorja delavnice: **Miha Mohor, Aleksander Beccari**

5. Roševi dnevi (1990)

Kratka predstavitev: organizacija ZKO, KS Nova vas, COŠ Frana Roša, OŠ Ivana Kovačiča-Efenke, Prva osnovna šola, novi pogoj - največ 2 učenca 7. ali 8.

razreda; ogled zanimivosti mesta ob Savinji pod vodstvom prof. Božene Orožen; v čitalnici KEK predstavitev zbirke pesmi Frana Roša *Ljubil sem te, življenje*, branje literarnih prispevkov, podelitev nagrad.

Število sodelujočih: 19 učencev, 11 osnovnih šol

6. Roševi dnevi (1991)

Kratka predstavitev: organizacija: OŠ Ivana Kovačiča-Efenke, COŠ Frana Roša in ZKO; celodnevna prireditev; največ 2 učenca 7. ali 8. razreda; nagrade (3 najboljši prejmejo gledališki abonma SLG, vsi dobijo enoletna članarina KEK); pozdrav ravnatelja g. Germadnika, ogled Radia Celje in Novega tednika, oddaja v živo, predstavitev literarnih del v eter, počitek in druženje v mestnem parku, v parku snemanje oddaje Opoldanska mavrica, ogled tiskarne Cetus, v čitalnici KEK zaključek s predstavitvijo literarnih prispevkov.

Število sodelujočih: 19 učencev, 11 osnovnih šol

7. Roševi dnevi (1992)

Kratka predstavitev: organizacija OŠ Frana Roša in IV. osnovna šola; vožnja v Rimske Toplice, ogled Aškerčevine, vodič prof. Božena Orožen; v oddelku za študij OKC prebiranje del, podelitev nagrad in predstavitev zbirke *Čarovnije* (učenci OŠ Frana Roša).

Število sodelujočih: 17 učencev, 9

osnovnih šol

8. Roševi dnevi (1993)

Kratka predstavitev: organizacija OŠ Frana Roša in IV. osnovna šola; do 5 učencev 6., 7. ali 8. razreda; ustvarjanje v Levstikovi sobi OKC pod vodstvom Milene Blažič, ogled Radia Celje, predstavitev pod vodstvom glavnega in odgovornega urednika g. Mitja Umnika; predstavitev občinstvu, trem najboljšim nagrade.

Število sodelujočih: 25 učencev, 8 osnovnih šol

Mentorica delavnice: **dr. Milena Blažič**

9. Roševi dnevi (1996)

Kratka predstavitev: organizator OŠ Frana Roša po dveletnem premoru; učenci 7. in 8. razreda; največ dva učenca; celodnevna prireditev; nagrada za 3 najboljše prozne prispevke; vsi prejeli še zbirko otroških pesmi Frana Roša *Čarovnije*; odhod na grob Frana Roša; ogled razstave del Frana Roša, recital njegove proze, literarna delavnica (tri ure), zaključek ob v veliki predavalnici, predstavitev literatov. Naslov zbornika: SREČANJE S KAČO

Število sodelujočih: 24 učencev, 9 osnovnih šol

Mentor delavnice: **Marjan Tomšič**

10. Roševi dnevi (1997)

Kratka predstavitev: organizira OŠ Frana Roša, največ 2 učenca 7. ali

8. razreda; tri nagrade za najboljše; vsak udeleženec prejme darilo; ogled Celja; ogled razstave del Frana Roša in raziskovalnih nalog o njem, literarna delavnica, zaključek v veliki predavalnici OŠ Frana Roša, predstavitev literatov.

Naslov zbornika: OBUPAN UČENEC (avtorica naslova Lidija Zazijal, OŠ Frankolovo)

Število sodelujočih: 24 učencev, 9 osnovnih šol

Mentor delavnice: **Marjan Tomšič**

11. Roševi dnevi (1998)

Kratka predstavitev: organizira OŠ Frana Roša, tri nagrade za najboljše poslane prispevke; pet nagrad za izvirno pisanje; literarni večer ob 100-letnici rojstva Frana Roša.

Naslov zbornika: SANJE SANJAVE

Število sodelujočih: 24 učencev, 11 osnovnih šol

Mentor delavnice: **Marjan Tomšič**

12. Roševi dnevi (1999)

Kratka predstavitev: organizacija: OŠ Frana Roša, Sklad RS za ljubiteljske kulturne dejavnosti (SLKD), SLKD OI Celje; tri nagrade; izbrani na literarno delavnico; sodelujejo šole iz celotnega celjskega področja; dopoldne spoznavanje Roševe celjske poti; literarna delavnica *Pravljica* (**Marjan Tomšič**); literarni večer z recitali mladih v Pokrajinskem muzeju Celje. Naslov zbornika: ŽIVLJENJE JE KOT

REKA (avtorica Doris Kuder, OŠ Hudinja, Celje)

Število sodelujočih: 39 učencev, 18 osnovnih šol

Mentor delavnice: **Marjan Tomšič**

13. Roševi dnevi (2000)

Kratka predstavitev: organizacija OŠ Frana Roša, SLKD in OI Celje; celjskim šolam se pridružijo tudi koroške osnovne šole; nagrajenci dobijo knjižne nagrade; pozdrav ravnatelja Dobnika; kratek kulturni program; ogled Celja in Roševe hiše; literarni večer.

Naslov zbornika: LJUBEZNI NI NIKOLI DOVOLJ (avtor Dino Lalič, OŠ Frana Roša, Celje)

Število sodelujočih: 35 učencev, 18 osnovnih šol

Mentorica delavnice: **Bina Štampe Žmavc**

14. Roševi dnevi (2001)

Kratka predstavitev: organizacija OŠ Frana Roša, SLKD in OI Celje; po en avtor 7. ali 8. razreda; srečanje postane državno; literarna delavnica; ogled mestnega središča, delavnici za učence in mentorje, literarni večer v glasbeni šoli, podelitev nagrad in priznanj.

Naslov zbornika: ŠEPET RESNICE (avtorica naslova Maruša Pozvek, IV. osnovna šola, Celje)

Število sodelujočih: 29 učencev, 29 osnovnih šol

Mentorja delavnice: **Milan Dekleva, dr. Milena Blažič**.

15. Roševi dnevi (2002)

Kratka predstavitev: organizacija: OŠ Frana Roša, SLKD in OI Celje; en avtor 7. ali 8. razreda; državna prireditev; šest nagrad; ogled mestnega središča in gradu; delavnici za učence in mentorje, literarni večer v glasbeni šoli, podelitev nagrad in priznanj. Naslov zbornika: KORENINE V ZAČETEK ŽIVLJENJA GREDO (izbrani verz je iz pesmi *Drevo*, avtorica Helena Mejač, OŠ Frana Kranjca, Celje) Število sodelujočih: 53 učencev, 41 osnovnih šol
Mentorja delavnic: **Marijan Pušavec, dr. Milena Blažič.**

16. Roševi dnevi (2003)

Kratka predstavitev: organizacija: OŠ Frana Roša, SLKD in OI Celje; en avtor 7. ali 8. razreda; državna prireditev; ogled mestnega središča in gradu; Roševa hiša; delavnici za učence in mentorje; literarni večer v glasbeni šoli, podelitev nagrad in priznanj. Naslov zbornika: MALO DRUGAČEN SEM ... PA KAJ? (avtorica naslova Anja Čretnik Videmšek, III. osnovna šola, Celje) Število sodelujočih: 41 učencev, 33 osnovnih šol
Mentorici delavnic: **Tanja Plevnik, dr. Milena Blažič.**

17. Roševi dnevi (2004)

Kratka predstavitev: ogled mestnega središča, gradu in Roševe hiše;

delavnici za učence in mentorje; literarni večer v glasbeni šoli, podelitev nagrad in priznanj. Naslov zbornika: V ŠTIRINAJSTEM (naslov je iz pripovedi *V štirinajstem*, avtorica Špela Modrijan, OŠ Rovte) Število sodelujočih: 66 učencev, 56 osnovnih šol
Mentorja delavnic: **Zoran Pevec, Liljana Klemenčič.**

18. Roševi dnevi (2005)

Kratka predstavitev: razstava v šolski knjižnici o Franu Rošu; ogled mestnega središča, gradu in Roševe hiše; delavnici za učence in mentorje; literarni večer v glasbeni šoli, podelitev nagrad in priznanj. Naslov zbornika: ISKRICE V OČEH (izbrani naslov je iz proznega sestavka *Iskrice v očeh*, avtorica Nina Fridl, OŠ Artiče) Število sodelujočih: 35 učencev, 35 osnovnih šol
Mentorja delavnic: **Primož Suhodolčan, Zoran Pevec.**

19. Roševi dnevi (2006)

Kratka predstavitev: širitev še na zamejske šole; šest nagrad; ogled mestnega središča, gradu in Roševe hiše; delavnici za učence in mentorje; literarni večer v glasbeni šoli, podelitev nagrad in priznanj. Naslov zbornika: ZDAJ GRE VSE DO MEJ (izbrani verz je iz pesmi *Vse je mogoče*, avtorica Alenka Malovrh, OŠ

Antona Martina Slomška, Vrhnika)
Število sodelujočih: 48 učencev,
48 osnovnih šol
Mentorja delavnic: **Lilijana
Praprotnik Zupančič, Drago
Medved.**

20. Roševi dnevi (2007)

Kratka predstavitev: učenci si pod vodstvom učencev gostiteljev ogledajo znamenitosti Celja; v dvorani JSKD okrogla miza za mentorje, vodi jo Dragica Breskvar, sodelujejo še Miha Mohor, David Bedrač in Matej Krajnc; ogled Celja s Starega gradu; ogled spominske sobe Frana Roša na Jenkovi 30; koncert Mateja Krajnca, delavnici za učence in mentorje; odprtje razstave v Osrednji knjižnici Celje (Roševi dnevi 1986-2007, 20 let Roševih dni, avtorji Lucija Hajnšek, Ljudmila Conradi, Srečko Maček, Antonija Mešl); literarni večer v glasbeni šoli, podelitev sedmih nagrad in treh priznanj za dvajsetletno delo (OŠ Frana Roša, Antonija Mešl, Ljudmila Conradi).

Naslov zbornika: RAD SE POTEPAM Z OBLAKI (verz je iz pesmi *Sonce*, avtorica Tadeja Logar, OŠ Podgora, Ilirska Bistrica)

Število sodelujočih: 45 učencev,
45 osnovnih šol

Mentorja delavnic: **David Bedrač,
Zoran Pevec.**

21. Roševi dnevi (2008)

Kratka predstavitev: ogled razstave

Živeti v Celju 1900-2000 v Muzeju novejšje zgodovine Celje; okrogla miza za mentorje pod vodstvom Dragice Breskvar v Levstikovi sobi in ogled razstave osnovnošolskih glasil iz istoimenskega natečaja glasil; delavnici za učence in mentorje; ogled spominske sobe Frana Roša na Jenkovi 30; zaključna prireditve v dvorani glasbene šole; podelitev šestih nagrad. Naslov zbornika: STOPI NA PRSTE, DA POKUKAŠ ČEZ ROB (verz je iz pesmi *Vrtinec utopičnih misli*, avtorica Gaja Naja Rojec, OŠ Vrhovci, Ljubljana)

Število sodelujočih: 50 učencev,
50 osnovnih šol

Mentorja delavnic: **David Bedrač,
Ana Porenta.**

22. Roševi dnevi (2009)

Kratka predstavitev: za učence 8. in 9. razredov osnovnih šol; vabljenih 20 učencev z mentorji; ogled mesta Celje pod vodstvom učiteljice OŠ Frana Roša, Branke Černezel; ogled znamenitega celjskega stropa v Pokrajinskem muzeju z nastopom Mateja Krajnca; ogled Roševe hiše na Jenkovi 30; delavnici za učence in za mentorje; v Muzeju novejšje zgodovine otvoritev 2. razstave izbranih literarnih glasil osnovnih šol Slovenije; podelitev nagrad najboljšim; osrednja prireditve v dvorani glasbene šole s podelitvijo knjižnih nagrad; podelitev petih nagrad.

Naslov zbornika: ODLETIVA TJA V VIŠAVE, PUSTIVA VES SVET ZA SEBOJ (verz je iz pesmi *Odletiva*

skupaj, avtorica Neya Keber, OŠ Franja Malgaja, Šentjur)

Število sodelujočih: 51 učencev,
51 osnovnih šol

Mentorja delavnic: **Aksinja Kermauner, Miha Mohor.**

23. Roševi dnevi (2010)

Kratka predstavitev: za učence 8. in 9. razredov osnovnih šol; vabljenih 20 učencev z mentorji; zbor udeležencev na OŠ Frana Roša; literarni delavnici za učence in mentorje; spominska plošča na hiši v Jenkovi 30, kjer je Fran Roš živel od leta 1933 do 1976; kratek kulturni program in odkritje plošče (podžupan Stane Rozman in dr. Sonja Roš Smrekar, Roševa hči); v Pokrajinskem muzeju ogled razstave o znani popotnici in Celjanki Almi Karlin; otvoritev 3. razstave izbranih literarnih glasil osnovnih šol Slovenije; podelitev nagrad najboljšim; osrednja prireditev v dvorani glasbene šole s podelitvijo knjižnih nagrad, podelitev šestih nagrad.

Naslov zbornika: **NAJ SVET ČUTI Z MENOJ** (iz proznega sestavka *Življenje kot pesem*, avtorica Iva Đekić Tajnšek, III. osnovna šola, Celje)

Število sodelujočih: 48 učencev, 43 osnovnih šol

Mentorja delavnic: **Jana Kolarič, Miha Mohor.**

24. Roševi dnevi (2011)

Kratka predstavitev: za učence 8. in 9.

razredov osnovnih šol; vabljenih 20 učencev z mentorji; zbor udeležencev na OŠ Frana Roša; literarni delavnici za učence in mentorje; predstavitev dela v delavnicah; ogled Roševe spominske sobe na Jenkovi 30; v Osrednji knjižnici Celje otvoritev 4. razstave izbranih literarnih glasil osnovnih šol Slovenije in podelitev nagrad najboljšim; osrednja prireditev v dvorani glasbene šole s podelitvijo petih knjižnih nagrad.

Naslov zbornika: **MOJE MISLI SO VČASIH VEČJE OD MENE** (izbrani naslov je iz zgodbe *Potovanje v iskanje sebe*, avtorica Teja Ristič, OŠ 8 talcev, Logatec)

Število sodelujočih: 45 učencev, 45 osnovnih šol

Mentorici delavnic: **Vida Mokrin – Pauer, Barbara Korun.**

25. Roševi dnevi (2012)

Kratka predstavitev: za učence 8. in 9. razredov osnovnih šol; vabljenih 20 učencev z mentorji; zbor udeležencev na OŠ Frana Roša; literarni delavnici za učence in mentorje; predstavitev dela v delavnicah; ogled Roševe spominske sobe na Jenkovi 30; v Osrednji knjižnici Celje otvoritev 5. razstave izbranih literarnih glasil osnovnih šol Slovenije in podelitev nagrad najboljšim; osrednja prireditev v dvorani glasbene šole s podelitvijo petih knjižnih nagrad.

Naslov zbornika: **MISLIM, DA RAZUMEM SVET** (naslov je iz cikla

pesmi Teje Gerjovič, OŠ Franca Rozmana–Staneta, Maribor)
Število sodelujočih: 48 učencev, 47 osnovnih šol

Mentorici delavnic: **Lilijana Klemenčič, Majda Koren.**

26. Roševi dnevi (2013)

Kratka predstavitev: za učence 8. in 9. razredov osnovnih šol; vabljenih 20 učencev z mentorji; zbor udeležencev na OŠ Frana Roša; literarni delavnici za učence in mentorje s predstavitvijo vsebine; ogled Roševe spominske sobe na Jenkovi 30; v Osrednji knjižnici Celje otvoritev 6. razstave izbranih literarnih glasil osnovnih šol Slovenije in podelitev nagrad najboljšim; osrednja prireditev v dvorani glasbene šole s podelitvijo petih knjižnih nagrad.

Naslov zbornika: **NAJLEPŠE DARILO JE ŽIVLJENJE SAMO** (naslov je iz pripovedi *Na grenki strani življenja* Blaža Šobe, OŠ Šempeter v Savinjski dolini)

Število sodelujočih: 51 učencev, 51 osnovnih šol

Mentorici delavnic: **Jana Bauer, Ida Mlakar.**

27. Roševi dnevi (2014)

Kratka predstavitev: za učence 8. in 9. razredov osnovnih šol; vabljenih 20 učencev z mentorji; novost vsaka šola sodeluje z dvema avtorjema; na voljo dve tematiki (prosta ter ponujeni

naslov); vsi udeleženci prejeli darilno vrečko (pisalo, beležka, predstavitev Celja, knjiga Cvetke Bevc *Prigode Špelce Žvekič*); Roševa energijska kroglica; Roševi dnevi dobijo svoj znak; zbor udeležencev na OŠ Frana Roša; literarni delavnici za učence in mentorje s predstavitvijo dela na delavnicah; ogled Roševe spominske sobe na Jenkovi 30; v Osrednji knjižnici Celje otvoritev 7. razstave izbranih literarnih glasil osnovnih šol Slovenije in podelitev nagrad najboljšim; osrednja prireditev v dvorani glasbene šole s podelitvijo petih knjižnih nagrad.

Naslov zbornika: **V ZRAKU JE SLADEK VONJ PO LESU IN NOTAH** (citata je iz dnevniškega zapisa *List iz mojega dnevnika*, avtorica Robin Vodeb, OŠ Frana Roša, Celje)

Število sodelujočih: 99 učencev, 67 osnovnih šol

Mentorja delavnic: **Nataša Konc Lorenzutti, Zoran Pevec.**

28. Roševi dnevi (2015)

Kratka predstavitev: za učence 8. in 9. razredov osnovnih šol; vabljenih 20 učencev z mentorji; vsaka šola lahko sodeluje z dvema avtorjema, na voljo dve tematiki (prosta ter ponujeni naslov); vsi udeleženci prejeli darilno vrečko; Roševa energijska kroglica; Roševi dnevi imajo svoj znak; zbor udeležencev na OŠ Frana Roša; literarni delavnici za učence in mentorje; ogled Roševe spominske

sobe na Jenkovi 30; v Osrednji knjižnici Celje otvoritev 8. razstave izbranih literarnih glasil osnovnih in srednjih šol Slovenije in podelitev nagrad najboljšim; osrednja prireditve v dvorani glasbene šole s podelitvijo petih knjižnih nagrad.

Naslov zbornika: PTICE SMO NA MOGOČNEM KONJU (izbrani verz je iz pesmi *Linija*, avtorica Maja Strmčnik, OŠ Antona Aškerca, Velenje)

Število sodelujočih: 52 učencev, 36 osnovnih šol

Mentorja delavnic: **Nina Kokelj, Matej Krajnc.**

29. Roševi dnevi (2016)

Kratka predstavitev: za učence 8. in 9. razredov osnovnih šol; vabljenih 20 učencev z mentorji; vsaka šola sodeluje z dvema avtorjema, na voljo dve tematiki (prosta ter ponujeni naslov); vsi udeleženci prejeli darilno vrečko; Roševa energijska kroglica; Roševi dnevi imajo svoj znak; novost: knjižno kazalo; zbor udeležencev na OŠ Frana Roša, organizacijskemu odboru se je pridružila tudi Urška Bittner Pipan, pomočnica direktorja JSKD za program; literarni delavnici za učence in mentorje; predstavitev dela v delavnicah; ogled Roševe spominske sobe na Jenkovi 30; v Osrednji knjižnici Celje otvoritev 9. razstave izbranih literarnih glasil osnovnih in srednjih šol Slovenije in podelitev nagrad najboljšim; osrednja prireditve v dvorani glasbene šole s podelitvijo

petih knjižnih nagrad.

Naslov zbornika: MINLJIVOST JE NAJVEČJA SILA SVETA (izbrani verz je iz pesmi *Življenje*, avtorica Mojce Arzenšek, OŠ Ob Dravinji; avtorica slike Niki Konda, OŠ Frana Roša, Celje)

Število sodelujočih: 60 učencev, 41 osnovnih šol

Mentorja delavnic: **Peter Svetina in Andrej Predin**

30. Roševi dnevi (2017)

Kratka predstavitev: Roševi dnevi dobijo prenovljen znak – avtorica Tina Pregelj Skrt, na Krekovem trgu je razstava ob 30. Roševih dnevih, v Osrednji knjižnici Celje je otvoritev 10. razstave izbranih literarnih glasil.

Naslov zbornika: JUTRO JE ZAČETEK PUSTOLOVŠČINE (izbrani verz je iz pesmi *Jutro*, avtor Matej Boštjančič, OŠ Valentina Vodnika, Ljubljana)

Število sodelujočih: 48 učencev, 28 osnovnih šol

Mentorja delavnic: **dr. Barbara Simoniti, Boštjan Gorenc – Pižama**

31. Roševi dnevi (2018)

Kratka predstavitev: v Centru za poezijo Tomaža Šalamuna brnje dveh finalistov po Roševih dnevih, v Osrednji knjižnici Celje je otvoritev 11. razstave izbranih literarnih glasil.

Naslov zbornika: KDO SMO IN KAM GREMO (izbrani naslov je naslov besedila avtorja Martina Steblovnika,

III. OŠ Celje)

Število sodelujočih: 39 učencev, 39 osnovnih šol

Mentorici delavnic: **mag. Suzana Tratnik, dr. Valerija Bužan**

32. Roševi dnevi (2019)

Kratka predstavitev: v Centru za poezijo Tomaža Šalamuna brnje petih finalistov po Roševih dnevih, v Osrednji knjižnici Celje je otvoritev 12. razstave izbranih literarnih glasil.

Naslov zbornika: LAHKO JE ZGOLJ BESEDA ... (Anika Simončič, 9. razred, OŠ Boštanj)

Število sodelujočih: 66 učencev, 46 osnovnih šol

Mentorja delavnic: **Žiga X. Gombač, Neli K. Filipić**

33. Roševi dnevi (2020)

(virtualno srečanje preko ZOOM-a, zaradi epidemije virusa korona)

Naslov zbornika: SVET SE VRTI, A JAZ STOJIM (izbrani naslov je verz pesmi *Nočna mora* avtorice Lučke Zagrajšek, OŠ Boštanj)

Mentorja delavnic: **Janja Vidmar, Damijan Stepančič**

Število sodelujočih: 61 učencev, 38 osnovnih šol

34. Roševi dnevi (2021)

(virtualno srečanje preko ZOOM-a, zaradi epidemije virusa korona)

Naslov zbornika: GREVA SKUPAJ LOVIT

OBLAKE (izbrani naslov je verz pesmi *Daleč potuješ mi, misel*; avtor Mai Colnarič, OŠ Kidričevo)

Število sodelujočih: 46 učencev, 32 osnovnih šol

Mentorja delavnic: **Benka Pulko, Boštjan Videmšek**

35. Roševi dnevi (2022)

Naslov zbornika: LADJICA LETI V NEZNANO (izbrani naslov je verz pesmi *Štopar v galaksiji*; avtor Uroš Germek, OŠ Dušana Bordona Semedela - Koper)

Število sodelujočih: 53 učencev, 31 osnovnih šol

Mentorja delavnic: **Ksenija Medved, Damijan Šinigoj**

FOTOUTRINKI S 34. SREČANJA ROŠEVI DNEVI 2021

Kazalo

Vojin Mlinarevič: Izmenjava idej in ohranjanje identitete, uvodni pozdrav v. d. ravnatelja	8
Damijan Šinigoj: Junaki berejo, uvodne besede mladinskega pisatelja in člana komisije	11
Nagrajena besedila z ocenami Ksenije Medved	12
Uroš Germek: Štopar v galaksiji	13
Maša Valentina Krašek: Pogled skozi okno	15
Vita Nonkovič: Erdeča Kapica in heker Volk	20
Jasna Premk: Neskončna reka	23
Lana Turnšek: Aishina zgodba	29
Ana Sotlar: Skrivnostni RDMS	33
Druga izbrana besedila	42
Seznam sodelujočih avtorjev, mentorjev in šol	78
Ljudmila Conradi: O Franu Rošu.	81
Fran Roš: Seja v gozdu.	83
Najboljša literarna šolska glasila	84
Kratka zgodovina Roševih dnevov.	90
Utrinki z 34. srečanja Roševi dnevi 2021.	99

KOLOFON

LADJICA LETI V NEZNANO

Zbornik izbranih literarnih besedil s srečanja 35. ROŠEVI DNEVI 2022

IZDAL: Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti s svojo območno izpostavo Celje

ZANJ: Damjan Damjanovič

UREDILA: Barbara Rigler

BESEDILA IZBRALI: Ksenija Medved, Damijan Šinigoj, Barbara Rigler

LEKTORIRANJE: Lucija Hajnšek

SLIKA NA NASLOVNICI: Ela Uhan, 8. b

LIKOVNI PRISPEVKI: Učenci in učenke Osnovne šole Frana Roša, Celje

MENTORICA: Lijana Klančnik

FOTO: Dejan Petrovič, arhiv OŠ Frana Roša, Celje

TISK: Eurograf, d. o. o.

NAKLADA: 300 izvodov

Celje, marec 2022

35. ROŠEVI DNEVI 2022

LADJICA LETI V NEZNANO

sreda, 30. marca 2022
v Celju

10.15–10.30, Zbor udeležencev na
Osnovni šoli Frana Roša v Celju,

10.30–13.30, Delavnici na
Osnovni šoli Frana Roša, Celje:

**BRANJE IN PISANJE, OBOJE
JE VEŠČINA**; delavnica za izbrane
mlade literate (Damijan Šinigoj),

**DOBER BRALEC JE DOBER
PISATELJ**; delavnica za mentorje in
urednike izbranih literarnih glasil
(Ksenija Medved)

14.00–14.45, Predstavitev dela
literarne, mentorske in uredniške
delavnice, predstavitev projekta
Zvezdna Beletrina ter podelitev
priznanj izbranim avtorjem in potrdil
mentorjem za udeležbo v literarnih
delavnicah.

15.15, Obisk Roševe hiše.

16.15, Odprtje 14. razstave najboljših
glasil z literarnimi prispevki
osnovnošolcev in srednješolcev v
Osrednji knjižnici Celje.

**17.00, LADJICA LETI V
NEZNANO**, osrednja prireditev
s podelitvijo nagrad najboljšim
avtorjem in priznanj najboljšim
šolskim literarnim glasilom v dvorani
Glasbene šole Celje

četrtek, 7. aprila 2022
v Ljubljani

17.00, branje finalistov in
predstavitev avtorskih besedil v
Centru za poezijo Tomaža Šalamuna,
Cankarjeva 5